

СТАТИСТИКИЙН ХЭЛТЭС

ЖИЛИЙН ЭЦСИЙН ТАНИЛЦУУЛГА

2018 ОН

МАНДАЛГОВЬ ХОТ
2019 ОН

2018 ОНЫ ЖИЛИЙН ЭЦСИЙН ТАНИЛЦУУЛГА

НЭГДҮГЭЭР БҮЛЭГ. 2018 ОНЫ СТАТИСТИК ҮЗҮҮЛЭЛТҮҮД

1. НИЙГМИЙН ҮЗҮҮЛЭЛТҮҮД

1.1. Бүртгэлтэй ажилгүйчүүд.....	5
1.2. Ажлын байрны зуучлал.....	6
1.3. Нийгмийн халамж.....	6
1.4. Нийгмийн даатгал.....	7
1.3. Эрүүл мэнд.....	9
1.4. Боловсрол.....	13
1.5. Гэмт хэрэг.....	15

2. ЭДИЙН ЗАСГИЙН ҮЗҮҮЛЭЛТҮҮД

2.1. Төрийн санхүү.....	16
2.3. Банк.....	18
2.4. Хэрэглээний үнийн индекс.....	18

3. ХҮСНЭГТҮҮД

ХОЁРДУГААР БҮЛЭГ. ХҮН АМ

1. ХҮН АМ ЗҮЙН ҮЗҮҮЛЭЛТҮҮД

1.1. Хүн амын тоо, түүний өсөлт	20
1.2. Хүн амын нас, хүйсийн бүтэц.....	22
1.3. Хүн амын дундаж наслалт.....	24
1.4. Хүн амын нягтрал.....	25

2. ХҮН АМЫН ЕРДИЙН ХӨДӨЛГӨӨН, ЦЭВЭР ӨСӨЛТ

2.1. Төрөлт	26
2.2. Нас баралт.....	30
2.3. Гэрлэлт болон гэр бүл цуцлалт, үрчлэлт.....	32

3. ШИЛЖИЛТ ХӨДӨЛГӨӨН.....

4. ӨРХ, ХҮН АМЫН НИЙГМИЙН ЗАРИМ ҮЗҮҮЛЭЛТ

4.1. Өрх, өрхийн бүтэц, өсөлт.....	38
4.2. Хүн ам нийгмийн зарим үзүүлэлтүүд.....	39
4.3. Хавсралт хүснэгтүүд.....	48

ГУРАВДУГААР БҮЛЭГ. МАЛ АЖ АХУЙ

1. МАЛТАЙ ӨРХ, МАЛЧДЫН ТОО

1.1. Малтай өрх, малчдын тоо.....	53
1.2. Мал өрхийн малын бүлэглэл.....	56

2. МАЛ ТЭЖЭЭВЭР АМЬТДЫН ТОО, БҮТЭЦ

2.1. Малын тоо, бүтэц.....	58
2.2. Хээлтэгч, хээлтүүлэгч малын тохироо.....	63
2.3. Төл бойжилт.....	64
2.4. Том малын зүй бүс хорогдол.....	65
2.5. Малын хэрэглээний зарлага.....	66

2.6. Сүргийн бүтэц.....	66
3. МАЛЖУУЛАЛТ, ХУДАГ УСНЫ ТАЙЛАН	
3.1. Малжуулалтын талаар авсан арга хэмжээний тайлан.....	67
3.2.Шинээр гаргасан засварласан худаг.....	68
4.ГАЗАР ТАРИАЛАНГИЙН ҮЙЛДВЭРЛЭЛ.....	69

ДӨРӨВДҮГЭЭР БҮЛЭГ. АЖИЛ ЭРХЛЭЛТ, АЖИЛГҮЙДЭЛ

1. ХӨДӨЛМӨРИЙН НАСНЫ ХҮН АМ.....	71
2. ЭДИЙН ЗАСГИЙН ИДЭВХТЭЙ ХҮН АМ /АЖИЛЛАХ ХҮЧ/.....	71
3. АЖИЛЛАХ ХҮЧИЙ ҮНДСЭН ҮЗҮҮЛЭЛТҮҮД.....	72
4. АЖИЛЛАГЧИД.....	73
5. АЖИЛГҮЙ ИРГЭД.....	76
6. АЖИЛГҮЙДЛИЙН ТҮВШИН.....	79
7. ЭДИЙН ЗАСГИЙН ИДЭВХГҮЙ ХҮН АМ.....	81
8. АЖИЛ ХАЙГЧ ИРГЭД БОЛОН АЖЛЫН БАЙРНЫ ЗУУЧЛАЛ.....	82
9. АЛБАН БУС СЕКТОРТ АЖИЛЛАГЧИД.....	84
11. ХАВСРАЛТ ХҮСНЭГТҮҮД.....	85

ТАВДУГААР БҮЛЭГ. АЖ ҮЙЛДВЭР, БАРИЛГА

1. АЖ ҮЙЛДВЭР	87
1.1. Уул уурхай олборлох салбар.....	88
1.2. Боловсруулах аж үйлдвэр.....	90
1.3. Цахилгаан, дулааны эрчим хүч үйлдвэрлэл, усан хангамж.....	93
2. БАРИЛГА.....	94
3. ТЭЭВЭР ХОЛБОО, ДЭД БҮТЭЦ.....	95
4. БИЗНЕС РЕГИСТРИЙН САН.....	97
5. ДОТООДЫН НИЙТ БҮТЭЭГДЭХҮҮН.....	99
6. ХҮН АМЫН АМЬЖИРГАА.....	102

НЭГДҮГЭЭР БҮЛЭГ. 2018 ОНЫ СТАТИСТИК ҮЗҮҮЛЭЛТҮҮД

Хот хоорондын замын урт

Шулуун замын урт	Улаанбаатар	Сайнцагаан	Эрдэнэдалай	Сайхан-овоо	Дэрэн	Говь-Угтаал	Баянжаргалан	Гурвансайхан	Өндөршил	Дэлгэрцогт	Луус	Хулд	Дэлгэрхангай	Өлзийт	Адаацаг	Цагаандэлгэр
Улаанбаатар																
Сайнцагаан	275															
Эрдэнэдалай	274	114														
Сайхан-овоо	392	213	111													
Дэрэн	235	72	186	285												
Говь-Угтаал	249	107	221	320	89											
Баянжаргалан	289	143	257	356	148	59										
Гурвансайхан	322	71	185	284	84	90	84									
Өндөршил	355	182	296	395	195	124	66	111								
Дэлгэрцогт	233	42	156	255	32	115	185	113	224							
Луус	327	52	94	166	124	159	195	123	234	94						
Хулд	356	81	105	141	153	188	224	152	263	123	37					
Дэлгэрхангай	362	134	105	79	206	241	277	205	316	176	87	62				
Өлзийт	371	86	Mr-210 Ху-204	Mr-309 Ху-240	168	Mr-203 Гу-204	198	111	222	138	Mr-148 Ху-146	99	161			
Адаацаг	211	85	110	221	92	175	228	156	267	60	107	144	164	181		
Цагаандэлгэр	206	150	264	264	82	43	83	133	149	114	202	231	284	244	174	

СУМДЫН ТОВЧ МЭДЭЭЛЭЛ-2018

Сумд	нутаг дэвсгэр /мян. га-гаар /	Багийн тоо	өрхийн тоо	хүн амын тоо / суурин хүн амаар/	Шилэн кабельд холбогдсон эсэх	малын тоо / мян. тол /	УБ-аас сум хүртэлх зай км	Аймгийн төвөөс сум хүртэлх зай км
Дэлгэрцогт	250.2	3	583	1694	+	185.9	233	42
Дэрэн	362.4	4	637	2105	+	253.9	235	72
Говь-Угтаал	270.7	3	537	1586	+	187.5	249	107
Цагаандэлгэр	342.8	4	397	1058	+	135.7	206	160
Баянжаргалан	318.9	3	443	1276	+	138.8	289	143
Өндөршил	485.2	3	487	1421	+	170.1	355	182
Гурвансайхан	541.6	5	684	2093	+	281.9	322	71
Өлзийт	1542.1	6	863	2363	-	330.6	371	86
Хулд	607.0	4	742	2416	+	292.7	356	81
Луус	316.0	3	579	1864	+	189.1	327	52
Дэлгэрхангай	620.9	4	718	2291	+	207.4	362	134
Сайхан-Овоо	405.5	4	692	2156	+	202.3	392	213
Эрдэнэдалай	735.1	7	1766	5847	+	557.3	274	114
Сайнцагаан	340.6	9	4868	15762	+	397.6	275	0
Адаацаг	330.0	5	867	2888	+	295.2	211	85
Дүн	7469.0	67	14863	46820		3826.0	-	-

1. НИЙГМИЙН ҮЗҮҮЛЭЛТҮҮД

1.1. Бүртгэлтэй ажилгүйчүүд

2018 оны жилийн эцсийн байдлаар аймгийн Хөдөлмөр халамж үйлчилгээний газарт бүртгэлтэй ажил хайж байгаа 487 хүн бүртгэгдсэн нь өмнөх оны мөн үеэс 18.0 хувиар буурсан байна. Нийт ажилгүйчүүдийн 54.2 хувь буюу 318 нь эмэгтэйчүүд байна. Аймгийн хэмжээнд хөдөлмөрийн насны 10000 хүнд 160 ажилгүйчүүд ногдож байхад Говь-Угтаал 515, Хулд 248, Баянжаргалан 238, Гурвансайхан 200, Дэлгэрцогт 199, Сайнцагаан 192, Өлзийт 187, Дэрэн 169 байгаа нь аймгийн дунджаас дээгүүр байна. Ажил хайгч иргэдийн 24.0 хувь нь дипломын болон баклаврын дээд, 3.0 хувь нь тусгай мэргэжлийн дунд, 9.0 хувь нь техникийн болон мэргэжлийн, 34.0 хувь нь бүрэн дунд, 19.0 хувь нь суурь, 7.0 хувь нь бага, 3.0 хувь нь боловсролгүй иргэд байна.

1.БҮРТГЭЛТЭЙ АЖИЛГҮЙЧҮҮД /Хөдөлмөрийн хэлтсийн мэдээгээр, сумаар/

Сум	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Дэлгэрцогт	22	33	25	10	12	4	22	3	43	22
Дэрэн	26	72	48	48	50	41	37	60	53	23
Говь-Угтаал	10	33	13	38	50	44	38	8	102	55
Цагаандэлгэр	16	16	14	11	11	3	9	2	0	4
Баянжаргалан	19	23	30	40	20	5	30	6	28	18
Өндөршил	36	43	31	25	25	58	18	33	49	5
Гурвансайхан	35	56	50	48	51	13	73	6	31	29
Өлзийт	9	19	4	12	37	9	23	18	17	30
Хулд	20	80	37	26	21	5	18	76	34	40
Луус	21	16	6	6	3	15	6	46	48	14
Дэлгэрхангай	16	59	43	69	56	33	22	103	27	11
Сайхан-Овоо	37	58	49	52	52	38	34	59	24	15
Эрдэнэдалай	69	87	88	56	109	90	120	3	35	9
Сайнцагаан	198	159	133	98	252	138	251	474	380	193
Адаацаг	20	94	86	103	37	16	48	19	40	19
Дундговь/дүн/	554	848	657	642	786	512	749	916	911	487

1.2. Ажлын байрны зуучлал

Хөдөлмөр халамж үйлчилгээний газрын 2018 оны жилийн эцсийн мэдээгээр нийт 635 хүн ажлын байранд зуучлагдсан байна. Ажлын байранд зуучлагдсан иргэдийг эдийн засгийн үйл ажиллагааны салбараар авч үзэхэд удирлагын болон дэмжлэг үзүүлэх үйл ажиллагаа 11.2 хувь, үйлчилгээний бусад үйл ажиллагаа 32.8 хувь, Төрийн удирдлага батлан хамгаалахын салбарт 4.9 хувь, боловсролын салбарт 11.8 хувь, санхүү даатгалын салбарт тус бүр 2.2 хувь нь зуучлагдсан бол үлдсэн хувь нь хөдөө аж ахуй, уул уурхай, эрүүл мэнд, урлаг соёлын салбарт зуучлагджээ.

АЖИЛД ЗУУЧИЛСАН ИРГЭДИЙН ТОО /онуудаар, эдийн засгийн салбараар/

Эдийн засгийн салбарын ангилал	2015	2016	2017	2018
ХАА, ан агнуур, ойн аж ахуй	136	18	119	61
Уул уурхай олборлох үйлдвэр	14	19	27	59
Боловсруулах аж үйлдвэр	190	29	6	6
Цахилгаан эрчим хүч, хий, уур агааржуулалт	5	4	14	18
Усан хангамж, бохир ус, зайлуулах систем, хог	3	3	1	3
Барилга	16	26	42	25
Бөөний ба жижиглэн худалдаа	7	15	15	24
Тээвэр ба агуулахын үйл ажиллагаа	3	25	1	0
Зочид буудал, зоогийн газар	3	0	1	0
Мэдээлэл холбоо	2	5	1	2
Санхүүгийн болон даатгалын үйл ажиллагаа	2	3	6	14
Үл хөдлөх хөрөнгийн үйл ажиллагаа	0	0	1	3
Мэргэжлийн шинжлэх ухаан болон техникийн үйл ажиллагаа	0	12	0	1
Удирдлагын болон дэмжлэг үзүүлэх үйл ажиллагаа	4	11	23	71
Төрийн удирдлага ба батлан хамгаалах үйл ажиллагаа	46	30	26	31
Боловсрол	36	22	39	75
Хүний эрүүл мэнд ба нийгмийн халамжийн үйл ажиллагаа	10	12	13	25
Урлаг, үзвэр, тоглоом наадам	4	1	1	9
Үйлчилгээний бусад үйл ажиллагаа	31	51	167	208
Хүн хөлслөн ажиллуулдаг өрхийн үйл ажиллагаа	24	3	4	0
Олон улсын байгууллага, суурин төлөөлөгчийн үйл ажиллагаа	0	2	2	0
Бүгд	536	291	509	635

1.3. Нийгмийн халамж

2018 оны 12 сарын байдлаар нийгмийн халамжийн сангаас 15733 хүнд 6386,1 сая төгрөгийн тэтгэвэр тэтгэмж, халамжийг олгосон байна. Нийт тэтгэвэр тэтгэмж авагчидын 29.1 % буюу 4576 нь алдарт эхийн одонтой эхчүүд бөгөөд 632.8 сая төг, 15.8 % буюу 2492 нь насны хишиг тэтгэмж авч буй ахмадууд 443.9 сая төг, 19.5 % буюу 3080 нь 0-3 насны хүүхдээ асарч буй эхчүүдэд 1364.3 сая төг, нөхцөлт мөнгөн тэтгэмжийг 993 иргэнд 663.9 сая төгрөг, Халамжийн тэтгэвэрийг 843 иргэнд 1388.9 сая төгрөг, жирэмсэн нярай, хөхүүл хүүхэдтэй 1431 эхэд 194.8 сая төгрөгийн тэтгэвэр тэтгэмжийг олгосон байна.

НИЙГМИЙН ХАЛАМЖИЙН САНГИЙН МЭДЭЭ-2018 он

Халамжийн төрүүд	Хамраг дсан хүн	Гүйцэтгэл
Халамжийн тэтгэвэр	843	1,388,921.8
Нөхцөлт мөнгөн тэтгэмж	993	663,984.9
Байнгын асаргаа шаардлагатай ахмад настныг асарч байгаа иргэнд олгох	610	398,165.8
Байнгын асаргаа шаардлагатай ХБ хүүхдийг асарч байгаа	181	122,095.3
Бүтэн өнчин хүүхэд асран хамгаалж харгалзан дэмжигчид	25	23,923.5
Гэр бүлийн тухай хуулийн 25.5-д заасан хүүхдийг гэр бүлдээ авч асран хамгаалж байгаа	12	13,977.0
Хүүхэд, төрөл садангүй, ганц бие ахмад настныг гэр бүлдээ авч асран хамгаалж байгаа	2	1,330.8
Хүүхэд, төрөл садангүй, ганц бие ХБ иргэнийг гэр бүлдээ авч асран хамгаалж байгаа	163	104,492.4
Жирэмсэн болон нярай, хөхүүл хүүхэдтэй эхчүүдийн мөнгөн тэтгэмж	1431	194,850.6
Олон нийтийн оролцоонд түшиглэсэн халамжийн үйлчилгээ /38+...+43/	239	28,844.0
Нийгмийн халамжийн дэмжлэг туслалцаа шаардлагатай иргэнд үзүүлэх хөнгөлөлт, нөхцөлт мөнгөн тусламж /45+...+51/	830	448,901.8
Хүнд нөхцөлд байгаа хүүхдийн цэцэрлэгийн хоолны үнийн хөнгөлөлт	0	0.0
16 хүрэлх насны байнгын асаргаа шаардлагатай хүүхдэд олгох мөнгөн тэтгэмж	185	268,641.8
3 хүртэлхи насны ихэр хүүхдэд жилд нэг удаа	10	20,000.0
Байнгын асаргаа шаардлагатай иргэнд улиралд нэг удаа	598	116,820.0
3 ба түүнээс дээш тооны /14 хүртэлх насны/ хүүхэдтэй өрх толгойлсон эх, эцэгт жилд нэг удаа	1	240.0
18 нас хүрээгүй байхдаа бүтэн өнчин болсон 18-24 насны иргэнд нэг удаа	4	4,800.0
Гэнэтийн аюул ослын улмаас орон гээгүй болсон өрхөд нэг удаа	32	38,400.0
0-03 насны хүүхэд асарсны тэтгэмж	3080	1,364,289.5
Өрх толгойлсон эцэг, эх	131	117,852.0
Хүнс тэжээл нийгмийн хамгаалалын хөтөлбөрт		399,088.0
Насны хишиг	2492	443,910.0
Алдарт эхийн одонтой эхчүүдэд олгосон тусламж	4576	632,860.0
Ахмад настны нийгмийн хамгааллын тухай хуулийн дагуу олгогдож байгаа нэг удаагийн хөнгөлөлт, тусламж	997	506,588.8
Хөгжлийн бэрхшээлтэй хүний тухай хуулийн дагуу олгогдож байгаа хөнгөлөлт, тусламж/	91	135,118.6
Алдар цолтой ахмадуудад үзүүлсэн хөнгөлөлт тусламж, хөнгөлөлт	30	60,896.4
Зарлагын нийт дүн	15,733	6,386,106.3

1.4. Нийгмийн даатгал

Аймгийн нийгмийн даатгалын сангийн орлого 2018 оны жилийн эцсийн байдлаар 30074.7 сая төгрөг, зарлага 30270.6 сая төгрөг болж, өмнөх оны мөн үеийнхээс орлого 1955.5 сая төгрөгөөр, зарлага 2987.3 сая төгрөг буюу 10.9 хувиар өслөө.

Аймгийн нийгмийн даатгалын хэлтсийн мэдээгээр нийгмийн даатгалд 2018 оны 12 сарын байдлаар 11231 хүн шимтгэл төлөгч, даатгуулагчаар бүртгэгдсэний 2503 хүн буюу 22.3 хувь нь аж ахуйн нэгж, байгууллагаас, 4284 хүн буюу 38.1 хувь нь төсөвт байгууллагаас, 4444 хүн буюу 39.6 хувь нь сайн дураар шимтгэл төлсөн нь өнгөрсөн оны мөн үетэй харьцуулахад сайн дурын даатгуулагч буурч, аж ахуй нэгж, байгууллага, төсөвт байгууллагын даатгуулагч өссөн байна.

Нийгмийн даатгалын сангаас олгосон тэтгэврийн хэмжээ 2018 оны 12 сарын байдлаар 25821.0 сая төг болж, үүний 82.8 хувийг өндөр настны, 11.2 хувийг хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэдийн, 2.8 хувийг тэжээгчээ алдсаны, 3.2 хувийг цэргийн тэтгэвэр эзэлж байна.

Энэ оны эцэст тэтгэврийн даатгалын сангаас тэтгэвэр авагч 7003 хүн байна. Нийт тэтгэвэр авагчдын 82.1 хувь буюу 5750 хүн өндөр насны, 12.9 хувь буюу 904 хүн тахир дутуугийн, 3.4 хувь буюу 239 хүн тэжээгчээ алдсаны, 1.8 хувь буюу 129 хүн нь цэргийн тэтгэвэр авагчид байна.

Энэ оны эцсээр тэтгэмжийн даатгалын сангаас тэтгэмж авагчид 2504 ҮОМШӨ-ний даатгалын сангаас тэтгэвэр, тэтгэмж авагчид 24 ажилгүйдлийн даатгалын сангаас ажилгүйдлийн тэтгэмж авагч 300 хүн байна.

2018 оны 12 сарын байдлаар эрүүл мэндийн даатгалд даатгуулагчийн тоо 18943 байгаагийн 52.9 хувь буюу 10030 төр хариуцах иргэд, 30.1 хувь буюу 5694 малчид, 12.9 хувь буюу 2441 аж ахуйн нэгжийн эзэн, хувиараа хөдөлмөр эрхлэгч, 4.1 хувь буюу 778 оюутан суралцагсад байна.

2018 оны жилийн эцсийн байдлаар аймгийн нийгмийн даатгалын хэлтсийн мэдээгээр нийгмийн даатгалын шимтгэлийн орлого 11030.1 сая төгрөг болж төлөвлөгөөгөө 22.7 хувиар буюу 8084.8 сая төгрөгөөр давуулан биелүүлсэн байна. Нийгмийн даатгалын шимтгэлийн орлогын төлөвлөгөөгөө Гурвансайхан сумаас бусад бүх сумд давуулан биелүүлсэн байна.

ДУНДГОВЬ АЙМГИЙН НИЙГМИЙН ДААТГАЛЫН ШИМТГЭЛИЙН ОРЛОГО, онуудаар, сая төгрөгөөр

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Дэлгэрцогт	52.3	71.6	74	79	103.3	128.1	171.8	174.4	186.6	219.5	227.2	253.8
Дэрэн	61.8	79.9	79.4	86.9	115.9	139.2	177.9	183.6	194.8	246.4	236.4	250.0
Говь-Угтаал	56.4	75.4	82.9	103	125	172.7	298.8	256.6	237.1	260.1	272.4	312.0
Цагаандэлгэр	39.7	56.7	59.6	63.4	79.6	104	132.5	142.5	157.1	181.7	171.7	173.2
Баянжаргалан	40.6	57.9	63.1	70.6	95	138.5	182.3	192.6	194.7	213.0	300.3	317.9
Өндөршил	49.5	62.5	73.6	81.6	106.5	139.7	187.5	199.8	210.2	240.8	247	271.9
Гурвансайхан	58.4	79.1	79.8	88.7	114.1	144.5	194.6	318.2	412.5	592.9	446.7	292.2
Өлзийт	58.8	84.2	87.3	94.6	132.3	164.4	222.2	223.4	230.3	285.4	284.1	316.7
Хулд	64.3	84.1	84.6	97.6	159.5	207.8	242.2	260.5	256.0	312.7	336.7	367.0
Луус	54.8	75	76.4	86.5	115.3	143.9	183.3	194.1	208.6	247.4	265.3	307.5
Дэлгэрхангай	75.4	103.3	102.8	113.7	149.2	179.1	236.9	247.7	260.5	310.2	322.4	362.2
Сайхан-Овоо	58.9	76.7	82.1	93.9	120.2	149.7	187.7	191.5	205.8	243.3	240.7	262.5
Эрдэнэдалай	155.8	203.9	202.4	223.8	289.7	371.6	499	520.4	547.5	628.5	671.8	742.3
Сайнцагаан	1328.9	1716.7	1841.5	2083	1569.8	3552.8	4315.2	4738.2	5353.1	6040.9	6542.7	331.7
Адаацаг	67.8	90.2	96	105.9	136.1	167	224.2	239.4	256.5	303.0	329.9	6469.1
Дундговь	2223.4	2917.2	3085.5	3472.2	3411.5	5903.0	7456.1	8082.9	8911.3	10325.8	10895.3	11030.1

НИЙГМИЙН ДААТГАЛЫН САНГИЙН ОРЛОГО, ЗАРЛАГА, 2011-2018, сая.төг

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Нийгмийн даатгалын сангийн орлого	10002.6	15505.6	17423.7	21178.5	24422.8	26213.8	28119.2	30074.7
Үүнээс								
Тэтгэврийн даатгалын сангийн	7909.7	12915.3	14681.5	17404.5	20039.6	21302.7	22818.2	26013.6
Тэтгэмжийн даатгалын сангийн	316.3	440.3	580.5	801.7	934.8	1157.7	1187.8	1268.2

Эрүүл мэндийн даатгалын сангийн	1354.1	1576.5	1659	2193.4	2356	2908.4	3228.5	1899.9
ҮОМШӨ*-ний даатгалын сангийн	246.1	326.7	388	480.2	730.4	604.4	550.6	549.0
Ажилгүйдлийн даатгалын сангийн	176.3	246.8	114.7	298.7	362	240.6	334.1	344.0
Нийгмийн даатгалын сангийн зарлага	10062.1	15442.1	17360.5	21595.0	24707.0	26289.2	27283.3	30270.6
Үүнээс								
Тэтгэврийн даатгалын сангийн	8057.2	12791.5	14639.6	17705.3	20189.1	21377.2	22197.5	26067.9
Тэтгэмжийн даатгалын сангийн	343.9	440.5	543.5	820	973.1	1157.7	1137.8	1292.8
Эрүүл мэндийн даатгалын сангийн	1279.8	1620.5	1695.8	2216.4	2430	2908.4	3094.5	2033.8
ҮОМШӨ*-ний даатгалын сангийн	220.6	338.8	349.8	550.2	742.1	605.2	543	548.3
Ажилгүйдлийн даатгалын сангийн	160.6	250.8	131.8	303.1	372.7	240.7	310.5	327.8

НИЙГМИЙН ДААТГАЛД ЗААВАЛ ДААТГУУЛАГЧИЙН ТОО, ОЛГОСОН ТЭТГЭВРИЙН ХЭМЖЭЭ

Үзүүлэлтүүд	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Заавал даатгуулагчийн тоо	6701	8526	11043	10423	10253	13153	11072	11231
Үүнээс:								
Аж ахуйн нэгж, байгууллага	1379	2166	2812	2379	2319	2403	2430	2503
Төсөвт байгууллага	3098	3912	4132	4100	4083	4102	4186	4284
Сайн дурын	2224	2448	4099	3944	3851	6648	4456	4444
Олгосон тэтгэвэр, мян төг	8105.4	12860	14321	17096	19565	21020	22275	25821
Үүнээс:								
Өндөр настны	6427.9	10114	11285	13570	15776	17180	18327	21386
Хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэдийн	1230.4	1967.5	2132	2509.7	2675.7	2634.7	2650.7	2892.4
Тэжээгчээ алдсаны	264.7	417	465.5	526.5	569.2	622.1	650.4	722.9
Цэргийн	182.4	360.8	438.7	489.9	544.4	583.9	647	819.4

1.5. Эрүүл мэнд

Эрүүл мэндийн газрын мэдээгээр аймгийн хэмжээнд 2018 оны жилийн эцсийн байдлаар 904 эх төрсөн нь өнгөрсөн мөн үеэс 26 төрөлтөөр өссөн ба нийт 912 хүүхэд амьд төрсөн байна. Төрсөн эхчүүдийн 91.3 хувь нь аймгийн нэгдсэн эмнэлэгт төрсөн байна. Тус аймагт энэ оны байдлаар эхийн эндэгдэл гараагүй.

2018 оны 12 сарын байдлаар 1 хүртлэх насны нялхсын эндэгдэл 7 байгаа нь Дэлгэрцогт, Дэлгэрхангай, Гурвансайхан, Цагаандэлгэр, Хулд сум болон аймгийн нэгдсэн эмнэлэгт бүртгэгдсэн байна. Нас баралтын 264 тохиолдол бүртгэгдсэн бөгөөд өнгөрсөн оны мөн үеэс 33 тохиолдлоор өсчээ. Нас баралтыг шалтгаанаар нь авч үзвэл хорт хавдрын нас баралт хамгийн өндөр 32.2 хувийг эзэлж байна.

ДУНДГОВЬ АЙМГИЙН 10000 ХҮНД НОГДОХ ИХ ЭМЧИЙН ТОО /2009-2018/

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Дундговь	19	19	19	2	24	24	27	28	30	29
Дэлгэрцогт	5	12	12	6	13	13	13	19	18	30

Дэрэн	9	9	9	5	10	10	24	24	24	14
Говь-Угтаал	24	25	26	26	26	19	19	25	25	25
Цагаандэлгэр	9	10	20	10	10	10	20	20	19	19
Баянжаргалан	8	17	17	9	17	17	17	17	17	16
Өндөршил	12	13	13	7	14	14	14	21	21	21
Гурвансайхан	4	4	5	14	5	10	5	14	14	10
Өлзийт	8	8	9	9	9	9	9	8	9	13
Хулд	8	4	4	9	13	9	13	4	12	12
Луус	5	5	10	10	11	6	11	17	16	22
Дэлгэрхангай	4	8	9	14	9	14	9	14	13	9
Сайхан-Овоо	8	12	8	13	13	9	9	9	18	14
Эрдэнэдалай	11	13	13	14	12	12	16	14	12	7
Сайнцагаан	13	7	5	4	4	4	6	5	5	4
Адаацаг	3	3	3	3	7	7	4	11	14	10

10000 ХҮНД НОГДОХ ЭМНЭЛЭГИЙН ДУНД МЭРГЭЖИЛТНИЙ ТОО /2009-2018/

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Дундговь	64	64	63	63	63	67	69	67	64	64
Дэлгэрцогт	58	53	61	66	58	64	76	68	66	53
Дэрэн	43	59	56	53	46	49	44	44	43	43
Говь-Угтаал	79	81	83	78	78	83	82	57	63	76
Цагаандэлгэр	59	88	79	139	82	100	89	80	96	76
Баянжаргалан	64	85	86	86	76	85	54	77	67	63
Өндөршил	55	65	60	60	61	69	70	62	63	70
Гурвансайхан	37	40	45	42	43	53	52	53	51	53
Өлзийт	44	42	43	49	45	52	55	59	60	59
Хулд	33	38	48	44	34	38	43	55	37	41
Луус	44	54	40	57	53	66	69	62	60	59.
Дэлгэрхангай	44	46	39	41	37	33	55	50	48	0
Сайхан-Овоо	19	32	40	42	35	41	41	47	46	48
Эрдэнэдалай	29	33	32	33	33	35	33	32	31	46
Сайнцагаан	23	13	13	10	9	11	10	9	8	31
Адаацаг	41	42	46	43	41	46	46	46	41	5.7
										38

НЭГ ИХ ЭМЧИД НОГДОХ ХҮНИЙ ТОО /2009-2018/

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Дундговь	529	522	536	451	419	399	365	356	329	342
Дэлгэрцогт	1898	857	814	796	774	776	788	539	559	339
Дэрэн	2304	1107	1069	2058	1011	1013	411	413	416	702
Говь-Угтаал	412	400	392	386	383	521	528	397	398	397
Цагаандэлгэр	1182	1023	506	974	979	1003	507	503	524	529
Баянжаргалан	1246	589	581	1168	590	589	599	584	598	638
Өндөршил	819	774	750	1504	738	722	717	482	474	474
Гурвансайхан	2412	2272	2214	716	2111	1048	2098	696	716	1047
Өлзийт	1258	1195	1158	1132	1117	1148	1173	1193	1176	788
Хулд	1197	2274	2275	1149	782	1176	774	2379	2379	805
Луус	2058	2047	993	966	946	1822	903	592	592	466
Дэлгэрхангай	2505	1193	1148	741	1089	716	1089	736	736	1146
Сайхан-Овоо	1316	846	1251	792	769	1110	1093	1072	1072	719
Эрдэнэдалай	930	768	753	730	824	806	632	713	819	1462

Сайнцагаан	756	1503	2234	2274	2314	1167	1825	2160	3102	2252
Адаацаг	3153	3088	3034	1519	1474	1430	2847	942	731	963

НЭГ СУВИЛАГЧИД НОГДОХ ХҮНИЙ ТОО /2009-2018/

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Дундговь	324	310	326	310	298	293	284	299	311	304
Дэлгэрцогт	316	343	326	318	387	388	315	323	335	339
Дэрэн	576	443	535	412	404	507	513	413	520	421
Говь-Угтаал	275	266	261	257	255	223	226	529	318	317
Цагаандэлгэр	197	205	202	195	326	167	202	251	262	353
Баянжаргалан	249	235	232	234	236	236	239	292	299	319
Өндөршил	409	387	375	301	246	241	239	289	284	284
Гурвансайхан	482	568	554	537	528	419	420	418	430	523
Өлзийт	839	796	772	566	558	588	586	398	392	394
Хулд	598	569	169	575	473	588	464	397	484	403
Луус	515	409	497	322	315	304	361	355	365	311
Дэлгэрхангай	626	596	765	556	726	537	435	736	570	273
Сайхан-Овоо	2632	846	500	396	577	555	547	429	545	539
Эрдэнэдалай	930	877	860	834	824	806	813	814	819	835
Сайнцагаан	246	185	1676	2274	2314	2335	974	3024	3877	2627
Адаацаг	631	617	607	607	589	572	569	565	585	578

ИХ ЭМЧИЙН ТОО, 2009-2018 оноор

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Дундговь	91	88	84	99	106	107	123	128	141	137
Дэлгэрцогт	1	2	2	2	2	2	2	3	3	5
Дэрэн	2	2	2	1	2	2	5	5	5	3
Говь-Угтаал	4	4	4	4	4	3	3	4	4	4
Цагаандэлгэр	1	1	2	1	1	2	2	2	2	2
Баянжаргалан	1	2	2	1	2	1	2	2	2	2
Өндөршил	2	2	2	1	2	2	2	3	3	3
Гурвансайхан	1	1	1	3	1	2	1	3	3	2
Өлзийт	2	2	2	2	2	2	2	2	2	3
Хулд	2	1	1	2	3	2	3	1	3	3
Луус	1	1	2	2	2	1	2	3	3	4
Дэлгэрхангай	1	2	2	3	2	3	2	3	3	2
Сайхан-Овоо	2	2	2	3	3	2	2	2	4	3
Эрдэнэдалай	7	8	8	8	7	7	9	8	7	4
Сайнцагаан	63	57	51	64	71	74	85	84	93	94
Адаацаг	1	1	1	2	2	2	1	3	4	3

БАГА ЭМЧИЙН ТОО, 2009-2018 оноор

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Дундговь	107	107	102	106	96	90	92	96	87	83
Дэлгэрцогт	4	4	4	5	5	5	5	4	4	2
Дэрэн	6	6	6	5	4	4	2	3	3	2
Говь-Угтаал	6	6	5	5	5	5	5	5	4	4
Цагаандэлгэр	1	1	3	3	3	3	4	4	5	4
Баянжаргалан	2	2	3	4	3	3	4	4	3	4
Өндөршил	5	5	4	4	3	3	3	3	3	3

Гурвансайхан	3	3	4	4	3	3	3	3	3	4
Өлзийт	7	7	6	7	6	7	7	6	6	6
Хулд	3	3	4	5	3	3	3	5	2	3
Луус	4	4	2	4	3	4	4	4	4	3
Дэлгэрхангай	6	6	4	4	4	3	5	6	5	5
Сайхан-Овоо	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4
Эрдэнэдалай	11	11	10	11	11	11	10	9	9	9
Сайнцагаан	39	39	36	34	33	26	27	29	28	27
Адаацаг	6	6	7	7	6	6	6	7	4	3

ЭМНЭЛЭГИЙН ДУНД МЭРГЭЖИЛТНИЙ АЖИЛТНЫ ТОО, 2009-2018 оноор

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Дундговь	306	295	282	282	280	291	309	306	296	299
Дэлгэрцогт	10	9	9	10	9	10	12	11	11	9
Дэрэн	11	13	13	11	10	10	8	9	9	9
Говь-Угтаал	13	13	13	12	12	13	13	9	10	12
Цагаандэлгэр	7	9	9	7	8	10	9	8	10	8
Баянжаргалан	8	10	10	10	9	10	10	9	8	8
Өндөршил	9	10	10	9	9	10	10	9	9	10
Гурвансайхан	9	9	9	9	9	11	11	11	11	11
Өлзийт	10	10	10	11	10	12	13	14	14	14
Хулд	8	9	9	10	8	9	10	13	9	10
Луус	9	11	11	11	10	12	11	11	11	11
Дэлгэрхангай	11	11	11	9	8	9	12	11	11	11
Сайхан-Овоо	5	8	8	10	8	9	9	11	10	10
Эрдэнэдалай	19	20	20	19	19	20	19	18	18	18
Сайнцагаан	165	140	127	131	139	133	149	149	153	147
Адаацаг	12	13	13	13	12	13	13	13	12	11

ХАЛДВАРТ ӨВЧНӨӨР ӨВЧЛӨГСДИЙН ТОО, 2009-2018 оноор

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Дундговь	213	356	655	438	363	340	512	643	491	407
Дэлгэрцогт	5	5	13	11	7	8	10	10	15	25
Дэрэн	5	13	7	5	9	10	3	16	8	7
Говь-Угтаал	3	3	2	1	14	5	9	29	39	9
Цагаандэлгэр	0	1	10	6	3	12	3	34	10	2
Баянжаргалан	3	0	3	2	1	6	0	23	4	3
Өндөршил	2	9	3	7	14	11	9	16	5	6
Гурвансайхан	11	5	25	13	8	14	18	20	11	10
Өлзийт	9	6	13	13	14	8	15	12	11	14
Хулд	11	11	19	14	12	11	12	10	8	7
Луус	17	33	13	8	12	9	13	21	14	11
Дэлгэрхангай	5	5	2	9	4	4	8	6	4	5
Сайхан-Овоо	5	45	39	9	14	4	5	22	3	6
Эрдэнэдалай	13	17	18	30	13	10	33	94	23	5
Сайнцагаан	118	195	459	277	220	210	358	293	327	289
Адаацаг	6	8	29	33	18	18	16	37	9	8

НЯЛХСЫН ЭНДЭГДЭЛ, 2009-2018 оноор

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Дундговь	22	19	10	9	9	16	7	16	8	7
Дэлгэрцогт	0	0	1	0	0	0	0	0	0	1
Дэрэн	1	0	0	0	0	0	0	0	1	0
Говь-Угтаал	1	0	0	1	0	0	0	0	0	0
Цагаандэлгэр	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0
Баянжаргалан	2	1	0	0	0	0	0	0	0	0
Өндөршил	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0
Гурвансайхан	1	0	0	0	0	0	1	0	0	1
Өлзийт	0	1	0	0	0	0	0	1	0	0
Хулд	0	0	0	0	1	3	0	0	0	1
Луус	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Дэлгэрхангай	0	0	0	0	0	0	0	1	1	1
Сайхан-Овоо	1	1	1	1	0	0	0	0	1	0
Эрдэнэдалай	1	1	0	0	0	0	0	1	0	0
Сайнцагаан	12	13	8	7	8	12	6	9	4	2
Адаацаг	3	2	0	0	0	0	0	3	0	1

ЭХИЙН ЭНДЭГДЭЛ, 2009-2018 оноор

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Дундговь	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Дэлгэрцогт	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Дэрэн	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Говь-Угтаал	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Цагаандэлгэр	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Баянжаргалан	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Өндөршил	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Гурвансайхан	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Өлзийт	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Хулд	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Луус	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Дэлгэрхангай	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Сайхан-Овоо	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Эрдэнэдалай	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Сайнцагаан	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Адаацаг	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

1.6. Боловсрол

Дундговь аймаг суралцаж байгаа ба бүлгийн тоо өнгөрсөн оны мөн үеэс суралцагчдын тоо 1.2 хувиар буурсан 2017-2018 оны хичээлийн жилд ерөнхий боловсролын 19 сургуульд 7984 мянган хүүхэд байна.

ЕРӨНХИЙ БОЛОВСРОЛЫН СУРГУУЛИЙН ТОО, сумаар

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Дундговь	18	18	18	18	18	18	19	19	19	19
Сайнцагаан	4	4	4	4	4	4	5	5	5	5
Адаацаг	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1

Баянжаргалан	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Говь-Угтаал	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Гурвансайхан	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Дэлгэрхангай	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Дэлгэрцогт	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Дэрэн	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Луус	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Өлзийт	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Өндөршил	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Сайхан-Овоо	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Хулд	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Цагаандэлгэр	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Эрдэнэдалай	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1

ЕРӨНХИЙ БОЛОВСРОЛЫН СУРГУУЛЬД СУРАЛЦАГЧДЫН ТОО, сумаар

	2009- 2010	2010- 2011	2011- 2012	2012- 2013	2013- 2014	2014- 2015	2015- 2016	2016- 2017	2017- 2018	2018- 2019
Дундговь	8900	8427	8143	7741	7561	7603	7870	8060	8084	7984
Дэлгэрцогт	183	145	139	123	121	109	102	119	115	124
Дэрэн	271	231	232	220	206	216	213	238	234	234
Говь-Угтаал	256	241	234	211	200	198	177	182	180	175
Цагаандэлгэр	156	112	88	89	84	83	81	92	88	84
Баянжаргалан	167	152	152	140	143	145	131	147	148	165
Өндөршил	259	250	224	219	206	202	209	207	206	194
Гурвансайхан	297	289	273	223	204	200	249	282	298	305
Өлзийт	245	221	186	149	145	134	126	141	136	132
Хулд	305	303	261	215	228	230	228	240	220	209
Луус	211	198	182	160	157	127	128	155	154	138
Дэлгэрхангай	519	451	436	418	413	421	463	465	458	451
Сайхан-Овоо	368	341	322	270	257	253	262	289	265	267
Эрдэнэдалай	1232	1163	1136	1092	1081	1099	1159	1186	1168	1108
Сайнцагаан	4016	3948	3910	3898	3824	3897	4067	4017	4092	4087
Адаацаг	415	382	368	314	292	289	275	300	322	311

ЕРӨНХИЙ БОЛОВСРОЛЫН СУРГУУЛИЙН 1-Р АНГИД ЭЛСЭГЧИД,

	2009- 2010	2010- 2011	2011- 2012	2012- 2013	2013- 2014	2014- 2015	2015- 2016	2016- 2017	2017- 2018	2018- 2019
Дундговь	882	712	708	654	825	906	951	818	811	813
Дэлгэрцогт	20	9	11	11	15	21	15	16	15	16
Дэрэн	24	23	25	32	28	33	28	24	22	25
Говь-Угтаал	26	24	21	22	28	28	22	21	18	22
Цагаандэлгэр	16	10	13	13	6	12	14	15	16	11
Баянжаргалан	17	10	20	12	26	20	25	22	19	32
Өндөршил	24	20	27	20	20	21	32	29	26	22
Гурвансайхан	42	20	27	20	18	32	47	28	26	28
Өлзийт	45	22	13	10	24	18	15	22	19	21
Хулд	40	30	24	20	31	38	36	19	24	36

Луус	17	12	17	21	20	13	27	21	16	11
Дэлгэрхангай	48	36	48	29	44	53	51	41	39	46
Сайхан-Овоо	28	43	32	26	43	33	32	26	30	27
Эрдэнэдалай	138	103	101	96	123	128	138	116	100	93
Сайнцагаан	359	318	300	286	355	416	430	377	381	381
Адаацаг	38	32	29	36	44	40	39	41	60	42

1.7. Гэмт хэрэг

Цагдаагийн хэлтсийн 2018 оны жилийн эцсийн байдлаар аймгийн хэмжээнд нийт бүртгэгдсэн гэмт хэргийн тоо 266 болж өнгөрсөн оны мөн үетэй харьцуулахад 23.1 хувь өссөн байна. Гэмт хэрэгт холбогдогчдын тоо өнгөрсөн оны мөн үетэй харьцуулахад 12.3 хувиар өсч, 183 хүн холбогдоод байна. 2018 оны 12 сарын байдлаар танхайрах, булаалт, гал түймэр, хүнийг амиа хорлох нөхцөл байдалд хүргэх гэмт хэрэг, албан тушаал, золгүй учралын гэмт хэрэг гараагүй байна. Өнгөрсөн оны мөн үеэс хүчингийн хэрэг, хүнийг санаатай алах гэмт хэрэг, бусдын эд хөрөнгийн хулгайн хэрэг, залилангийн хэрэг, малын хулгайн хэрэг нэмэгдсэн байна. Харин тээврийн хэрэгслийн хөдөлгөөний аюулгүй байдал, ашиглалтын журмын эсрэг хэрэг, хүний эрүүл мэндийн халдашгүй байдлын хэрэг, бусдын бие махбодид гэмтэл учруулах хэрэг, дээрмийн хэрэг буурсан байна.

ГЭМТ ХЭРГИЙН ҮЗҮҮЛЭЛТҮҮД, 2010-2018 онуудаар

Үзүүлэлт	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Оны эхний 18 ба түүнээс дээш насны хүний тоо	30598	29979	29489	29341	29389	29327	29652	30029	30528
Бүх хэрэг	231	206	201	284	260	242	221	216	266
Хүн амины гэмт хэрэг	0	3	1	3	0	1	4	3	4
Хүчиндэх гэмт хэрэг	4	6	2	5	8	2	1	3	4
Хүнийг амиа хорлох нөхцөл байдалд хүргэх	3	6	0	4	1	1	1	2	0
Дээрэмдэх гэмт хэрэг	1	1	2	1	0	0	1	3	2
Булаалт	0	4	0	0	0	1	1	0	0
Танхайн хэрэг	18	17	12	12	12	10	4	0	0
Хүний эрүүл мэндийн халдашгүй байдлын эсрэг	55	64	73	87	85	70	94	110	77
Бусдын эд хөрөнгийн хулгай	118	63	80	123	94	92	62	37	105
Малын хулгай	30	21	31	37	41	31	16	14	21
Тээврийн хэрэгслийн хөдөлгөөний аюулгүй байдал, ашиглалтын журмын эсрэг хэрэг	5	19	9	29	33	35	22	26	16
Залилангийн хэрэг	6	0	5	5	5	7	10	3	10
Бусад	21	23	17	15	22	23	21	15	27
Согтуугаар	68	67	64	89	86	66	66	35	45
Бүлэглэж	55	13	25	27	31	25	14	9	22
Хүүхэд оролцсон	21	7	4	7	5	5	5	0	12
Илрээгүй хэрэг	12	18	32	81	66	61	35	56	102
Гэр бүлийн хүчирхийллийн улмаас	-	-	3	6	9	8	8	18	9

Хөнгөн	-	-	87	97	109	120	131	150	167
Хүндэвтэр	-	-	92	164	131	111	79	30	0
Хүнд	-	-	18	18	19	10	6	33	99
Онц хүнд	-	-	4	5	1	1	5	3	0
Гэмт хэрэгт холбогдогсод	311	256	188	227	229	219	213	163	183
Учирсан бүх хохирол /сая.төг/	111.1	195.6	300.6	614.3	590.8	801.5	707.6	553.1	896.1
Нөхөн төлүүлсэн хохирол /сая.төг/	104.2	140.8	172.3	399	317.9	571.8	497.5	332.2	324.6
Илрүүлэлтийн хувь	75.5	68.7	61.9	47.7	55.4	53.8	70.3	60.1	57.5

2. ЭДИЙН ЗАСГИЙН ҮЗҮҮЛЭЛТҮҮД

2.1.Төрийн санхүү

Санхүү, төрийн сангийн хэлтсийн мэдээгээр 2018 оны жилийн эцэст орон нутгийн төсвийн орлогын төлөвлөгөөний биелэлт 104.9 хувьтай буюу 8067.1 сая төгрөгийн гүйцэтгэлтэй байна. Үүнээс гадна улсын төвлөрсөн төсөвт оруулбал зохих орлогын төлөвлөгөө 104.5 хувьтай буюу 2138.2 сая төгрөгийн орлогыг улсын төвлөрсөн төсөвт оруулаад байна. Улсын болон орон нутгийн төсөвт нийт дүнгээр 10287.1 сая төгрөгийн орлого оруулж, аймгийн дүнгээр орлогын төлөвлөгөөний биелэлт 103.9 хувьтай байна.

Тусламжийн орлогыг оруулан тооцсоноор аймгийн хэмжээний нийт орлого ба тусламж 41980.4 сая төгрөг болж, төлөвлөгөөний биелэлт 100.6 хувьтай байна

2018 оны жилийн эцсийн байдлаар орон нутгийн төсвийн байгууллагын зардлын дүн 40389.2 сая төгрөг болж өмнөх онтой харьцуулахад 1.1 хувиар өссөн байна

ОРОН НУТГИЙН ТӨСВИЙН ОРЛОГЫН МЭДЭЭ, мянган төгрөгөөр

Үзүүлэлт	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Нийт орлого /тусламжийн дүн/	3759343.7	5276190.6	7437676	35993522	40384378	36647618	39528333	39239635.7	41980369.1
А.УРСГАЛ ОРЛОГО	2760541.4	3176426.7	4180485.6	3586934.3	4066699.8	4756483.1	6533121.8	7373738.0	8067087.8
1.ТАТВАРЫН ОРЛОГО	2641795.3	2960007	3842246.9	3196424.8	3401636.3	3923630.2	4277974.5	4765271.1	4483589.1
1.1 Хүн амын орлогын албан татвар	1037608.8	1389391.5	2124028	2524674.8	2769870.3	3220040.6	3350813.5	3660078.6	3067520.0
1.1 Цалин хөлс болон түүнтэй адилтгах орлогын татвар	957406	1240170.3	1881196.9	2392385.8	2817005	3118286.6	3261156.4	3455875.0	3172455.6
Хувь хүний орлогын албан татварын буцаалт	0	0	0	-235014.3	-328874	-348233.7	-430194.4	-436797.4	-427269.9
1.2 үйл ажиллагааны орлого	0	0	0	0	0	0.0	245548.2	422406.4	285752.8
1.3 Хөрөнгө борлуулсаны	0	0	0	0	0	119620.9	112206.7	39542.7	36581.5
1.4 Бусад татвар	1037608.8	149221.2	242831.1	367303.3	281739.3	330366.8	162096.6	179051.9	0.0
2.Хөрөнгийн татвар/ҮХХболон буу/	33224.3	35500.8	95254.1	58092.1	70050.99	84991.9	101554.1	112924.9	152071.9
3. Авто тээврийн хэрэгслийн	132355.6	175684	200916.4	219559.5	237580.6	182179.7	204898.1	238535.1	245785.7
4. Бусад татвар	1438606.6	1359430.7	1422048.4	384098.4	324134.39	436418	620708.8	753732.5	1018211.5
4.1 Улсын тэмдэгтийн	23014.3	59194.6	58140	108042.3	78624.4	101492.8	97422.3	150244.7	181844.9
4.2 Ашигт малтмал нөөцийн	368050.1	277713.3	233188	77053.5	44203.5	38437.6	30597.6	22806.5	55236.2
4.3 Газрын төлбөр	71825.7	119990.4	270467.9	145810.6	151044.5	170476.8	229317.7	206002.4	259202.1
4.5 Хог хаягдалын үйлчилгээний	57839.1	21975.6	25488.3	0	6400	11001	19569.7	30434.3	20643.5
4.6 Усны төлбөр	9787.8	38713.8	37255.4	27150.8	25861.99	34063.3	29960.4	28836.7	57853.2
4.7 Лиценцийн төлбөр	812166.8	809059.1	732998.2	0	0	0	0	0.0	0.0

4.6.Бусад	95922.8	32783.9	64510.6	26041.2	18000	25746.5	213841.1	315407.9	443431.6
II.ТАТВАРЫН БУС ОРЛОГО	118746.1	216419.7	338238.7	390509.5	665063.5	832852.9	2255147.3	2608466.9	3583498.7
2.1 Төсөвт байгууллагын өөрийн орлого	39958.1	64645.1	51150.7	41674.7	347937	263483.8	1877607	2189385.6	2515942.0
2.2 Бусад нэр заагдаагүй	78788	151774.6	287088	348834.83	317126.5	569369.1	377540.3	419081.3	1067556.7
Б. ХӨРӨНГИЙН ОРЛОГО	182589.2	80469.8	172284.6	187042.2	419460	0	0	86662.6	81861.7
В.ТУСЛАМЖИЙН ОРЛОГО	816213.1	2019294.1	3084905.8	32219545	35898218	31891135	32995211	31779235.1	33831419.6
1.Улсын төсвөөс авсан санхүүгийн дэмжлэг	816213.1	2019294.1	3084905.8	7210785.4	8094821.7	7549507.2	6951974.3	6292565.8	7310226.5
Тусгай зориулалтын шилжүүлгээс санхүүжих	0	0	0	17821095	20412495	20563863	21928516	23639906.4	24445948.1
Орон нутгийн хөгжлийн нэгдсэн сангийн орлогын шилжүүлгээс санхүүжих	0	0	0	7187664.8	7390901.6	3777765	4114720.5	1846762.9	2075245
2. Аймгаас авсан санхүүгийн дэмжлэг	1489006	1982302.7	2856260.7	6300868.5	0	0	0	0.0	0
Орон нутгийн төсвийн орлого /тусламжийн орлого ороогүй /	2943130.6	2960007.0	4352770.2	3773976.5	4486159.8	4756483.1	6533121.8	7460400.6	8148949.5
Улсын төсөвт төвлөрүүлж байгаа орлого	990179.6	1080156.3	827448.5	2717494.8	1736039.6	2527307.9	5830889	2449700.1	2138199.4
Аймгийн нийт орлого	3933310.2	4040163.3	5180218.7	6491471.3	6222199.4	7283791	12364011	9910100.7	10287148.9

ОРОН НУТГИЙН ТӨСВИЙН ЗАРЛАГЫН ДҮН, сар бүрийн эцэст, мянган төгрөгөөр

Зарлагын төрөл	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Орон нутгийн байгууллагын зарлагын дүн	36315899.2	39555118	39752111.2	39588999.1	39968852.9	40389222.0
Цалин хөлс болон нэмэгдэл урамшил	15199297.5	16751483.8	18309510.6	18278314.7	18417961.5	19124965.8
Ажил олгогчоос нийгмийн даатгалд төлөх шимтгэл	1650910.7	1828290.1	1988522.59	1993762.5	2036729.9	2308766.5
Байр ашиглалттай холбоотой тогтмол зардал	0	2114224.2	2596093.6	3231302.7	3298171.6	3525754.6
Хангамж бараа материалын зардал	0	865848.3	711412.8	707401.4	807638.4	987183.4
Норматив зардал	0	1427624.9	1208442.4	1391825.4	1435382.8	1336455.7
Эд хогшил урсгал засварын зардал	0	721533.97	305705.59	284939.9	673448.6	1008015.2
Томилолтын зардал	0	193264.08	169715.8	148031.7	170379.7	194753.1
Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил үйлчилгээний төлбөр хураамж	0	575027.6	607098.98	902105.5	852393.0	1100280.1
Бараа үйлчилгээний бусад зардал	6015796.5	697090.8	669465.4	2045680.7	2644263.2	1930032.8
Засгийн газрын дотоод шилжүүлэг	4234478.6	37500	228956.7	205638.4	205032.4	259030.1
-Нийгмийн халамжийн үйлчилгээ	3862472.9	3247660.77	0	0	0.0	0.0
-Ажил олгогчоос олгох тэтгэмж урамшуулал дэмжлэг	0	1525423.8	0	0	0.0	0.0
-Төрөөс иргэдэд үзүүлэх бусад тэтгэмж дэмжлэг	0	334045.38	0	0	0.0	0.0
Бусад урсгал шилжүүлэг			4769842.4	4822378.5	6317463.7	5198850.8
Хөрөнгийн зардал	5352943	9236100.3	8187344.3	5577617.7	3109988.1	3415133.9

ТӨСВИЙН ОРЛОГЫН ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТ, сумдаар, оноор, мянган төгрөгөөр

Сум	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
ДЦ	47994	49356.2	70328.8	96594.6	93218.3	94104.3	99654.3	103086.1	132471.0
ДН	68889.3	71889.1	90726.5	94658.4	102673.8	125104.0	165851.9	161674.3	155303.1
ГУ	57488.9	74468.2	135674.7	238293.8	227121.0	204942.3	159242.8	195504.2	173117.5
ЦД	39457.9	48176.8	58481.4	64645.2	64854.0	71301.5	112022.2	101554.7	93854.0
БЖ	896694.1	819552.1	525282.5	639803.4	528452.4	231216.6	191198.1	430981.9	1196429.5
ӨШ	43561.3	55920.4	87082.6	262605.6	258968.3	101814.8	254126.4	146387.7	225236.6
ГС	64123.2	76661.5	101083.8	119490.7	278099.4	2037328.1	5017692.7	1507486.8	377474.2
ӨТ	106088.3	180347.8	247453.3	232588	225852.5	155336.3	176146.6	243751.1	221573.0
ХД	40645.3	148094.1	183957.1	250678.9	335044.5	260750.3	184750.5	246723.3	208432.1
ЛС	34242.9	50999.5	84002.6	90249.5	83969.6	92335.7	106998.6	120183.2	142754.5
ДХ	47840.8	67680.2	98744.3	108904.7	114653.4	123554.6	150935.7	206934.7	283618.0
СО	38804.7	49754.4	69998.6	87921.8	87926.5	94585.3	124979.5	149606.7	133416.9
ЭД	132068.1	206201.5	228942.5	239962.4	266296.9	264416.1	288077.3	364402.6	317201.0
СЦ	114770.7	178373.2	256239.1	262312.4	324277.9	301656.6	374075.1	414674.2	660593.9
АД	48792.3	74410.8	98737.2	108815.3	116184.1	151507.6	135002.5	150834.7	212034.6
ДУ	2133077.9	2202430.9	2838299.9	2464893.1	2851595.6	2730039.9	3026396	3241786.8	3437637.8
Дүн	3914539.7	4354316.7	5175034.9	5362417.8	5959188.1	7039993.9	10567150.2	7785573	7971147.7

2.2.Банк

Банкны зээлийн үлдэгдэл өмнөх оны мөн үеэс 21.3 хувиар өсч 116221.3 сая төгрөг болжээ. Үүнээс анхаарал хандуулах зээл 407.2 сая төгрөг, чанаргүй зээл 918.9 сая төгрөгийн үлдэгдэлтэй болж өмнөх оны мөн үеэс анхаарал хандуулах зээл 6.7 хувиар, чанаргүй зээл 52.6 хувиар тус тус өссөн байна. Нийт зээлийн үлдэгдлийн 1.1 хувийг анхаарал хандуулах ба чанаргүй зээл эзэлж байна. Иргэдийн хувийн хадгаламж өмнөх оны мөн үеэс 36.7 хувиар өсч 55108.9 сая төгрөг болов.

БАНКНЫ КАССЫН ОРЛОГО, ЗАРЛАГА, ЗЭЭЛ, ХАДГАЛАМЖ, сая төгрөгөөр

		2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Кассын орлого	Зузаатгалаар	8,385.2	11,036.5	19676.4	20685.7	21558.8	21577.3	19381.5	19407.8	21763.7	21568.3
Кассын зарлага	шилжүүлсэн	4,265.3	5,794.1	12207.5	12721.8	13356.2	14541.7	12134.8	13120.7	18423.7	21396.2
Зээлийн өрийн үлдэгдэл		10696.7	14514.8	27155.5	35248.0	56131.2	71636.0	74510.5	84178.6	95817.6	116221.3
үүнээс: Анхаарал хандуулах зээл		38.4	20.5	19.4	39.2	9.3	130.5	245.2	372.7	381.7	407.2
чанаргүй зээл		366.6	297.6	143.7	87.4	74.9	93.6	278.4	619.5	602.1	918.9
Хадгаламжийн үлдэгдэл		6289.4	8579.2	12219.0	18037.3	22717.4	25919.1	27036.3	32637.3	40317.2	55108.9

2.4. Хэрэглээний бараа үйлчилгээний үнэ, үнийн индекс

Хэрэглээний үнийн индекс нь хэрэглэгчдийн худалдаж авсан бараа, үйлчилгээний нэр төрөл, чанар өөрчлөлтгүй тогтвортой байхад үнэ дунджаар хэрхэн

өөрчлөгдөж буйг хэмжих үзүүлэлт бөгөөд нэг өрхөөр биш, нийт өрхөөр тооцсон үнийн дундаж өөрчлөлтийг харуулна. Тус аймагт 2018 оны 12-р сарын байдлаар хэрэглээний үнийн индекс 2017 оны 12-р сартай харьцуулахад 5.3 хувиар өсчээ.

Хэрэглээний үнийн индекс 5.3 хувиар өсөхөд хүнсний бараа согтууруулах бус ундааны бүлэг 8.8 хувиар, согтууруулах ундаа, тамхи мансууруулах бодис 10.1 хувиар, хувцас бөс бараа гутлын бүлэг 6.3 хувь өссөн, орон сууц, ус, цахилгаан, хийн болон бусад түлшний бүлэг 3.6 хувиар, гэр ахуйн тавилга, гэр ахуйн барааны бүлэг 5.5 хувь, эм тариа эмчилгээний бүлэг 13.0, тээврийн бүлэг 8.6 хувиар өссөн нь нөлөөлсөн байна.

ДУНДГОВЬ АЙМГИЙН ХЭРЭГЛЭЭНИЙ ҮНИЙН ИНДЕКС, өмнөх онтой харьцуулсан, хувь

Барааны бүлгээр	2012.12	2013.12	2014.12	2015.12	2016.12	2017.12	2018.12
	2011.12	2012.12	2013.12	2014.12	2015.12	2016.12	2017.12
ЕРӨНХИЙ ИНДЕКС	109	114.4	111.2	104.0	105.5	105.0	105.3
ХҮНСНИЙ БАРАА, СОГТУУРУУЛАХ БУС УНДАА	104.1	115.7	112.9	97.9	99.0	109.6	108.8
СОГТУУРУУЛАХ УНДАА, ТАМХИ, МАНСУУРУУЛАХ БОДИС	150.1	123.9	106.7	99.4	101.3	106.3	110.1
ХУВЦАС, БӨС БАРАА ГУТАЛ	112.2	121.8	112.2	108	109.7	100.9	106.3
ОРОН СУУЦ, УС, ЦАХИЛГААН, ХИЙН БОЛОН БУСАД ТҮЛШ	113.5	106.9	102.7	110.9	157.2	100.7	96.4
ГЭР АХУЙН ТАВИЛГА, ГЭР АХУЙН БАРАА	112.9	118.1	117.8	106.2	102	106.5	105.5
ЭМ, ТАРИА, ЭМНЭЛГИЙН ҮЙЛЧИЛГЭЭ	109.8	98.4	118.4	99.9	102.6	103.3	113.0
ТЭЭВЭР	106.7	104.5	105.8	99.4	95.9	111.8	108.6
ХОЛБООНЫ ХЭРЭГСЭЛ, ШУУДАНГИЙН ҮЙЛЧИЛГЭЭ	99.8	98	99.8	100.7	100	100	101.5
АМРАЛТ, ЧӨЛӨӨТ ЦАГ, СОЁЛЫН БАРАА ҮЙЛЧИЛГЭЭ	108.7	118.8	104.8	96.4	104.1	106.1	103.2
БОЛОВСРОЛЫН ҮЙЛЧИЛГЭЭ	110	113.9	111.7	132.5	100	100.3	100.0
ЗОЧИД БУУДАЛ, НИЙТИЙН ХООЛ, ДОТУУР БАЙРНЫ ҮЙЛЧИЛГЭЭ	127	119.8	113	117.2	100	98.7	105.7
БУСАД БАРАА, ҮЙЛЧИЛГЭЭ	112	113.1	115.6	103.3	104.5	107.9	99.2

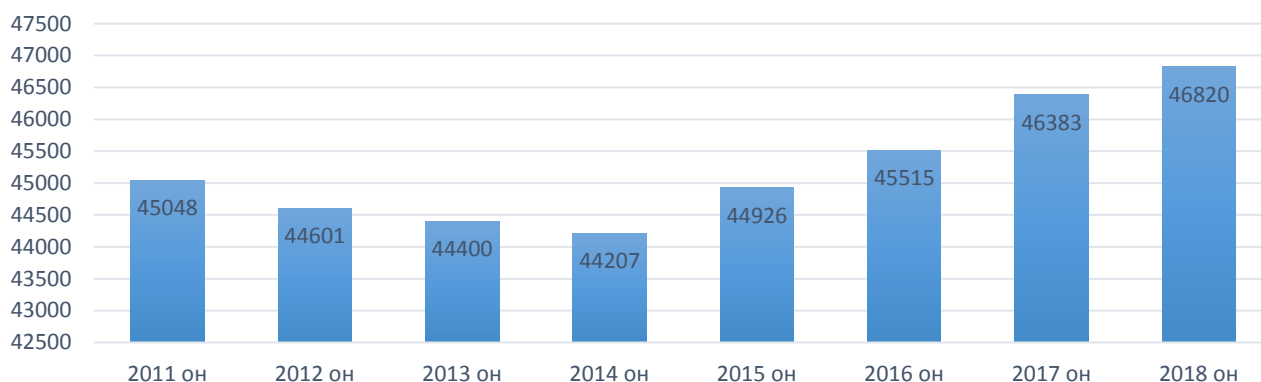
ХОЁРДУГААР БҮЛЭГ. ӨРХ, ХҮН АМ

1. ХҮН АМ ЗҮЙН ҮЗҮҮЛЭЛТҮҮД

1.1 Хүн амын тоо, түүний өсөлт

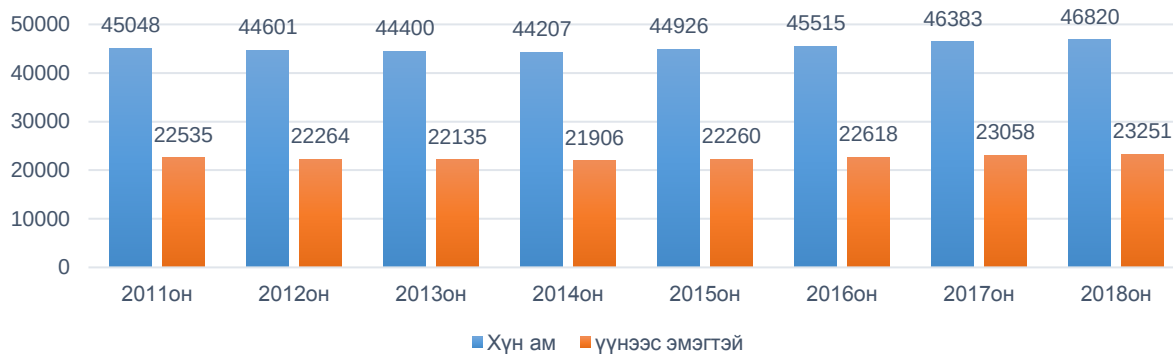
2018 оны жилийн эцсийн байдлаар суурин хүн амын тоо 46820 болж өмнөх оны мөн үеэс 0.94 хувиар буюу 437 хүнээр өссөн байна. Энэ нь Монгол улсын суурин хүн амын 1.5 хувийг эзэлж байна. Суурин хүн амын тоонд өөр аймаг, нийслэл болон гадаадад 6-аас дээш сараар амьдарч байгаа иргэдийг оруулж тооцоогүй бөгөөд тухайн аймгаас гадаадад 6 сараас дээш хугацаагаар амьдарч байгаа иргэд 273 байна.

Аймгийн суурин хүн ам 2011-2018

Суурин хүн амын 49.7 хувийг эмэгтэйчүүд, 50.3 хувийг эрэгтэйчүүд бүрдүүлж байна.

Нийт хүн ам, эмэгтэй 2011-2018 он

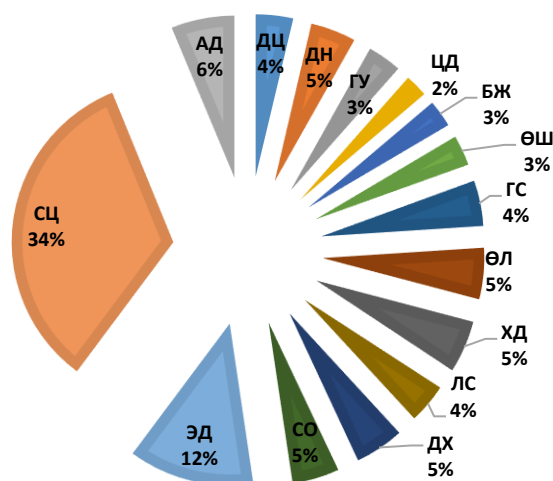
Аймгийн хүн амын тооны өсөлтийн коэффициентийг 2008 оноос хойш харуулбал 2008-2014 онуудад аймгийн хүн ам 3.6-0.4 хувиар буурч, 2014-2018 онууд 0.9-1.9 хувиар өссөн үзүүлэлттэй байна.

ХҮН АМЫН ЖИЛИЙН ӨСӨЛТИЙН КОЭФФИЦИЕНТ 2008-2018

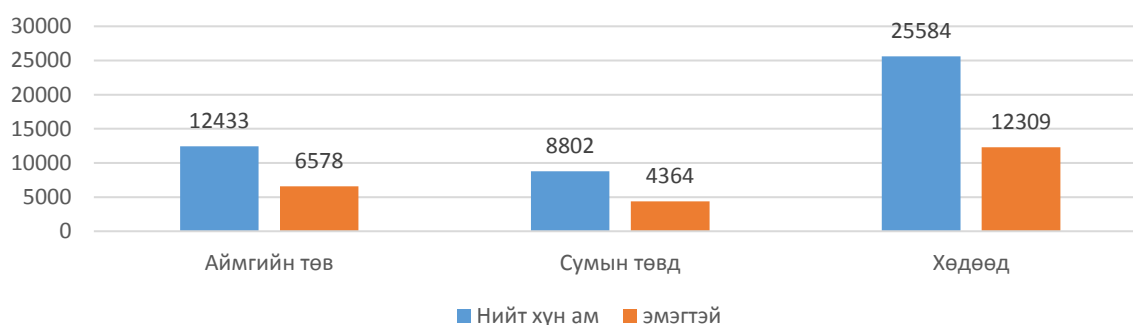
Хүн амын тоог сумдаар авч үзвэл 10 суманд хүн амын тоо 0.2-6.8 хувиар өссөн бол, Говь-Угтаал, Гурвансайхан, Сайхан-Овоо, Адаацаг сумдад 0.3-2,6 хувиар буурч, 1 суманд өмнөх онтой ижил түвшинд байна. Аймгийн нийт хүн амын 34 хувь буюу 15762 нь Сайнцагаан суманд, 12.5 хувь буюу 5847 хүн Эрдэнэдалай суманд, 6.1 хувь буюу 2888 нь Адаацаг суманд амьдарч байна.

Хүн амын тоо сумдаар

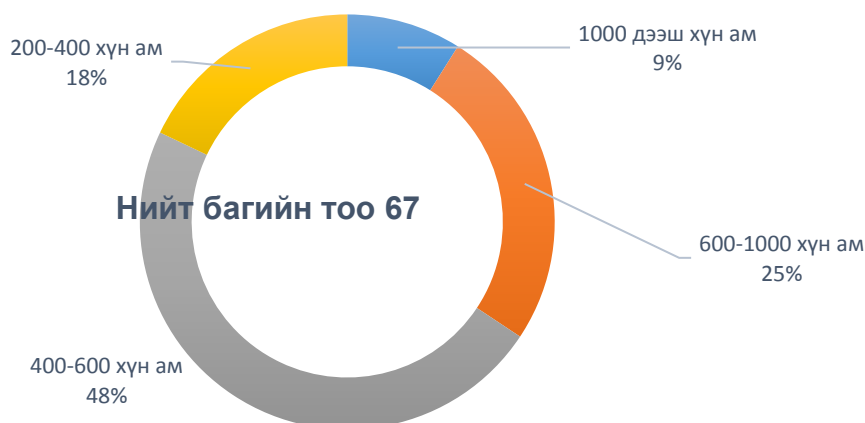
Аймгийн төвд 12433 хүн амьдарч байгаа нь нийт хүн амын 26.6 хувийг, сумын төвд 8802 хүн амьдарч байгаа нь нийт хүн амын 18.8 хувийг эзэлж байгаа бол, хөдөөд нийт хүн амын 54.6 хувь буюу 25584 иргэн суурьшиж байна.

Хүн ам байршлаар 2018

2018 оны жилийн эцсийн байдлаар Өндөршил суманд 1 баг шинээр нэмэгдсэнээр 67 багтай болж, тэдгээрийн 32 баг нь 400-600 хүн амтай, 17 баг нь 600-1000 хүн амтай, 12 баг

нь 200-400 хүн амтай, байгаа бол 6 баг 1000 дээш хүн амтай байна. Аймгийн хэмжээнд нэг багт ногдох хүний тоодунджаар 699 байна.

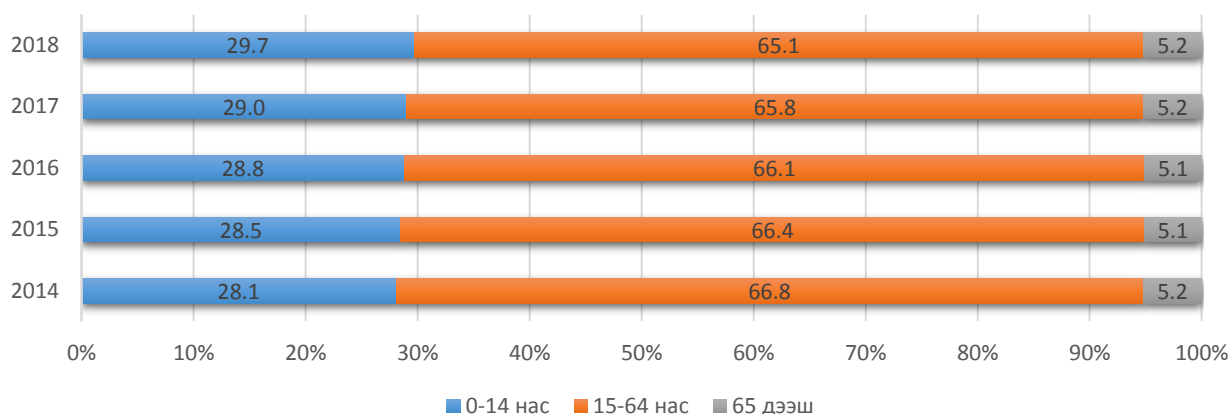

Хүн амын тоо багуудаар авч үзвэл 1000 болон түүнээс дээш хүн амтай багуудын 5 баг нь Сайнцагаан сумын, 1 баг нь Эрдэнэдалай сумын баг байна. Аймгийн хэмжээнд хамгийн олон хүн амтай баг Сайнцагаан сумын 7-р баг 3737 хүнтэй бол хамгийн цөөн хүн амтай баг нь Цагаандэлгэр сумын 3-р баг 204 суурин хүн амтай байна. Энэ нь иргэдийн төв суурин газар руу чиглэн суурьших сонирхол нэлээдгүй байгааг харуулж байна.

1.2 Хүн амын нас, хүйсийн бүтэц

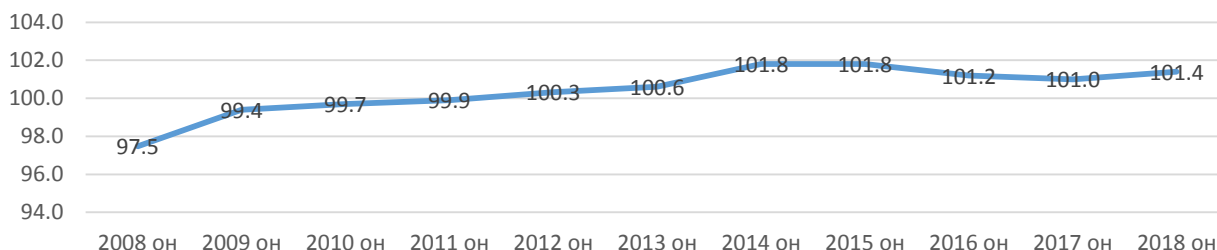
2018 оны байдлаар нийт хүн амын 29.7 хувийг 0-14 насны хүүхэд, 65.1хувийг 15-64 насныхан буюу хөдөлмөрийн насны хүн ам, 5.2 хувийг 65 ба түүнээс дээш насны хүн ам эзэлж байна. Энэ нь өнгөрсөн онтой харьцуулахад нийт хүн амын дунд 0-14 насны хүүхдүүдийн эзлэх хувь өсч 15-64 насны хүн ам буюу хөдөлмөрийн насны хүн амын эзлэх хувь 0.7 пунктээр буурсан харагдаж байна. Тус аймгийн хувьд хүн амын голч нас 27 байна. Энэ нь нийт хүн амын 50 хувь нь 27наснаас дээш насныхан, 50 хувь нь 27 наснаас доош насныхан байна гэсэн утгатай юм.

Хүн амын насны бүтэц хувиар 2014-2018 он

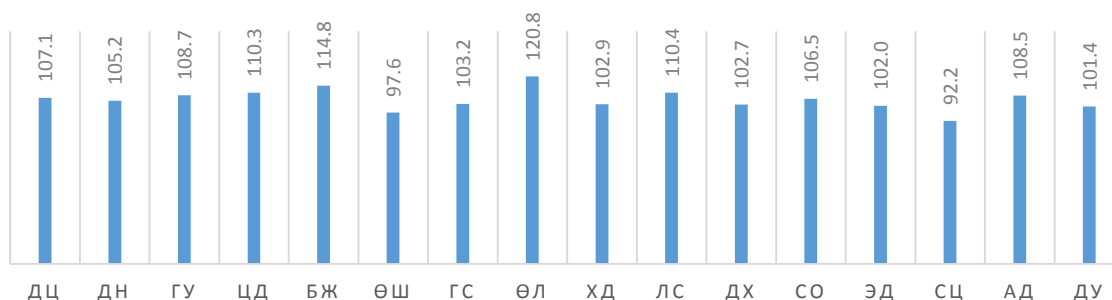
Хүн амын хүйсийн харьцааг сүүлийн жилүүдээр харьцуулбал 2011 он хүртэл 100 эмэгтэй тутамд ногдох эрэгтэйчүүдийн тоо 99.4-99.9 болж, нийт хүн амын дунд эмэгтэйчүүдийн эзлэх хувь илүү байсан бол 2012 оноос хойш нийт хүн амын дунд эрэгтэйчүүдийн эзлэх хувь өсч 2018 оны эцсийн байдлаар 101.4 болсон байна. Энэ нь тус аймгийн хувьд хүйсийн харьцаанийг дүнгээрээ хэвийн байгааг харуулж байна.

Хүйсийн харьцаа 2008-2018

Хүн амын хүйсийн харьцаа аймгийн дунджаар 101.4 хувь байгаа бол Өндөршил суманд 97.6, Сайнцагаан суманд 92.2 байгаа нь тухайн сумдад эмэгтэйчүүдийн тоо илүү байгааг илтгэж байна.

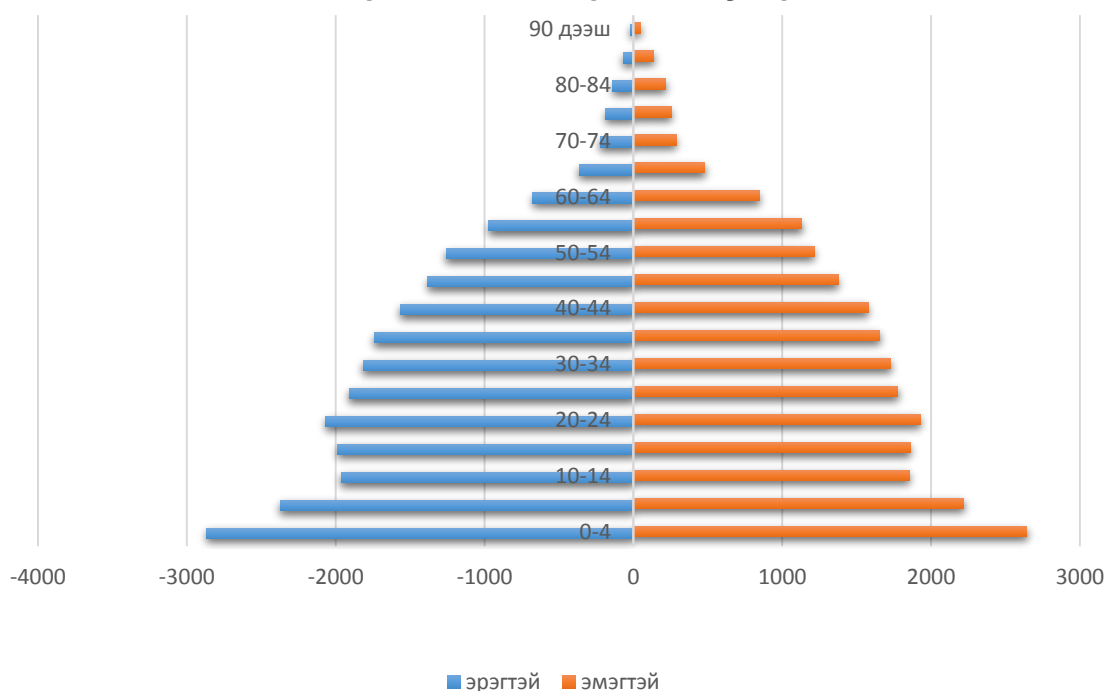
Хүйсийн харьцаа сумдаар

Хүйсийн харьцааг насны ангилал тус бүрээр тодорхой харуулсан үзүүлэлт бол нас хүйсийн суварга юм. Дараах нас хүйсийн суваргаас харвал нийт хүн амын дунд 0-4 насныхан хамгийн өндөр хувийг эзэлж хүйсийн харьцаа хэвийн байна.

Нас хүйсийн суваргын дунд хэсгээр цүлхийсэн байгаа нь нийт хүн амын дунд 15-34 насны залуучууд гол хэсгийг бүрдүүлж байна. Насны бүлэг тус бүрд хүйсийн харьцаа хэвийн байгаа бол 50 болон түүнээс дээш насныханд эмэгтэйчүүдийн эзлэх хувь илүү байгаа нь 50 болон түүнээс дээш насанд эрэгтэйчүүдийн нас баралт илүү байгааг харуулж байна.

Хүн амын нас хүйсийн суварга

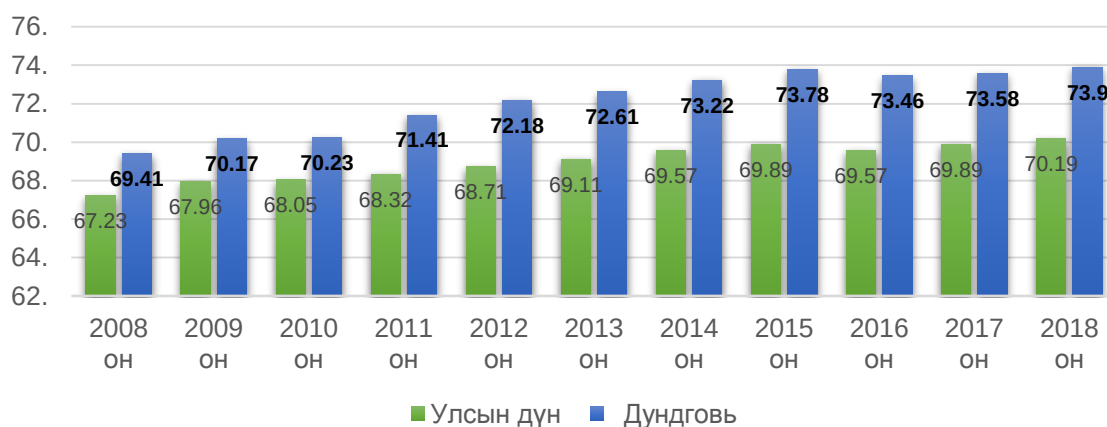

1.3 Хүн амын дундаж наслалт

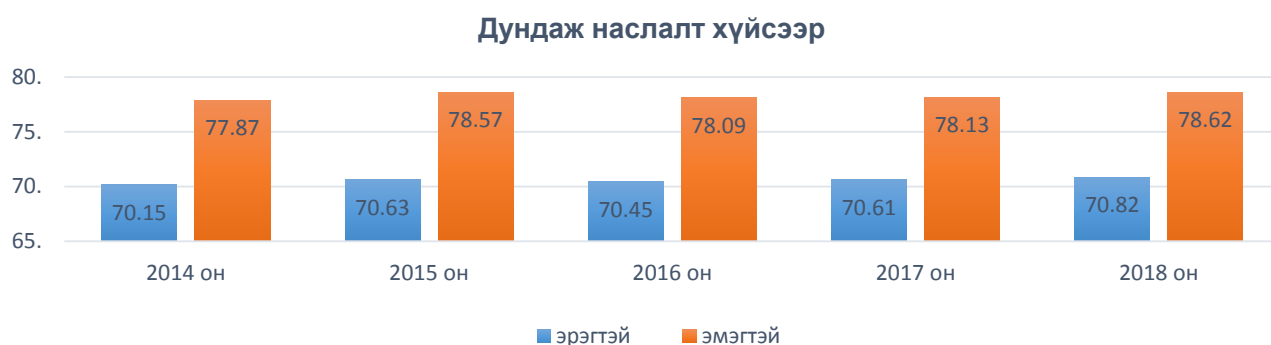
Дундаж наслалт бол хүн амын эрүүл мэндийн байдлыг тодорхойлох гол үзүүлэлт юм. Дундаж наслалт нь насны бүлэг дэх нас баралтын коэффициентийг үндэслэн тооцсон тухайн хүний цаашид амьдрах дундаж хугацаагаар тодорхойлогдох үзүүлэлт байдаг. Төрөлтөөс тооцсон дундаж наслалт нь дундаж наслалтын ерөнхий хэмжигдэхүүн болдог. Хүн амын дундаж наслалтын өсөлт, бууралт нь хүн амын төрөлт, нас баралтын түвшингээс шалтгаалж байдаг.

Тус аймгийн хувьд 2018 байдлаар дундаж наслалт 73.9 байгаа нь өнгөрсөн оноос 0.32-р өсч, улсын дунджаас 3.71 -ээр их байна. Дундаж наслалт 73.90 байгаа нь бусад аймаг нийслэл, бүс нутгаас хамгийн өндөр үзүүлэлт юм. Дундговь аймгийн хувьд сүүлийн 10 гаруй жил дундаж наслалт хамгийн өндөр байна.

Дундаж наслалт 2008-2018 он

Улсын хэмжээнд эмэгтэйчүүдийн дундаж наслалт 75.78, эрэгтэйчүүдийн дундаж наслалт 66.11 байна. Дундговь аймгийн хувьд эмэгтэйчүүдийн дундаж наслалт 78.62 бол эрэгтэйчүүдийн дундаж наслалт 70.82 байна

Хүн амын дундаж наслалт-2018 он

Аймаг/нийслэл	Нийт	Эрэгтэй	Эмэгтэй
Баян-Өлгий	73.11	70.31	75.36
Говь-Алтай	69.95	65.09	74.34
Завхан	70.51	67.92	73.27
Увс	69.26	64.31	73.30
Ховд	72.70	69.20	75.42
Архангай	71.37	68.63	73.08
Баянхонгор	70.01	66.98	71.85
Булган	73.44	68.76	76.41
Орхон	71.91	70.77	82.51
Өвөрхангай	70.46	67.83	73.43
Хөвсгөл	66.71	63.52	71.62
Говьсүмбэр	73.61	72.60	76.29
Дархан-Уул	68.74	64.37	74.59
Дорноговь	71.25	66.55	77.29
Дундговь	73.90	70.82	78.62
Өмнөговь	72.34	68.08	77.23
Сэлэнгэ	72.13	67.67	78.49
Төв	72.59	70.44	75.21
Дорнод	69.39	65.25	73.89
Сүхбаатар	72.66	67.58	77.75
Хэнтий	72.39	69.30	76.29
Улаанбаатар	71.65	66.83	75.05
Улсын дүн	70.19	66.11	75.78

1.4 Хүн амын нягтрал

2018 оны байдлаар Улсын хэмжээнд нэг квадрат километр нутагт 2.1 хүн ногдож байгаа бол манай аймгийн хувьд 0.63 байгаа нь улсын дунджаас 1.5 дахин бага байна. Сумдаар

авч үзвэл хүн амын нягтрал Сайнцагаан суманд 1км кв-т газарт 4.64 хүн ногдож байгаа бол, Өлзийт суманд 0.15 байгаа нь хамгийн бага байна. Бусад сумдын хувьд 0.3-0.86 байна.

Хүн амын нягтрал /сумдаар, оноор /

Сумд	Нягтрал			
	2015	2016	2017	2018
Дэлгэрцогт	0.63	0.65	0.67	0.68
Дэрэн	0.57	0.57	0.58	0.58
Говь-Угтаал	0.59	0.59	0.59	0.59
Цагаандэлгэр	0.30	0.30	0.31	0.31
Баянжаргалан	0.37	0.37	0.37	0.40
Өндөршил	0.30	0.30	0.30	0.30
Гурвансайхан	0.39	0.39	0.40	0.39
Өлзийт	0.15	0.15	0.15	0.15
Хулд	0.38	0.39	0.40	0.40
Луус	0.56	0.56	0.57	0.58
Дэлгэрхангай	0.35	0.36	0.37	0.37
Сайхан-Овоо	0.53	0.52	0.53	0.53
Эрдэндалай	0.77	0.77	0.77	0.79
Сайнцагаан	4.29	4.45	4.56	4.64
Адаацаг	0.86	0.86	0.89	0.88
Аймгийн дүн	0.60	0.61	0.62	0.63

2. ХҮН АМЫН ЕРДИЙН ХӨДӨЛГӨӨН, ЦЭВЭР ӨСӨЛТ

2.1. Төрөлт

2018 оны эцсийн байдлаар улсын хэмжээнд 78444 хүүхэд төрсөн бол Дундговь аймгийн хувьд үүний 1.5 хувьбуюу 1192 төрөлт бүртгэгдсэн нь өмнөх оны мөн үеэс 166 төрөлтөөр буюу 16.2 хувиар өссөн байна. Сумдаар авч үзвэл Өлзийт, Адаацаг сумдад төрөлт 12.3-21.1 хувиар буурсан бол бусад бүх сумдад 2.0-29.5 хувиар өссөн байна. Нийт төрсөн хүүхдийн 97.2 хувь нь эмнэлэгт төржээ.

Төрсөн хүүхдийн тоо 2014-2018

Сумд	2014 он	2015 он	2016 он	2017 он	2018 он
Дэлгэрцогт	33	42	35	37	48
Дэрэн	50	59	46	44	52
Говь-Угтаал	36	42	29	30	40
Цагаандэлгэр	28	20	28	15	22
Баянжаргалан	28	22	32	31	33
Өндөршил	27	22	31	25	26
Гурвансайхан	45	45	42	42	42
Өлзийт	52	62	54	52	41

Хулд	48	63	68	64	67
Луус	35	45	39	38	57
Дэлгэрхангай	43	55	40	54	68
Сайхан-Овоо	42	48	55	39	42
Эрдэндалай	126	153	143	144	152
Сайнцагаан	373	357	397	338	438
Адаацаг	65	60	68	73	64
Аймгийн дүн	1031	1095	1107	1026	1192

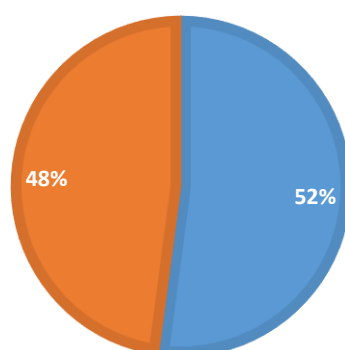
Төрсөн хүүхдүүдийн 52.1 хувь буюу 621 нь эрэгтэй, 47.9 хувь буюу 571 нь эмэгтэй хүүхдүүд байна. Эндээс үзэхэд төрөх үеийн хүйсийн харьцаа:

$$ТҮХХ = \frac{B1}{B2} * 100 \text{ буюу } \frac{621}{571} * 100 = 108.7$$

Энэ нь 100 эмэгтэй хүүхэд төрөх тутамд 109 эрэгтэй хүүхэд төрж байгааг харуулсан үзүүлэлт юм.

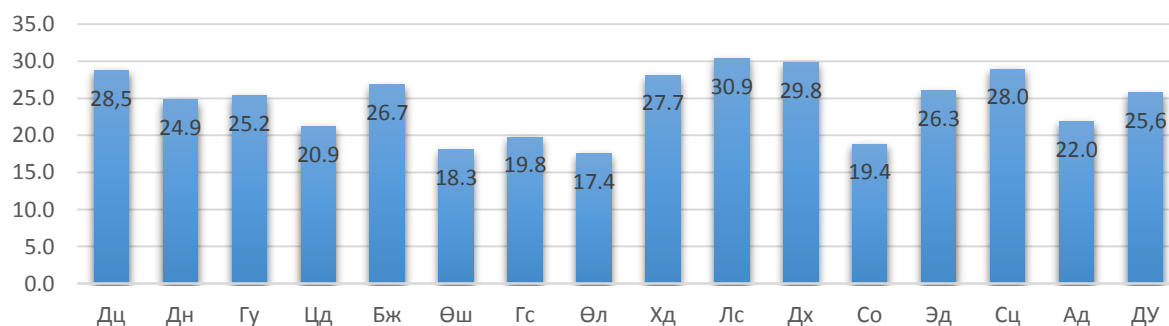
ТӨРСӨН ХҮҮХЭД ХҮЙСИЙН ХАРЬЦАА

■ Эрэгтэй ■ Эмэгтэй

Аймгийн хэмжээнд 1000 хүнд ногдох төрөлт 25.8 байгаа бол Сайнцагаан, Дэлгэрхангай, Хулд, Луус, Дэлгэрцогт сумд дунджаас өндөр үзүүлэлттэй байна. 1000 хүнд ногдох төрөлт хамгийн бага сумд нь Өлзийт, Сайхан-Овоо, Өндөршил, Гурвансайхан сумд байна.

1000 хүнд ногдох төрөлт 2018 он

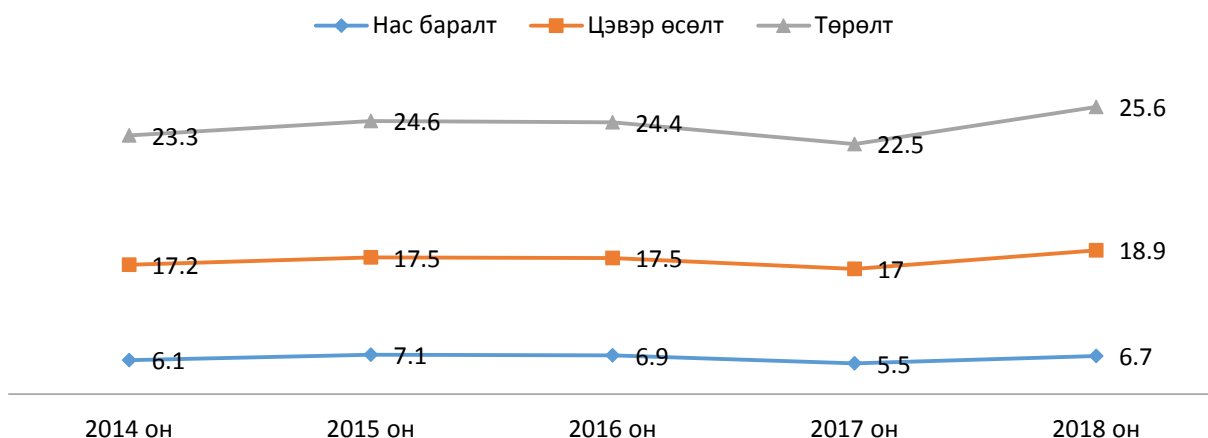

2018 оны байдлаар төрөлтийн тусгай коэффициент 100.1 байгаа нь нөхөн үржихүйн насны 1000 эмэгтэй тутамд 100 төрөлт бүртгэгдэж байгааг харуулж байна. Тухайн онд 15-49 насны эмэгтэйчүүдийн 10 хувь нь хүүхэд төрүүлсэн нь өмнөх оноос 1.5 хувиар өссөн байна.

$$TEK = \frac{\text{амьд төрсөн хүүхдийн тоо}}{\text{жилийн дундаж хүн ам}} * 1000 = \frac{1192}{46602} * 1000 = 25.6$$

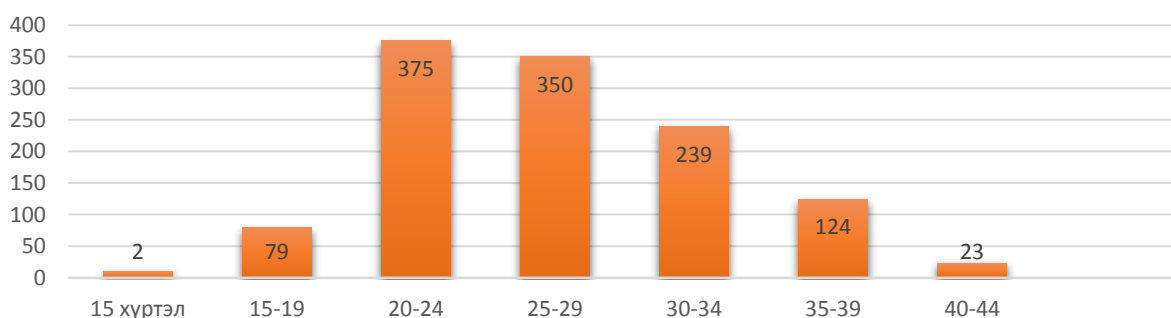
$$TTK = \frac{\text{амьд төрсөн хүүхдийн тоо}}{15-49 \text{ насны эмэгтэйчүүд}} * 1000 = \frac{1192}{11906} * 1000 = 100.1$$

1000 хүнд ногдох төрөлт буюу төрөлтийн ерөнхий коэффициент 25.6 болж өмнөх оны мөн үеэс 3.3 пунктээр өссөн, мөн 1000 хүнд ногдох нас баралт 6.7 болж өмнөх оны мөн үеэс 1.2 пунктээр өссөн байна. Төрөлт нас баралтаар тодорхойлогддог хүн амын ердийн хөдөлгөөний коэффициент 18.9 болж өмнөх оноос 1.9 пунктээр өссөн нь 1000 хүнд ногдох ердийн өсөлт 19 байгааг харуулж байна.

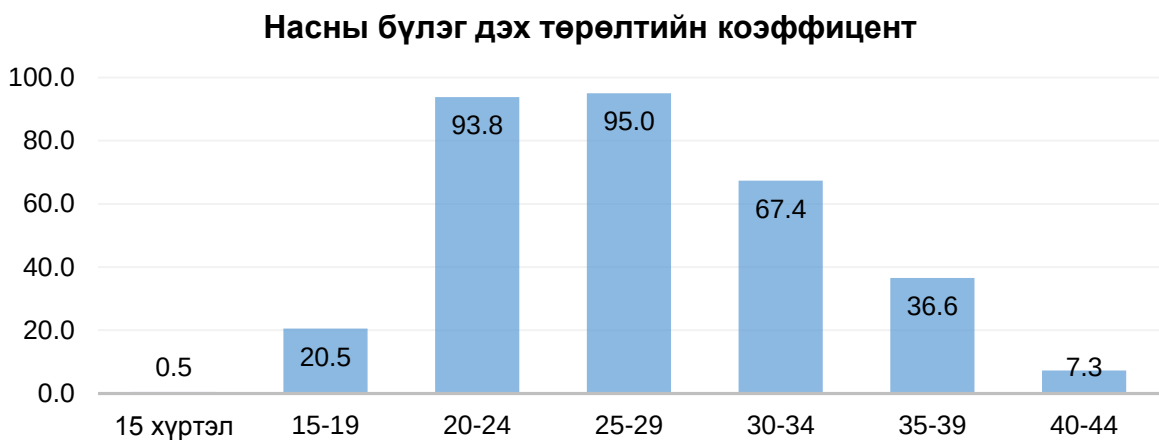

Амаржсан эх: Нийт төрсөн эхчүүдийн 60.8% буюу 725 нь 20-29 насныхан, 30.5% буюу 366 нь 30-39 насныхан, 6.8 % буюу 81 нь 19 хүртэлх насныхан байгаа бол, 40 болон түүнээс насны 23 эх амаржиж нийт төрөлтийн 1.9 хувийг бүрдүүлж байна. Төрөлтийн дундаж нас 24 байна.

Хүүхэд төрүүлсэн эмэгтэйчүүд насны бүлгээр

Хүүхэд төрүүлсэн эмэгтэйчүүдийн насны бүлэг тус бүрээр төрөлтийн коэффициентийг харуулбал, 25-29 насны 1000 эмэгтэй тутмын 95нь, 20-24 насны 1000 эмэгтэй тутмын 94 нь 30-34 насны 1000 эмэгтэй тутмын 67 нь хүүхэд төрүүлсэн байна.

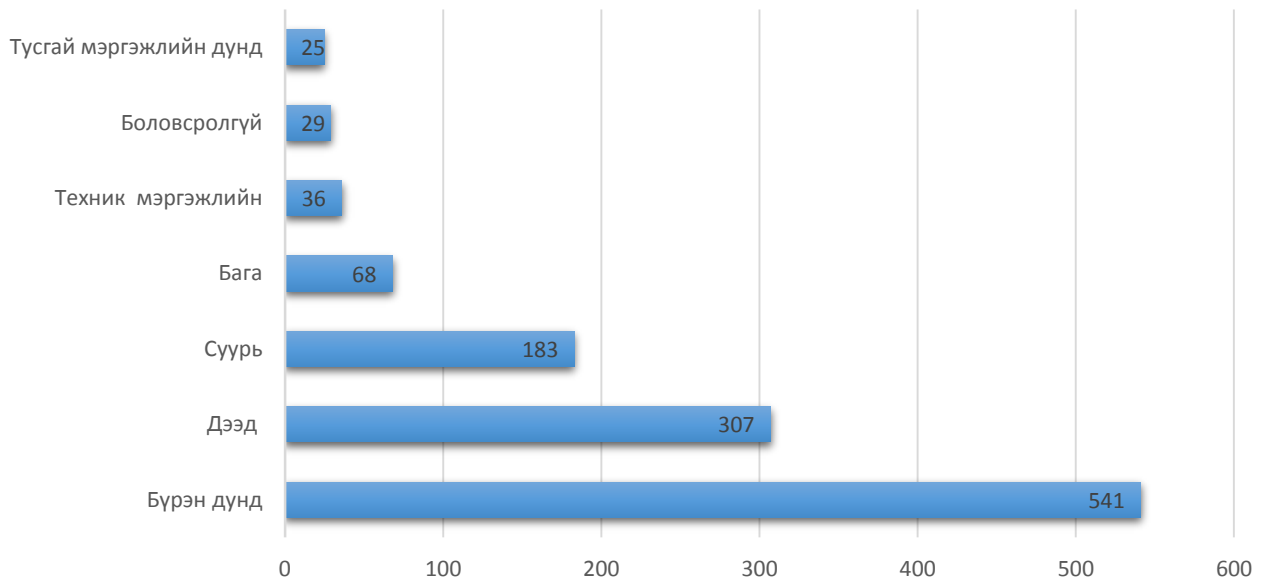

Амаржсан эхчүүдийг гэрлэлтийн байдлаар авч үзвэл 47.0% нь батлуулсан гэр бүлтэй, 35.7% нь батлуулаагүй гэр бүлтэй байгаа бол 15.7% нь огт гэр бүл болоогүй, 1.6 хувь нь гэрлэлтээ цуцлуулсан, тусгаарласан болон бэлэвсэн эмэгтэйчүүд байна.

Амаржсан эмэгтэйчүүдийг боловсролын түвшингээр харуулбал 45.5 хувь нь бүрэн дунд, 25.8 хувь нь бакалавр болон түүнээс дээш боловсролтой, 15.4 хувь нь суурь боловсролтой, 5.1 хувь нь техникийн болон тусгай мэргэжлийн дунд, 5.7 хувь нь бага, 2.4 хувь нь боловсролгүй байна.

Амаржсан эхчүүд боловсролын түвшингээр

2.2 Нас баралт

Тухайн онд улсын хэмжээнд 17864 хүн нас барсан бол Дундговь аймгийн хувьд 313 хүн нас барсан нь нийт нас баралтын 1.75 хувийг эзэлж байна. Нас барсан хүний тоо өнгөрсөн оноос 62 тохиолдол буюу 24.7 хувиар өссөн байна.

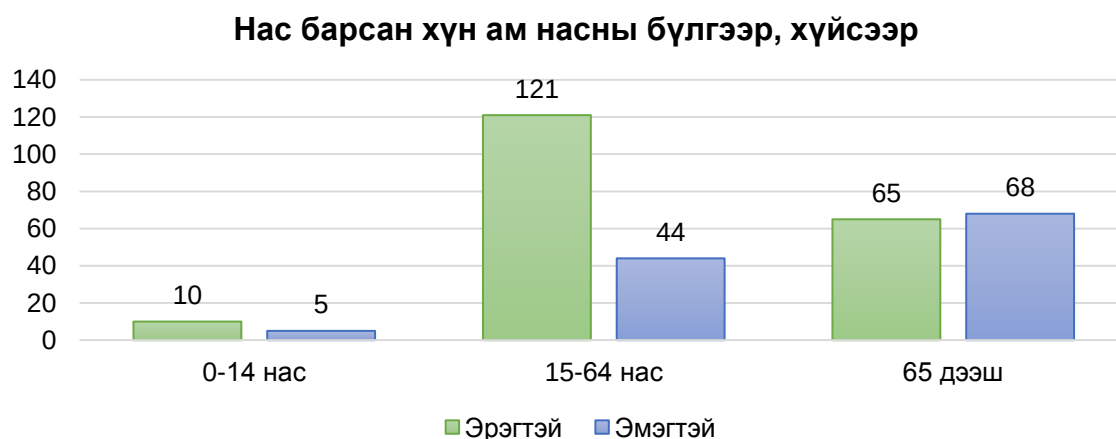
Нас барсан хүний тоо 2011-2018 он

Нас баралтын тоо								
Сумд	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Дэлгэрцогт	14	9	16	13	13	11	8	14
Дэрэн	10	8	12	12	9	17	12	11
Говь-Угтаал	16	7	6	9	16	16	11	12
Цагаандэлгэр	11	11	5	10	7	11	5	7
Баянжаргалан	8	9	5	5	7	5	4	9
Өндөршил	10	11	7	4	7	12	8	5
Гурвансайхан	12	17	8	7	18	9	11	16
Өлзийт	12	10	12	14	9	17	10	13
Хулд	7	15	18	12	11	14	12	9
Луус	13	10	13	9	18	11	8	16
Дэлгэрхангай	19	13	14	12	15	19	17	25
Сайхан-Овоо	17	20	15	8	15	11	15	8
Эрдэндалай	26	35	32	40	39	51	33	36
Сайнцагаан	105	96	102	95	103	90	79	111
Адаацаг	20	20	19	20	29	20	18	21
Аймгийн дүн	300	291	284	270	316	314	251	313

Аймгийн дунджаар 1000 хүнд ногдох нас баралт 6.7 байхад Дэлгэрхангай 10.9, Луус-8.67, Дэлгэрцогт-8.3 байгаа нь нас баралт ихтэй, Өндөршил-3.52, Хулд 3.72, Сайхан-Овоо 3.69 байгаа нь нас баралтын түвшин хамгийн багатай сумд байна.

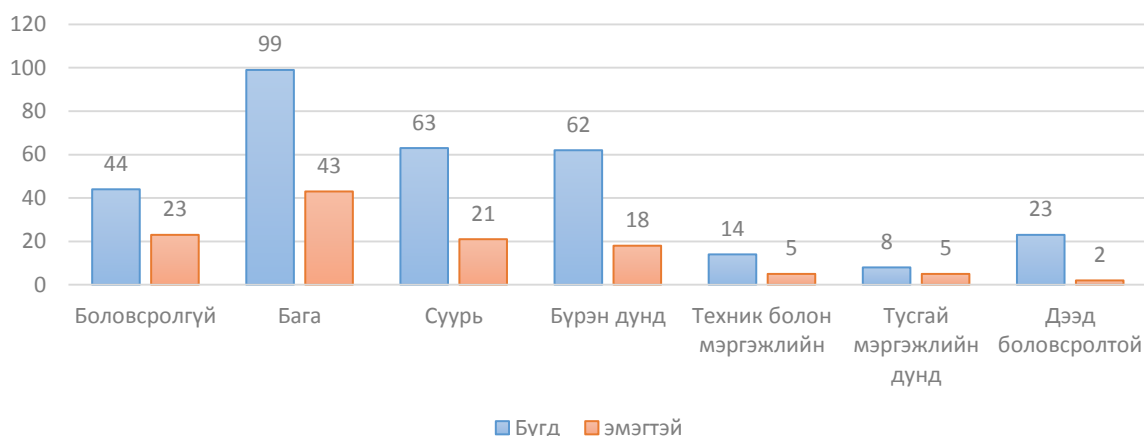

Нас барсан хүн амын 196 буюу 62.6 хувийг эрэгтэйчүүд, 103 буюу 37.4 хувийг эмэгтэйчүүд эзэлж байна. Тэдгээрийн дунд 0-14 насны 15, 15-64 насны 165, 65-аас дээш насны 133 иргэн нас баржээ.

Нас барсан иргэдийг боловсролын түвшингээр авч үзвэл 31.6 хувь нь бага боловсролтой, 20.1 хувь нь суурь боловсролтой, 19.8 хувь нь бүрэн дунд боловсролтой, 7.0 хувь нь техникийн болон тусгай мэргэжлийн дунд, 7.3 хувь нь дээд боловсролтой 14.0 хувь нь боловсролгүй иргэд байна.

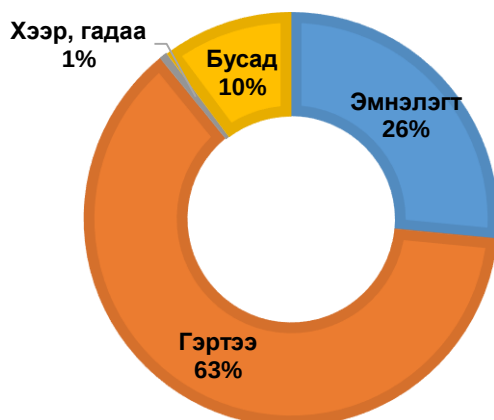
Нас барсан хүн боловсролын түвшингээр

Нас баралтын ерөнхий коэффициент 5.7 байгаа 1000 хүн тутамд 6-7 хүн нас барж байгааг харуулж байна.

$$\text{НБЕК} = \frac{\text{Нас барсан хүний тоо}}{\text{Жилийн дундаж хүн ам}} * 1000 = \frac{313}{46602} * 1000 = 6.1$$

Нас барсан хүн амын 63 хувь болох 196 нь орон гэртээ, 26 хувь нь буюу 83 нь эмнэлэгт, 2 хүн хээр гадаа, бусад газарт 32 нь нас барсан байна.

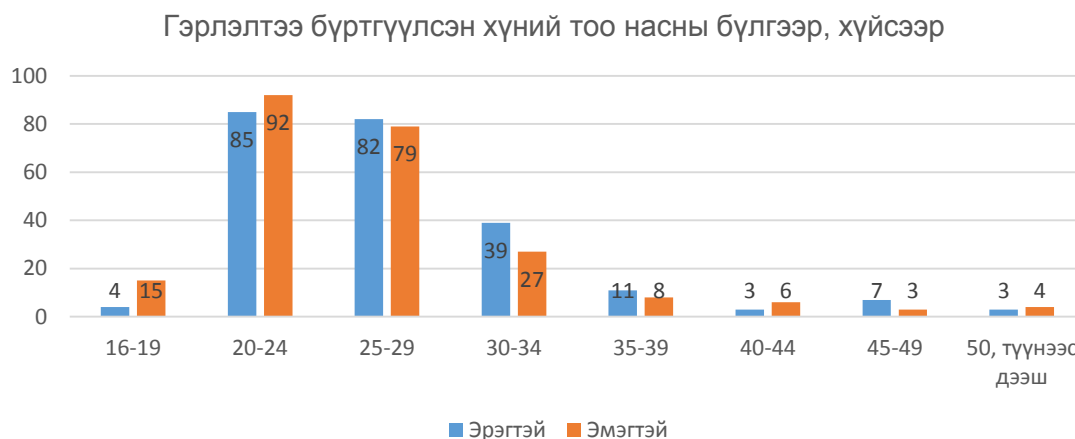

2.3 Гэрлэлт, цуцлалт үрчлэлт

Улсын хэмжээнд 21020 гэрлэлт бүртгэгдсэн. Аймгийн хэмжээнд 235 гэрлэлт бүртгэгдсэнээс 234 нь шинээр бүртгүүлж, 1 нь гэрлэлтээ сэргээсэн байна. Гэрлэлт өнгөрсөн оноос 14 тохиолдол буюу 5.6 хувиар буурчээ. Аймгийн хэмжээнд гэрлэлтийн ерөнхий коэффициент 5.4 байгаа нь 1000 хүн тутамд 5 гэрлэлт бүртгэгдэж байгааг харуулж байна

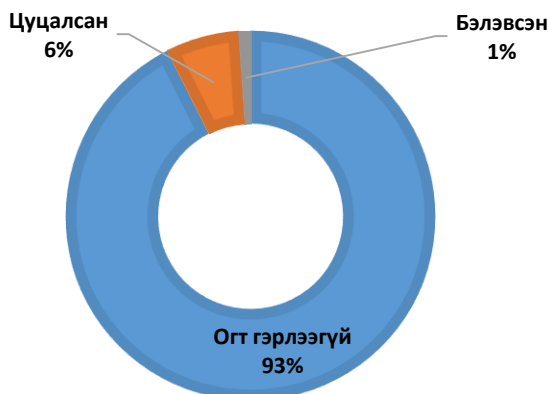
$$\text{ГЕК} = \frac{\text{Нийт гэрлэлт}}{\text{Жилийн дундаж хүн ам}} * 1000 = \frac{234}{46602} * 1000 = 5.0$$

Гэрлэлтээ бүртгүүлсэн хүмүүсийн 72.2 хувь нь 20-29 насныхан, 18.2 хувь нь 30-39 насныхан, 5.6 хувь нь 40 дээш насныхан байгаа бол, 4 хувь нь 16-19 насныхан байна. 16-19 насныхны 78.9 хувийг эмэгтэйчүүд 21.1 хувийг эрэгтэйчүүд бүрдүүлж байна. Эмэгтэйчүүдийн ихэнх хэсэг нь 20-24 насандаа гэрлэсэн бол, эрэгтэйчүүдийн ихэнх хувь нь 25-29 насандаа гэрлэж байна.

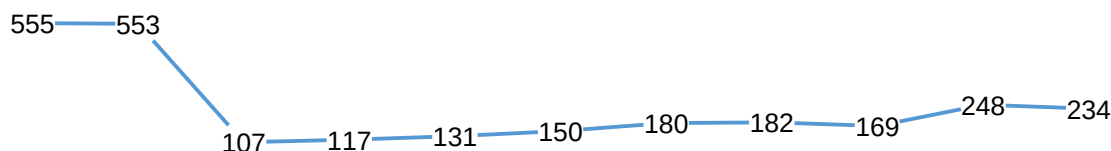

Гэр бүлээ бүртгүүлсэн иргэдийн 435 нь буюу 93.0 хувь анх удаа гэрлэж, 7 хувь нь дахин гэрлэсэн байна.

ГЭРЛЭЛТИЙН ӨМНӨХ СТАТУС

Гэрлэлт 2008-2018 онд

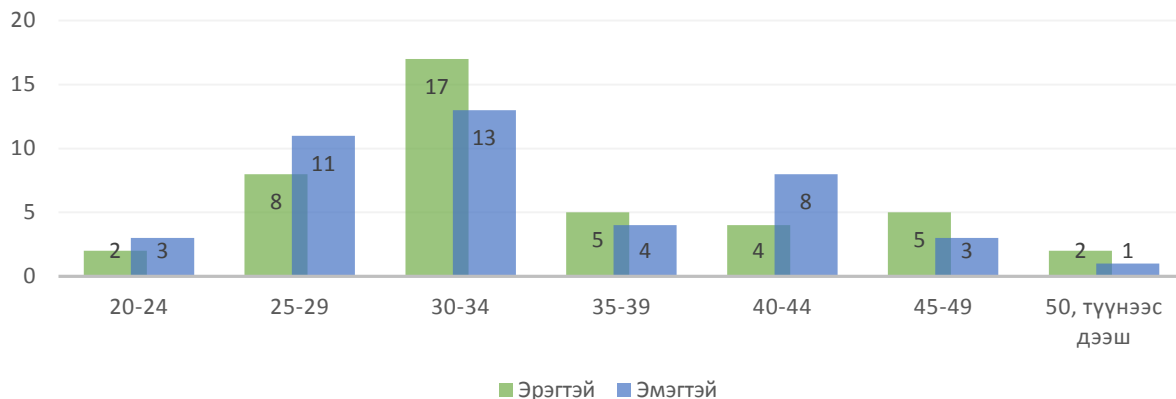

2008 он 2009 он 2010 он 2011 он 2012 он 2013 он 2014 он 2015 он 2016 он 2017 он 2018 он

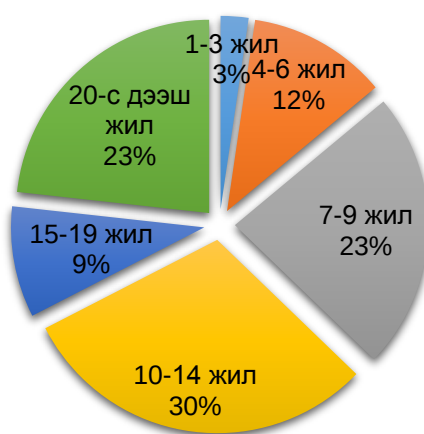
Цуцлалт: Улсын хэмжээнд 4021 гэр бүл гэрлэлтээ цуцлуулсан нь өнгөрсөн оноос 1.9 хувиар буюу 76 цуцлалтаар нэмэгдсэн байна. Дундговь аймгийн хэмжээнд 43

цуцлалт бүртгэгдсэн нь өнгөрсөн оноос 43.3 хувь буюу 13 тохиолдлоор өссөн байна. Гэрлэлтээ дуусгавар болгосон иргэдийн 15.8 хувь нь 20-29 насныхан, 25.7 хувь нь 30-39 насныхан, 13.2 хувь нь 40-49 насныхан, 2.0 хувь нь 50-аас дээш насныхан байна.

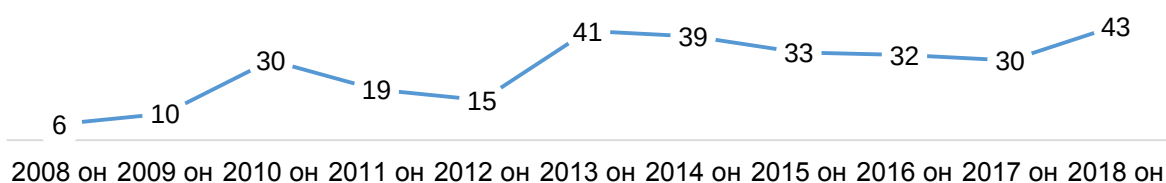
Гэрлэлтээ дуусгавар болгосон хүний тоо, хүйсээр

Гэрлэлтээ цуцлуулсан гэр бүлийн 30 хувь буюу 13 нь 10-14 жил, 23.3 хувь буюу 10 нь 7-9 жил, мөн 10 нь 20 болон түүнээс дээш жил, 6 нь 1-6 жил хамт амьдарсан байна.

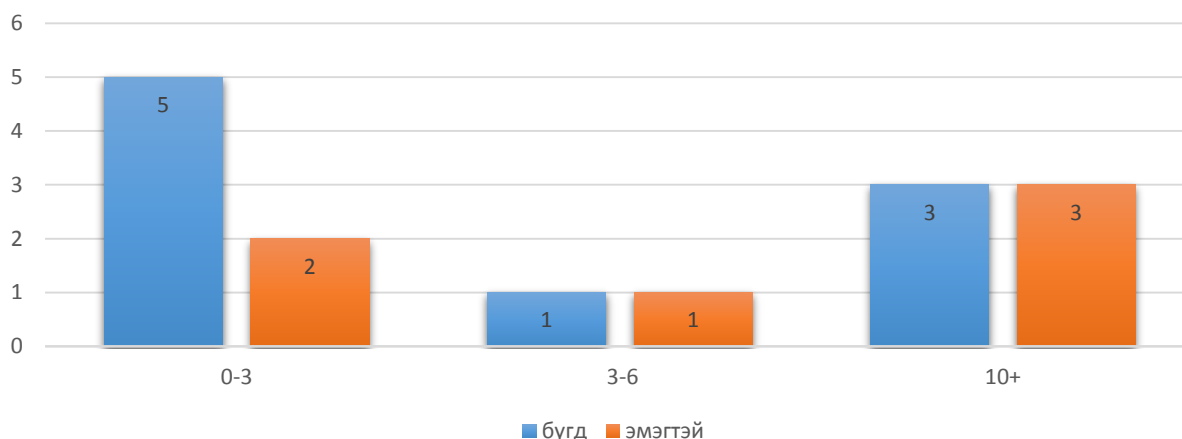

Цуцлалтын тоо

Үрчлэлт: 2018 оны эцсийн байдлаар улсын хэмжээнд 1549 хүүхэд үрчлэгдэж өмнөх оноос 10.9 хувиар буурчээ. Аймгийн хэмжээнд 9 хүүхэд үрчлэгдсэн. Үрчлэлт өмнөх оны мөн үеэс 55.0 хувиар буурсан. Үрчлэгдсэн хүүхдүүдийн 6 нь эмэгтэй, насны бүлгээр авч үзвэл 55.5 хувь нь 0-3 настай, 11.1 хувь нь 3-6 настай, 33.3 нь 10 дээш настай хүүхэд байна.

Үрчлэгдсэн хүүхэд насны бүлгээр

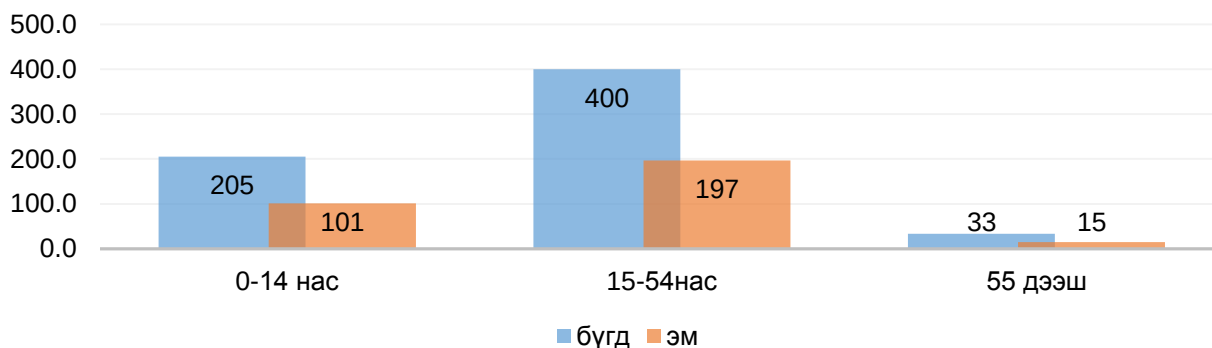

3. ШИЛЖИЛТ ХӨДӨЛГӨӨН

2018оны жилийн эцсийн байдлаар тус аймаг нийт 638хүн шилжин ирсэн нь өнгөрсөн оноос 169 хүнээр буюу 20.9 хувиар буурсан байна. Шилжиж ирсэн хүний 49.1 хувийг эмэгтэйчүүд, 50.9 хувийг эрчүүд эзэлж байна.

Нийт шилжиж ирсэн хүн амыг насны бүлгээр ангилбал 32.1 хувь нь 0-14 насны, 62.7 хувийг 15-54 насны хүн ам, 5.2 хувийг 55 болон түүнээс дээш насныхан эзэлж байна.

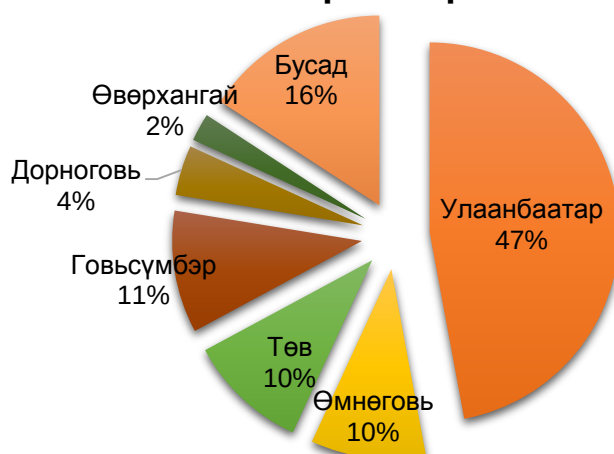
Шилжин ирсэн хүн ам

Шилжин ирэгчдийн урсгалыг харуулвал:

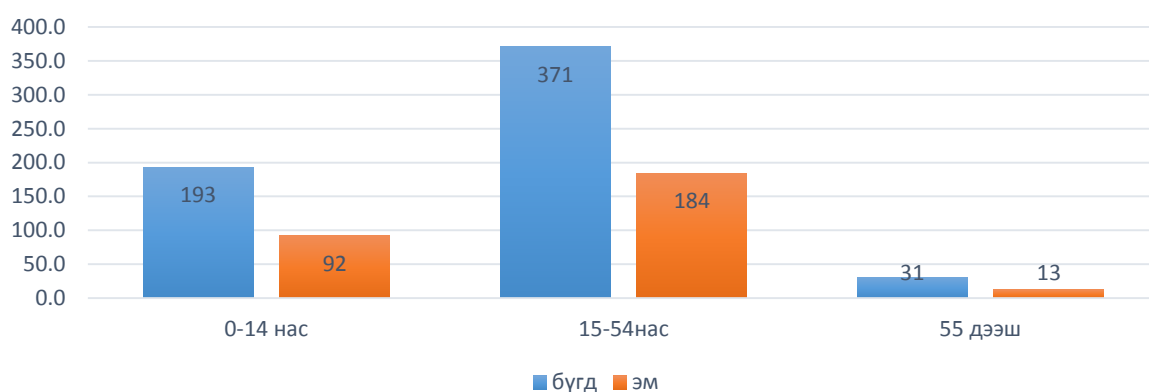
-Улаанбаатар хотоос-298, Өмнөговь аймгаас-62, Говьсүмбэр аймгаас 66, Төв аймгаас-65, Дорноговь аймгаас-27, Өвөрхангай аймгаас-15 хүн тус тус шилжин ирсэн бол үлдсэн 16 хувь буюу 100 хүн бусад аймгаас шилжин ирсэн байна.

Шилжин ирсэн хүн ам

2018 онд тус аймгаас өөр аймаг нийслэл руу нийт 595 хүн шилжсэн нь өнгөрсөн онтой харьцуулахад 0.3 хувиар өссөн байна. Шилжин явсан хүн амын 48.6 хувийг эмэгтэйчүүд, 51.4 хувийг эрэгтэйчүүд эзэлж байна. Шилжин явсан хүн амын 32.4 хувийг 0-14 насны хүүхэд, 62.4 хувийг 15-54 насныхан, 5.2 хувийг 55 болон түүнээс дээш насныхан бүрдүүлж байна.

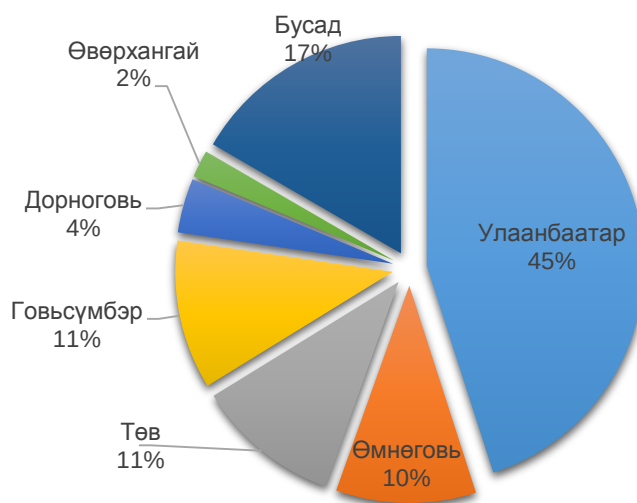
Шилжин явсан хүний тоо насны бүлгээр

Шилжин явсан хүн амын урсгалыг харуулбал:

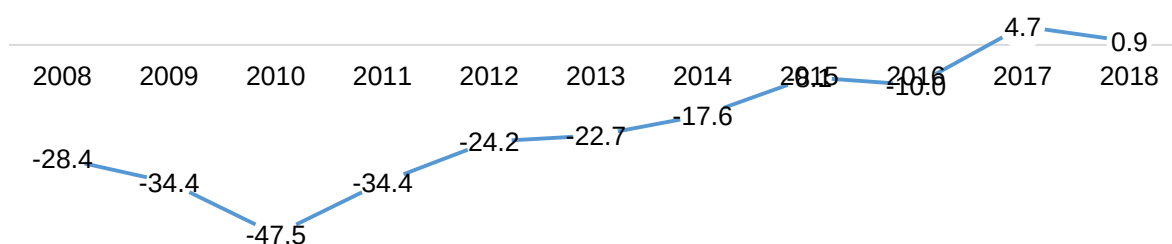
-Улаанбаатар хотруу 268, Өмнөговь аймагруу 62, Говьсүмбэр аймагруу 66, Төв аймагруу 64 Дорноговь аймагруу 24, Өвөрхангай аймагруу 12 хүн тус тус шилжиж, үлдсэн 17.0 хувь буюу 99 хүн бусад аймгуудруу шилжин явжээ.

Шилжиж явсан хүн ам

2018 оны байдлаар шилжин ирэлтийн коэффициент өнгөрсөн оноос 3.9 пунктээр буурч 13.7, шилжин явалтын коэффициент 0.1 пунктээр буурч 12.8 болсноор цэвэр шилжилтийн коэффициент 0.9 болжээ. Тус аймгийн хувьд цэвэр шилжилтийн коэффициент тогтмол (-) буюу сөрөг гарч хүн амын тооны бууралтад гол нөлөөлдөг хүчин зүйл байсан бол, 2017, 2018 онуудад (+) эерэг гарч байна. Энэ нь 1000 хүн тутам 13 хүн шилжин явж, 14 хүн шилжиж ирж байна гэсэн утгыг харуулж байна.

Цэвэр шилжилтийн коэффициент 2008-2018 онуудаар

2008-2018 оны хугацаанд Дундговь аймгаас нийт 15656 хүн өөр аймаг нийслэлрүү шилжин явсан бол 5411 хүн шилжин ирсэн байна.

Хүн амын шилжилт хөдөлгөөний коэффициент

Он	Хүн ам	Шилжиж ирсэн хүн ам	Шилжиж явсан хүн ам	Шилжин ирэлтийн коэф	Шилжин явалтын коэф	Цэвэр шилжилтийн коэф
2008	47959	240	1619	5.0	33.4	-28.4
2009	47622	230	1876	4.8	39.3	-34.4
2010	45914	211	2432	4.5	52.0	-47.5
2011	45048	220	1785	4.8	39.2	-34.4
2012	44601	285	1370	6.4	30.6	-24.2

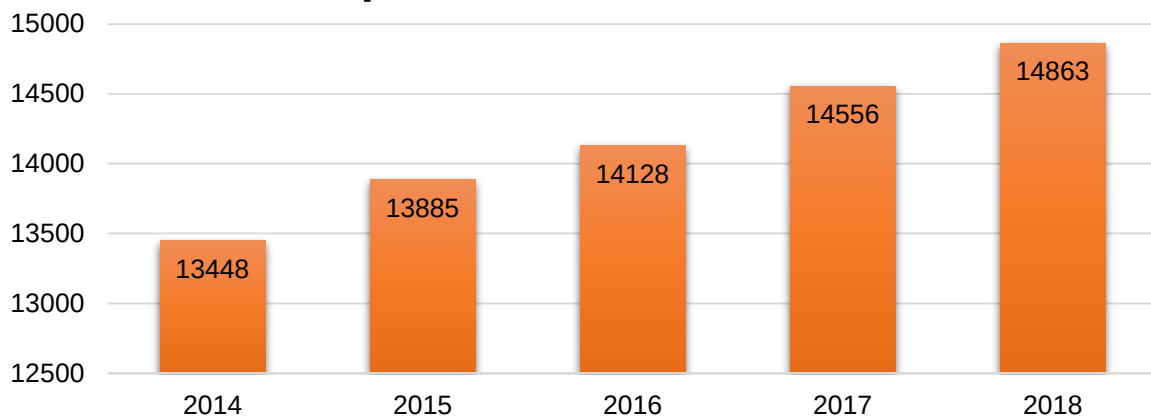
2013	44400	618	1629	13.9	36.6	-22.7
2014	44207	669	1450	15.1	32.7	-17.6
2015	44926	792	1152	17.8	25.8	-8.1
2016	45515	701	1155	15.5	25.5	-10.0
2017	46383	807	593	17.6	12.9	4.7
2018	46820	638	595	13.7	12.8	0.9

4. ӨРХ, ХҮН АМЫН НИЙГМИЙН ЗАРИМ ҮЗҮҮЛЭЛТ

4.1 Өрх, өрхийн бүтэц, өсөлт

2018 оны эцсээр нийт өрхийн тоо 14863 болж өмнөх оноос 307 өрхөөр буюу 2.1 хувиар өслөө. Өрхийн тоо өссөнөөр нэг өрхөд ногдох хүн амын тоо буурч 3.15 болжээ.

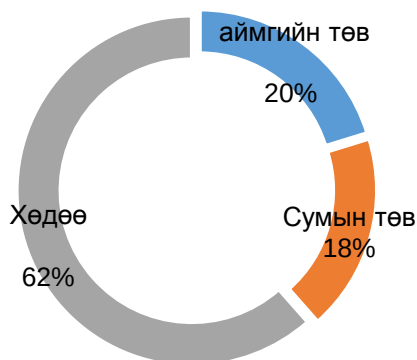
Өрхийн тоо 2014-2018

Хөдөөд 8158 өрхийн 25584 хүн амьдарч байгаа нь нийт өрхийн 54.9% юм. Аймгийн төвд 3832 өрхийн 12433 хүн амьдарчбайгаа нь нийт өрхийн 25.8%, сумын төвд 2873 өрхийн 8803 хүн амьдарч байгаа нь 19.3 хувь байна.

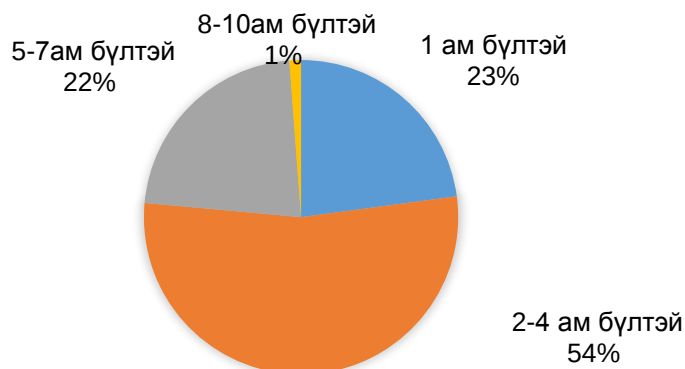
Аймгийн хэмжээнд 18 хүртэлх насны4 болон түүнээс дээш хүүхэдтэй өрхийн тоо 504 байгаагийн 102 нь аймгийн төвд, 92 нь сумын төвд, 310 нь хөдөөд байна.

18 хүртэлх насны 4 болон түүнээс дээш хүүхэдтэй өрхийн тоо

Нийт өрхийн 75.0 хувь буюу 11150 нь эрэгтэй тэргүүлэгчтэй, 25.0 хувь буюу 3713 нь эмэгтэй тэргүүлэгчтэй өрх байна. 2018 онд эмэгтэй тэргүүлэгчтэй өрхийн тоо буурч, эрэгтэй тэргүүлэгчтэй өрхийн тоо өссөн үзүүлэлттэй байна.

Аймгийн хэмжээнд 1 ам бүлтэй өрхийн тоо нэмэгдэж 3401 буюу нийт өрхийн 23.0, 2-4 ам бүлтэй өрхийн тоо 7931 болж нийт өрхийн 54 хувь, 5-7 ам бүлтэй өрхийн тоо 3324 буюу нийт өрхийн 22.0 хувь, 8-10 ам бүлтэй өрхийн тоо 177 буюу 1.2 хувийг бүрдүүлж байна.

4.2 Хүн ам, нийгмийн зарим үзүүлэлтүүд

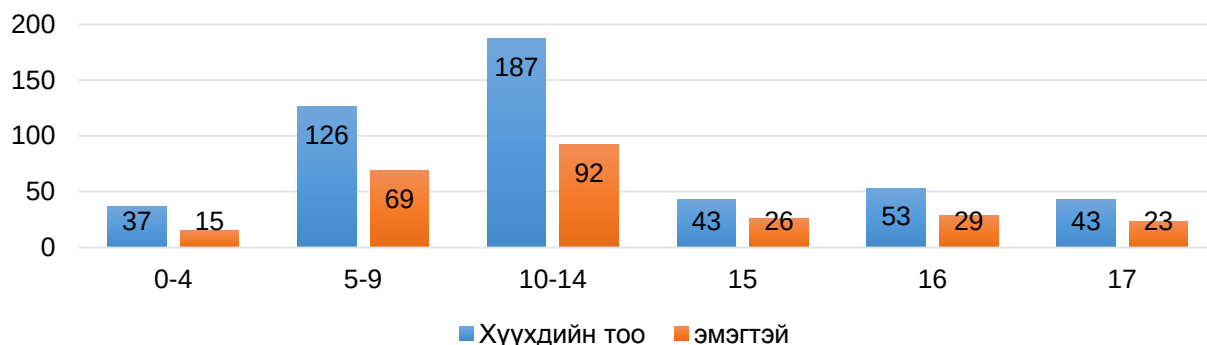
2018 оны эцсийн байдлаар өнчин хүүхдийн тоо 489 болж өнгөрсөн оноос 67 хүүхдээр нэмэгдсэн бөгөөд тэдгээрийн 453 буюу 92.6 хувь нь хагас өнчин, 7.4 хувь буюу 36 нь бүтэн өнчин хүүхэд байна.

Өнчин хүүхдийн тоо 2014-2018

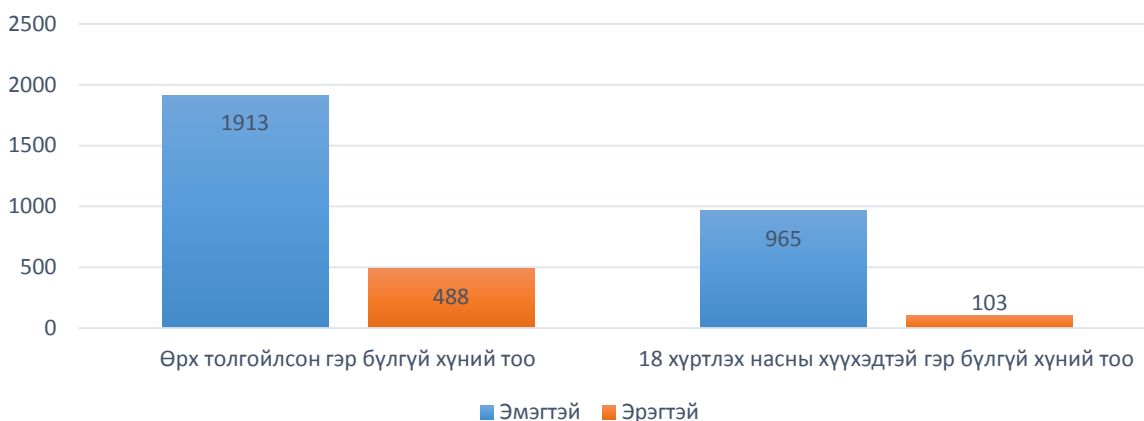
Өнчин хүүхдүүдийн 51.9 хувь болох 254 нь эмэгтэй хүүхэд байна. Тэдгээрийн 38.2 хувь нь 10-14 настай, 28.4 хувь нь 15-17 настай, 25.8 хувь нь 5-9 настай бол 7.6 хувь нь 0-4 насны хүүхдүүд байна.

Өнчин хүүхдийн тоо насны бүлгээр, үүнээс эмэгтэй

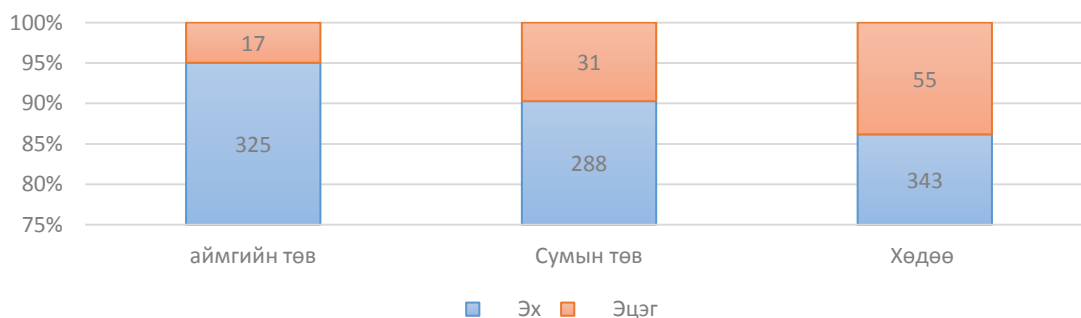
Өрх толгойлсон эцэг эх: Гэр бүлгүй өрх толгойлсон хүний тоо 2401 байгаагийн 79.7 хувь нь эмэгтэй, 20.3 хувь нь өрх толгойлсон эрчүүд байна. Нийт өрх толгойлсон хүний 44.3 хувь буюу 1068 нь 18 хүртэлх насны хүүхэдтэй хүн байна. 18 хүртэлх насны хүүхэдтэй өрх толгойлсон хүний тоо 1068 болж өмнөх оны мөн үеэс 6.0 хувиар буурсан бол эдгээрийн 90.4 хувь нь эмэгтэйчүүд 9.6 хувь нь эрэгтэйчүүд байна.

Өрх толгойлсон эцэг эх

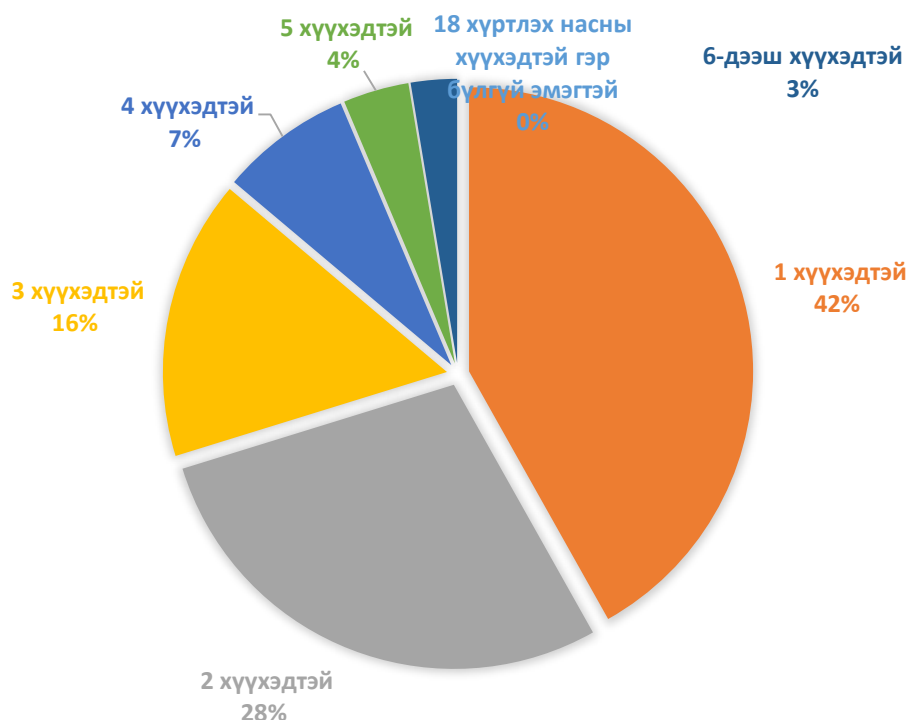

18 хүртэлх насны хүүхэдтэй өрх толгойлсон хүний 32.0 хувь нь аймгийн төвд, 29.9 хувь нь сумын төвд, 37.3 хувь нь хөдөөд амьдарч байна.

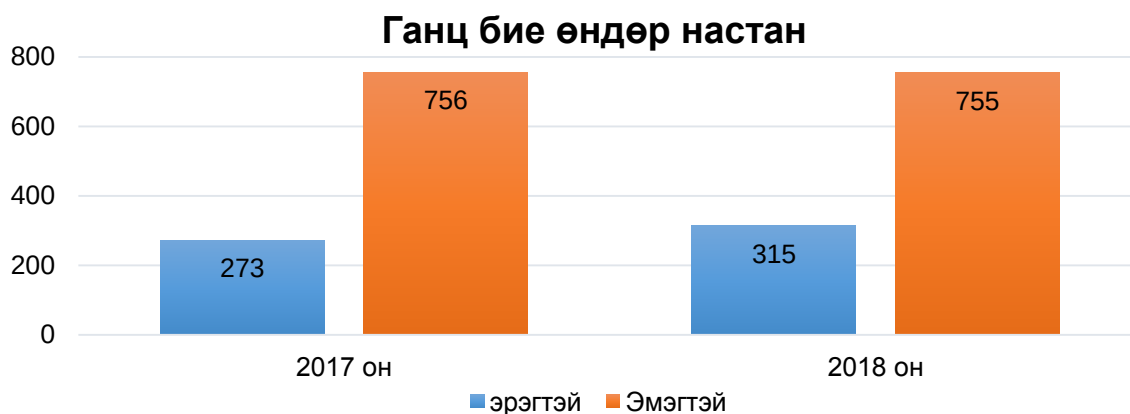
18 хүртэлх насны хүүхэдтэй өрх толгойлсон эцэг эх, хүйсээр байршлаар

Нийт өрх толгойлсон хүмүүсийн 750 нь 1-2 хүүхэдтэй, 245 нь 3-5 хүүхэдтэй, 72 нь 6 болон түүнээс дээш хүүхэдтэй байна.

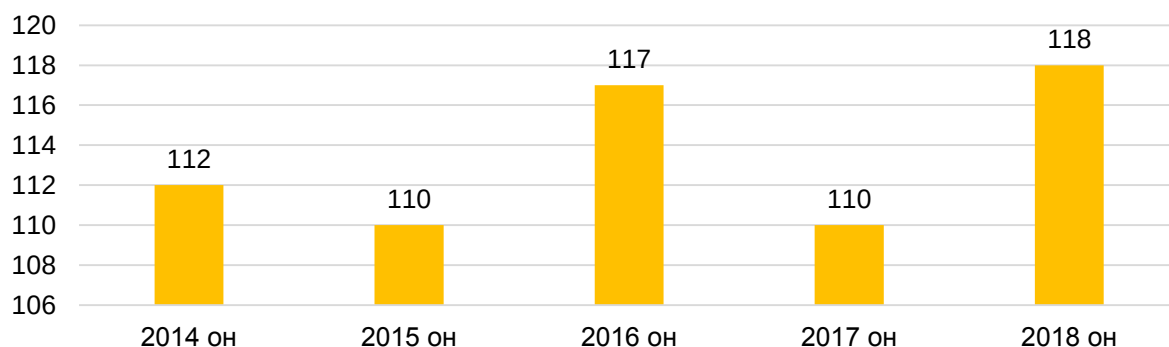

Ганц бие өндөр настан: Ганц биеэр амьдарч байгаа ахмад настны тоо 1070 болж өнгөрсөн оноос 41-ээр өсжээ. Тэдгээрийн 755 нь буюу 72.4 хувь нь 55-с дээш насны эмэгтэйчүүд, 315 нь буюу 27.6 хувь нь 60-с дээш насны эрэгтэйчүүд байна.

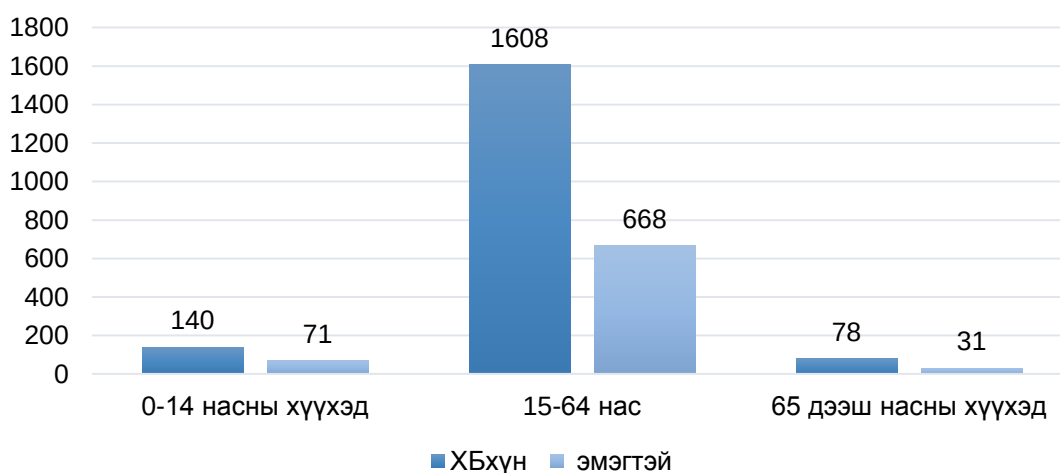
Ихэр хүүхэд: 2018 оны байдлаар 118 өрхийн 237 ихэр хүүхэд байгаагийн 117 нь 2 ихэр, 1 нь 3 ихэр хүүхэдтэй өрх байна. Ихэр хүүхэдтэй өрхийн тоо өнгөрсөн оноос 8-р өссөн байна. Ихэр хүүхэдтэй өрх нь Сайнцагаан суманд 38, Эрдэнэдалай суманд 13, Өлзийт суманд 8, Дэлгэрцогт, Дэлгэрхангай, Гурвансайхан сумдад тус бүр 7 байгаа нь хамгийн олон ихэр хүүхэдтэй сумдууд байна.

Ихэр хүүхэдтэй өрхийн тоо

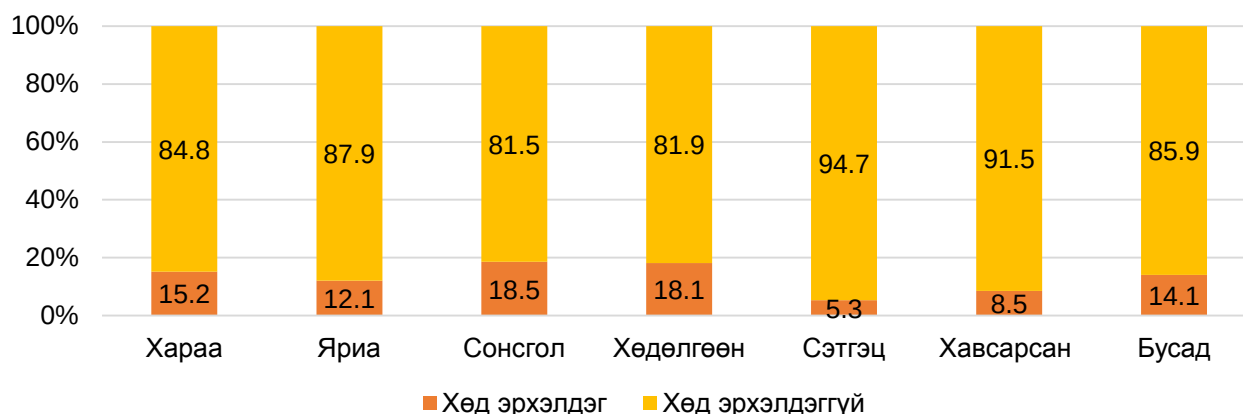
Хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэн: 2018 оны эцсээр аймгийн хэмжээнд хөгжлийн бэрхшээлтэй 1826 хүн байгаа нь өнгөрсөн оны мөн үеэс 0.2 хувиар буурчээ. Тэдгээрийн 42.2 хувь нь /770/ эмэгтэйчүүд, 10,4 хувь нь /1056/ эрэгтэйчүүд байна. Хөгжлийн бэрхшээлтэй хүний 7.7 хувийг 0-14 насны хүүхэд, 88.1 хувийг 15-64 насныхан, 4.3 хувийг 65 болон түүнээс дээш насныхан эзэлж байна.

Хөгжлийн бэрхшээлтэй хүн насны ангилалаар

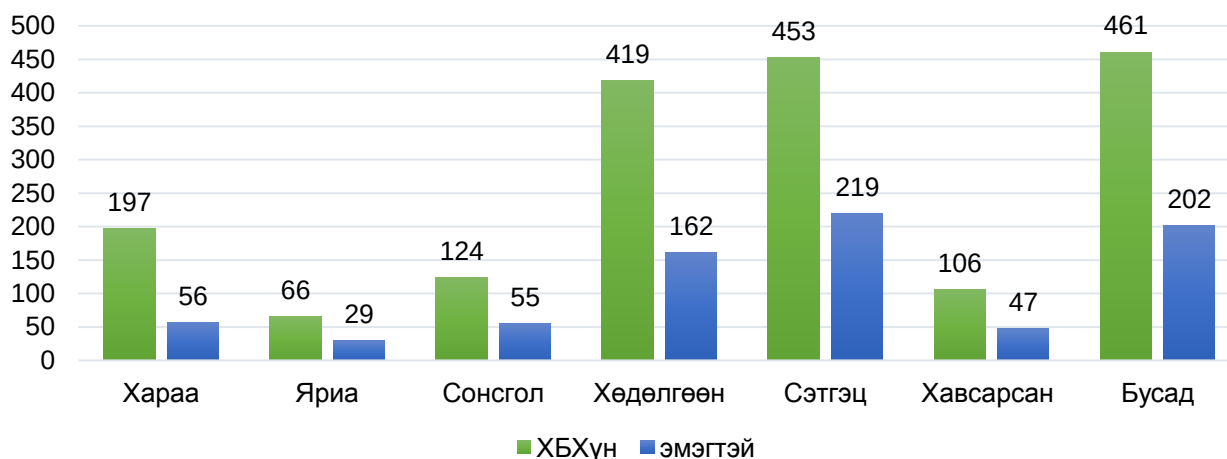
Нийт хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэдийн 12.9 хувь буюу 235 иргэн ямар нэгэн байдлаар хөдөлмөр эрхэлж байна. Өвчний хэлбэрээр авч үзвэл харааны бэрхшээлтэй иргэдийн 15.2, Сонсголын бэрхшээлтэй иргэдийн 18.5, Хөдөлгөөний бэрхшээлтэй иргэдийн 18.1, ярианы бэрхшээлтэй иргэдийн 12.1, Хавсарсан төрлийн бэрхшээлтэй иргэдийг 8.5, сэтгэцийн төрлийн бэрхшээлтэй иргэдийн 5.3 хувь, бусад төрлийн хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэдийн 14.1 хувь нь хөдөлмөр эрхэлж байна.

Хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэдийн хөдөлмөр эрхлэлтийн байдлаар

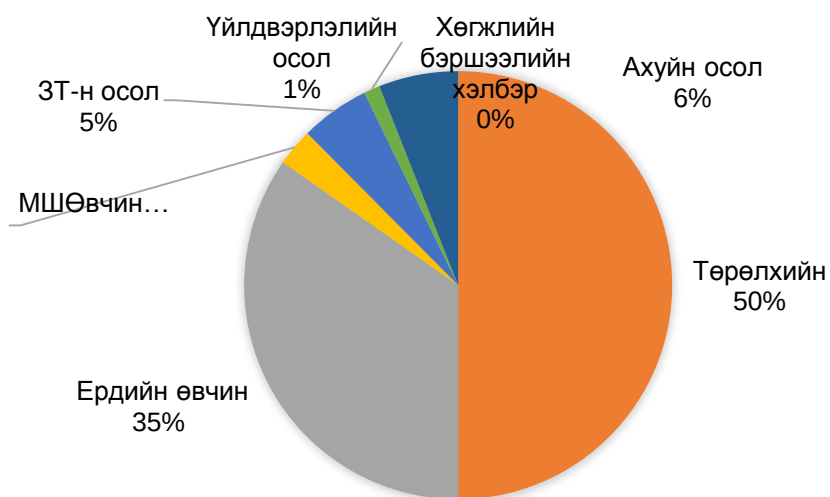

Хөгжлийн бэрхшээлтэй нийт хүн амын 24.8 хувийг сэтгэгц, 22.9 хувийг хөдөлгөөн, 10.8 хувийг ярианы, 6.8 хувийг сонсголын, 5.8 хувийг хавсарсан, 3.6 хувийг хэл ярианы бэрхшээлтэй иргэд эзэлж байна.

Хөгжлийн бэрхшээлийн хэлбэрээр, үүнээс эмэгтэй

Хөгжлийн бэрхшээлийг төрлөөр авч үзвэл 50 хувь нь төрөлхийн, 35 хувь нь ердийн өвчний улмаас, 6 хувь нь ахуйн ослоор, 5 хувь нь зам тээврийн ослоор, 3 хувь нь мэргэжлээс шалтгаалах өвчнөөр, 1 хувь нь үйлдвэрлэлийн ослоор хөгжлийн бэрхшээлтэй болсон байна.

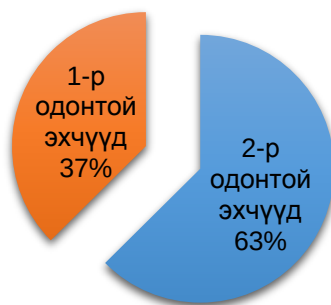
Нийгмийн зарим үзүүлэлтүүд 2014-2018

Үзүүлэлт	2014	2015	2016	2017	2018
Бүтэн өнчин хүүхдийн тоо	37	32	32	32	36
Хагас өнчин хүүхдийн тоо	437	438	437	390	453
18 хүртлэх насны хүүхэдтэй гэр бүлгүй хүний тоо	1242	938	1041	1136	1068
18 хүртлэх насны хүүхэдтэй гэр бүлгүй эхийн тоо	1062	826	925	1021	965
18 хүртлэх насны хүүхэдтэй гэр бүлгүй эцгийн тоо	180	112	116	115	103
Өрх толгойлсон гэр бүлгүй хүний тоо	2751	2340	2436	2405	2401
-эмэгтэй	2068	1749	1846	1890	1913
-эрэгтэй	683	591	590	515	488
Хөгжлийн бэрхшээлтэй хүний тоо	1982	1837	1747	1830	1826
- эрэгтэй	1156	1043	1004	1044	1056
-эмэгтэй	826	794	743	786	770
Бүгдээс төрөлхийн	785	991	800	871	926
-олдмол	1197	846	947	959	900
Ганц бие өндөр настан	827	1015	1103	1029	1070

Алдарт эхийн одонтой эхчүүд:

2018 оны эцсийн байдлаар аймгийн хэмжээнд алдарт эхийн 1 болон 2 дугаар одонтой эхийн тоо 4080 эмэгтэй байгаагийн 1527 нь эхийн 1-р одонтой, 2553 нь эхийн 2-р одонтой эхчүүд байна.

Алдарт эхийн одонтой эхчүүд

■ 2-р одонтой эхчүүд ■ 1-р одонтой эхчүүд

Алдарт эхийн одонтой эхчүүдийн 0.76 хувь нь 20-29 насны, 10.4 хувь нь 30-39 насны, 18,4 хувь нь 40-49 насны, 28.5 хувь нь 50-59 насны, 42.7 хувь нь 60болон түүнээс дээш насны эмэгтэйчүүд байна.

Одонтой эхчүүдийн 30.7 хувь буюу 1252 нь Сайнцагаан суманд, 13.5 хувь буюу 549 нь Эрдэнэдалай суманд, 6.8 хувь буюу 278 нь Адаацаг суманд, 5.3 хувь буюу 216 нь Дэрэн суманд, 5.1 хувь нь Хулд суманд амьдарч байгаа нь хамгийн өндөр үзүүлэлтүүд байна.

Алдарт эхийн одонтой эмэгтэйчүүд

насны бүлгээр

Насны бүлэг	2-р одонтой эхчүүд	1-р одонтой эхчүүд	Нийт
25 хүртэлх	1	0	1
25-29	27	3	30
30-34	128	4	132
35-39	275	17	292
40-44	366	27	393
45-49	306	51	357
50-54	421	95	516
55-59	440	208	648
60-64	306	301	607
65-69	130	281	411
70-74	58	183	241
75-79	35	159	194
80-84	28	124	152

85-89	18	61	79
90-94	13	10	23
95+	1	3	4
Бүгд	2553	1527	4080

ДУНДГОВЬ АЙМГИЙН ӨРХ, ХҮН АМЫН МЭДЭЭЛЭЛ

	2017	2018	
 ХҮН АМЫН ТОО	46 383	46 820	
 ӨРХИЙН ТОО	14 556	14 863	
 ТӨРӨЛТИЙН ТОО	1 026	1 192	
 НАС БАРАЛТ ТОО	251	313	
 ГЭРЛЭЛТИЙН ТОО	248	234	
 ЦУЦЛАЛТЫН ТОО	30	43	
 ҮРЧЛЭЛТИЙН ТОО	20	9	
 ШИЛЖИН ИРЭЛТ	807	638	
 ШИЛЖИН ЯВАЛТ	593	595	
 ДУНДАЖ НАСЛАЛТ	73.6	73.9	

4.3 Хавсралт хүснэгтүүд

ХҮН АМЫН ТОО, ХҮЙСЭЭР, БАЙРШЛААР-2018 ОН

Аймаг, суаг	БҮХ ХҮН АМ			Үүнээс					
	Бүгд	Эрэгтэй	Эмэгтэй	Сумын төвд			Хөдөөд		
				Бүгд	Эрэгтэй	Эмэгтэй	Бүгд	Эрэгтэй	Эмэгтэй
А	1	2	3	10	11	12	13	14	15
Дундговь аймаг	46820	23569	23251	21236	10294	10942	25584	13275	12309
Сайнцагаан сум	15762	7562	8200	12433	5855	6578	3329	1707	1622
Адаацаг сум	2888	1503	1385	521	260	261	2367	1243	1124
Баянжаргалан сум	1276	682	594	545	283	262	731	399	332
Говь-Угтаал сум	1586	826	760	572	294	278	1014	532	482
Гурвансайхан сум	2093	1063	1030	364	172	192	1729	891	838
Дэлгэрхангай сум	2291	1161	1130	1010	510	500	1281	651	630
Дэлгэрцогт сум	1694	876	818	531	269	262	1163	607	556
Дэрэн сум	2105	1079	1026	482	247	235	1623	832	791
Луус сум	1864	978	886	654	344	310	1210	634	576
Өлзийт сум	2363	1293	1070	425	223	202	1938	1070	868
Өндөршил сум	1421	702	719	386	172	214	1035	530	505
Сайхан-Овоо сум	2156	1112	1044	695	361	334	1461	751	710
Хулд сум	2416	1225	1191	866	440	426	1550	785	765
Цагаандэлгэр сум	1058	555	503	514	268	246	544	287	257
Эрдэнэдалай сум	5847	2952	2895	1238	596	642	4609	2356	2253

ХҮН АМЫН ТОО БАГААР-2018

Байр	Сум	Багийн нэр	хүн ам
1	СЦ	7-р баг, Нарлаг	3737
2	СЦ	9-р баг, Мандал	2787
3	СЦ	8-р баг, Айраг	2091
4	СЦ	6-р баг, Боржигон	1947
5	СЦ	5-р баг, Аривжих	1871
6	ЭД	7-р баг, Сумын төв	1238
7	СЦ	3-р баг, Далай	950
8	ЭД	4-р баг, Рашаант	914
9	ЭД	6-р баг, Сангийн далай	907
10	ЭД	5-р баг, Цагаан-Овоо	831
11	СЦ	4-р баг, Үйзэн	815
12	СЦ	2-р баг, Тэвш	803
13	СЦ	1-р баг, Наран	761
14	ЛС	1-р баг, Суварга	748
15	ЭД	2-р баг, Өнгөт	711
16	ХД	2-р баг, Олдох	704
17	ЭД	1-р баг, Цавчир	683
18	АД	5-р баг, Хашаат	682
19	СО	1-р баг, Онги	646
20	ХД	3-р баг, Уул	644

Байр	Сум	Багийн нэр	хүн ам
35	ДХ	4-р баг, Номгон	543
36	ДЦ	3-р баг, Дэлгэр-Эмт	531
37	ӨЛ	5-р баг, Дэрт-2	529
38	ӨШ	2-р баг, Талын нар	526
39	СО	3-р баг, Найз	525
40	ДХ	2-р баг, Таргат	522
41	АД	1-р баг, Тавин	521
42	СО	4-р баг, Төгрөг	517
43	АД	3-р баг, Өвөр-Урт	509
44	ӨШ	1-р баг, Цог	509
45	ЛС	3-р баг, Зүлэгтий	506
46	ГС	2-р баг, Дэрсэнэ ус	503
47	ДН	3-р баг, Долоод	501
48	ХД	1-р баг, Шувуутай	482
49	ГС	3-р баг, Чулуут	473
50	СО	2-р баг, Мааньт	468
51	ДН	4-р баг, Бумбат	466
52	БЖ	2-р баг, Энгэр-Ус	453
53	ГУ	3-р баг, Хонгор	448
54	ӨЛ	2-р баг, Буянт-2	436

21	ДХ	1-р баг, Толь	633	55	ӨЛ	6-р баг, Рашаант	425
22	ЛС	2-р баг, Наран	610	56	Өш	3-р баг, Бөхт	386
23	АД	4-р баг, Сүм	608	57	ГС	4-р баг, Гурвансайхан	384
24	ДХ	3-р баг, Ар шаваттай	593	58	ГС	1-р баг, Элгэн	369
25	ХД	4-р баг, Бүлээн	586	59	ГС	5-р баг, Суугаант	364
26	ДЦ	2-р баг, Цахиурт	584	60	Өл	1-р баг, Буянт-1	349
27	ДЦ	1-р баг, Баянбулаг	579	61	ЦД	1-р баг, Хараат	334
28	ДН	1-р баг, Алаг-Өндөр	576	62	ӨЛ	3-р баг, Тагт	317
29	ГУ	2-р баг, Морьт	572	63	Өлзийт сум	4-р баг, Дэрт-1	307
30	АД	2-р баг, Ар-Урт	568	64	ЦД	4-р баг, Замын-Улаан	298
31	ГУ	1-р баг, Ажирхай	566	65	БЖ	1-р баг, Шилийн гол	278
32	ЭД	3-р баг, Тэнгэлэг	563	66	ЦД	2-р баг, Дэлгэрэх зам	222
33	ДН	2-р баг, Саруул	562	67	ЦД	3-р баг, Жаргалант	204
34	БЖ	3-р баг, Аргатай	545	Бүгд			46820

ГЭРЛЭЛТ, ЦУЦЛАЛТ, ҮРЧЛЭЛТ СУМДААР 2016-2018

Сумд	Гэрлэлт			Цуцлалт			Хүүхэд үрчлэлт		
	2016	2017	2018	2016	2017	2018	2016	2017	2018
Дэлгэрцогт	6	8	8	1	1	0	0	0	0
Дэрэн	12	8	15	0	0	0	0	1	0
Говь-Угтаал	1	4	4	0	0	1	2	1	0
Цагаандэлгэр	1	2	1	0	0	0	0	0	0
Баянжаргалан	9	8	3	2	0	1	0	0	0
Өндөршил	5	9	4	0	1	0	0	0	0
Гурвансайхан	9	14	13	4	3	1	0	0	0
Өлзийт	13	8	13	0	0	4	2	0	2
Хулд	7	12	9	0	3	1	1	1	0
Луус	10	19	9	1	0	1	0	1	1
Дэлгэрхангай	5	8	8	1	2	0	0	3	2
Сайхан-Овоо	5	10	8	0	1	1	0	0	1
Эрдэнэдалай	7	18	20	3	3	3	7	2	1
Сайнцагаан	58	89	97	19	13	29	8	9	1
Адаацаг	21	31	22	1	3	1	1	2	1
Дүн	169	248	234	32	30	43	21	20	9

АЛДАРТ ЭХИЙН ОДОНТОЙ ЭХЧҮҮД СУМДААР-2018

Сумд	2-р одонтой эхчүүд	1-р одонтой эхчүүд	Нийт
Дэлгэрцогт	96	61	157
Дэрэн	120	96	216
Говь-Угтаал	96	49	145
Цагаандэлгэр	71	37	108
Баянжаргалан	65	49	114
Өндөршил	63	63	126

Гурвансайхан	120	64	184
Өлзийт	124	75	199
Хулд	149	58	207
Луус	124	48	172
Дэлгэрхангай	128	68	196
Сайхан-Овоо	105	72	177
Эрдэнэдалай	351	198	549
Сайнцагаан	779	473	1252
Адаацаг	162	116	278
Бүгд	2553	1527	4080

НИЙТ ӨРХИЙН ТОО СУМДААР, БАЙРШЛААР-2018

Аймаг	Өрх - Бүгд	Үүнээс		
		Аймгийн төвд	Сумын төвд	Хөдөөд
Сайнцагаан	4868	3732	0	989
Адаацаг	867	0	350	520
Баянжаргалан	443	0	161	251
Говь-Угтаал	537	0	259	282
Гурвансайхан	684	0	213	465
Дэлгэрхангай	718	0	315	395
Дэлгэрцогт	583	0	199	375
Дэрэн	637	0	171	454
Луус	579	0	222	339
Өлзийт	863	0	168	681
Өндөршил	487	0	241	238
Сайхан овоо	692	0	247	423
Хулд	742	0	247	484
Цагаандэлгэр	397	0	144	246
Эрдэнэдалай	1766	0	554	1191
Дүн	14863	3732	3491	7333

НИЙТ ӨРХИЙН ТОО БАГААР-2018

Байр	Сум	Багийн нэр	хүн ам
1	СЦ	7-р баг, Нарлаг	1117
2	СЦ	9-р баг, Мандал	892
3	СЦ	8-р баг, Айраг	677
4	СЦ	5-р баг, Аривжих	587
5	СЦ	6-р баг, Боржигон	559
6	ЭД	7-р баг, Сумын төв	393
7	СЦ	3-р баг, Далай	280

Байр	Сум	Багийн нэр	хүн ам
35	ХД	4-р баг, Бүлээн	175
36	ГС	2-р баг, Дэрсэнэ ус	174
37	ДН	1-р баг, Алаг-Өндөр	172
38	ӨШ	1-р баг, Цог	170
39	СО	4-р баг, Төгрөг	170
40	ЭД	3-р баг, Тэнгэлэг	168
41	ДН	2-р баг, Саруул	166

8	ЭД	6-р баг, Сангийн далай	276
9	СЦ	4-р баг, Үйзэн	264
10	ЭД	4-р баг, Рашаант	263
11	СЦ	1-р баг, Наран	248
12	СЦ	2-р баг, Тэвш	244
13	ЭД	5-р баг, Цагаан-Овоо	237
14	ЭД	2-р баг, Өнгөт	229
15	ЛС	1-р баг, Суварга	214
16	ХД	2-р баг, Олдох	212
17	СО	1-р баг, Онги	203
18	ЛС	2-р баг, Наран	202
19	ЭД	1-р баг, Цавчир	200
20	ДЦ	2-р баг, Цахиурт	198
21	АД	5-р баг, Хашаат	197
22	ДХ	1-р баг, Толь	197
23	ДЦ	1-р баг, Баянбулаг	196
24	ГУ	1-р баг, Ажирхай	195
25	ХД	3-р баг, Уул	190
26	ДЦ	3-р баг, Дэлгэр-Эмт	189
27	ГУ	2-р баг, Морьт	187
28	ДХ	3-р баг, Ар шавагтай	187
29	АД	4-р баг, Сүм	184
30	ӨШ	2-р баг, Талын нар	183
31	ДХ	4-р баг, Номгон	182
32	БЖ	3-р баг, Аргатай	180
33	АД	2-р баг, Ар-Урт	178
34	ӨЛ	5-р баг, Дэрт-2	178

42	ХД	1-р баг, Шувуутай	165
43	ЛС	3-р баг, Зүлэгтий	163
44	СО	3-р баг, Найз	162
45	ӨЛ	6-р баг, Рашаант	161
46	ӨЛ	2-р баг, Буянт-2	160
47	СО	2-р баг, Мааньт	157
48	АД	1-р баг, Тавин	155
49	ГУ	3-р баг, Хонгор	155
50	АД	3-р баг, Өвөр-Урт	153
51	ДХ	2-р баг, Таргат	152
52	ДН	3-р баг, Долоод	152
53	БЖ	2-р баг, Энгэр-Ус	151
54	ДН	4-р баг, Бумбат	147
55	ГС	3-р баг, Чулуут	143
56	ӨЛ	4-р баг, Дэрт-1	135
57	ӨШ	3-р баг, Бөхт	134
58	ГС	5-р баг, Суугаант	126
59	ГС	1-р баг, Элгэн	121
60	ГС	4-р баг, Гурвансайхан	120
61	ӨЛ	1-р баг, Буянт-1	116
62	ЦД	4-р баг, Замын-Улаан	114
63	ӨЛ	3-р баг, Тагт	113
64	БЖ	1-р баг, Шилийн гол	112
65	ЦД	1-р баг, Хараат	111
66	ЦД	2-р баг, Дэлгэрэх зам	86
67	ЦД	3-р баг, Жаргалант	86
Бүгд			14863

НИЙГМИЙН ЗАРИМ ҮЗҮҮЛЭЛТҮҮД

Үзүүлэлт	2014	2015	2016	2017	2018
Бүтэн өнчин хүүхдийн тоо	37	32	32	32	36
Хагас өнчин хүүхдийн тоо	437	438	437	390	453
18 хүртлэх насны хүүхэдтэй гэр бүлгүй хүний тоо	1242	938	1041	1136	1068
18 хүртлэх насны хүүхэдтэй гэр бүлгүй эхийн тоо	1062	826	925	1021	965
18 хүртлэх насны хүүхэдтэй гэр бүлгүй эцгийн тоо	180	112	116	115	103
Өрх толгойлсон гэр бүлгүй хүний тоо	2751	2340	2436	2405	2401
-эмэгтэй	2068	1749	1846	1890	1913
-эрэгтэй	683	591	590	515	488

Хөгжлийн бэрхшээлтэй хүний тоо	1982	1837	1747	1830	1826
- эрэгтэй	1156	1043	1004	1044	1056
-эмэгтэй	826	794	743	786	770
Бүгдээс төрөлхийн	785	991	800	871	926
-олдмол	1197	846	947	959	900
Ганц бие өндөр настан	827	1015	1103	1029	1070

ГУРАВДУГААР БҮЛЭГ. МАЛ АЖ АХУЙ

1.МАЛТАЙ ӨРХ, МАЛЧДЫН ТОО

1.1 Өрх, малчдын тоо, насны бүтэц

Аймгийн хэмжээнд 2018 оны эцэст 8466 малтай өрх байгаагийн 7159 өрх нь мал аж ахуйн үйлдвэрлэл эрхэлдэг малчин өрх байна. Малчин өрхийг сумдаар авч үзвэл Баянжаргалан, Говь-Угтаал, Дэлгэрхангай, Сайхан-Овоо, сумд өмнөх оноос 3-17 өрхөөр буурч, Өлзийт, Өндөршил, Эрдэнэдалай, Сайнцагаан сумд 23-36 өрхөөр өссөн байна.

Зураг: 1.1 малчин өрх, малчдын тоо, 2018 оны жилийн эцэст

Аймгийн хэмжээний нийт өрхийн 48.2 хувийг малчин өрх эзэлж байна. Малтай, малчин өрхийн тоо өмнөх оноос 2.2 хувиар өссөн байна. Хүснэгт 1.1 малчин өрх, малтай өрхийн тоо, жил бүрийн эцэст

№	Сум/дүүрэг	Малтай өрхийн тоо			Малчин өрхийн тоо		
		2016 он	2017 он	2018 он	2016 он	2017 он	2018 он
1	Сайнцагаан	945	978	1 006	772	833	856
2	Адаацаг	599	636	636	493	516	531
3	Баянжаргалан	268	276	287	197	232	229
4	Говь-Угтаал	380	380	367	277	289	272
5	Гурвансайхан	485	505	514	422	431	432
6	Дэлгэрхангай	516	554	576	347	401	396
7	Дэлгэрцогт	414	426	435	353	375	384
8	Дэрэн	456	485	497	412	416	432
9	Луус	389	397	407	335	349	360
10	Өлзийт	568	600	630	502	537	573
11	Өндөршил	330	339	346	230	243	275
12	Сайхан-Овоо	473	500	506	390	422	416
13	Хулд	522	560	572	449	455	458
14	Цагаандэлгэр	287	297	302	250	252	263
15	Эрдэнэдалай	1 315	1350	1 385	1 161	1 250	1 282

Нийт дүн	7 947	8283	8 466	6 590	7 001	7 159
-----------------	-------	------	-------	-------	-------	-------

200 хүртэл малтай өрхийн тоо буурч, 201 дээш малтай өрхийн тоо өссөн байна. Малтай өрхийг малын тоогоор нь бүлэглэн үзвэл 201-999 малтай өрх, 1000-аас дээш малтай өрхийн тоо 1.1 пунктээр тус тус өссөн байна.

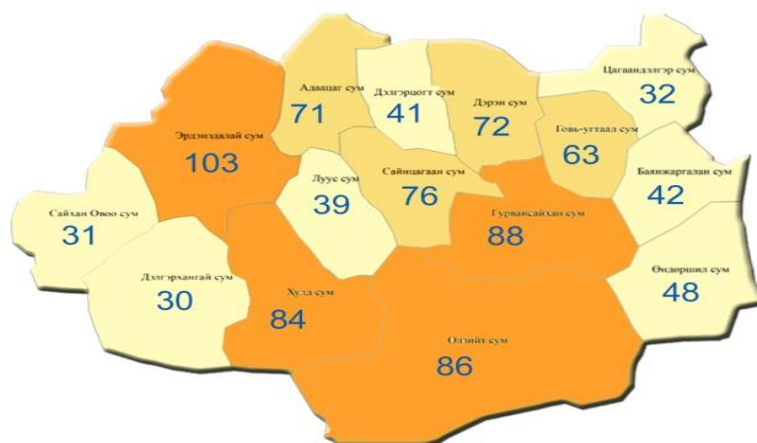
Нийт малтай өрхийн 33.7 хувийг 201-500 малтай өрх, 23.0 хувийг 501-999 малтай өрх, 16.6 хувийг 101-200 малтай өрх эзэлж байгаа нийт өрхийн 73.3 хувийг 101-999 малтай өрх эзэлж байна.

Хүснэгт 1.2 Малтай өрхийн тоо, малын бүлэглэлт жил бүрийн эцэст

Бүлэглэлт	Малтай өрхийн тоо			Нийт дүнд эзлэх хувь		
	2016 он	2017 он	2018 он	2016 он	2017 он	2018 он
Бүгд	7947	8283	8466	100	100	100
10 хүртэлх	64	50	42	0.8	0.6	0.5
43799	313	251	236	3.9	3	2.8
31-50	414	347	315	5.2	4.2	3.7
51-100	813	798	767	10.2	9.6	9.1
101-200	1565	1 422	1403	19.7	17.2	16.6
201-500	2635	2 800	2853	33.2	33.8	33.7
501-999	1538	1 825	1944	19.4	22	23
1000-1499	462	587	679	5.8	7.1	8
1500-2000	91	137	159	1.1	1.7	1.9
2001-с дээш	52	66	68	0.7	0.8	0.8

Мянгаас дээш малтай малчин өрхийн тоо энэ онд 906 болж, өмнөх оноос 116-аар буюу 14.7 хувиар өссөн байна. Хамгийн олон мянгат малчинтай сумдаар Эрдэнэдалай сум 103 мянгат, Гурвансайхан сум 88 мянгат, Өлзийт сум 86 мянгат, Хулд сум 84 мянгат, Сайнцагаан сум 76 мянгат малчинтай байна.

Зураг 1.2 1000 дээш малтай өрхийн тоо сумдаар (2018 он)

2018 онд мал аж ахуйн салбарт ажиллаж байгаа малчдын тоо 12136 болж өмнөх оноос 0.7 хувь буюу 86 хүнээр буурсан байна. Аймгийн нийт иргэдийн 25.9 буюу 12136 малчид байна. Үүнээс 42.9 хувь буюу 5210 эмэгтэй, 57.1 хувь буюу 6926 эрэгтэй байна. Нийт малчдыг насны бүлгээр авч үзвэл 31.9 хувь нь 15-34 нас, 56.6 хувь нь 35-59 нас, 11.0 хувь нь 60+ насны буюу тэтгэврийн насны хүмүүс байна.

Хүснэгт 1.3 малчдын тоо, насны бүлгээр, жил бүрийн эцсийн байдлаар

Үзүүлэлт	Хэмжих нэгж	2014	2015	2016	2017	2018	2018/2017	
							Хувь	Зөрүү
Малтай өрх	тоо	7280	7516	7947	8283	8466	102.2	183
Үүнээс: малчин өрх	тоо	5880	6181	6590	7001	7159	102.3	158
Малчдын тоо	тоо	11214	11633	12171	12222	12136	99.3	-86
Үүнээс: 16-34 насны	хүн	3786	3868	3946	4021	3870	96.2	-151
35 ба 60 нас хүртэл	хүн	6114	6426	6750	6772	6441	95.1	-331
Тэтгэврийн насны	хүн	1314	1339	1475	1429	1825	127.7	396
Насны бүтэц %	%	100	100	100	100	100	100.0	0
Үүнээс: 16-34 насны	%	33.8	33.3	32.4	32.9	31.9	96.9	-1.0
35 ба 60 нас хүртэл	%	54.5	55.2	55.5	55.4	53.1	95.8	-2.3
Тэтгэврийн насны	%	11.7	11.5	12.1	11.7	15.0	128.6	3.3

Малчдыг насны бүлгээр өмнөх онтой харьцуулж үзэхэд 16-34 насны малчид 3.8 хувь, 35-60 насны малчдын тоо 4.9 хувиар тус тус буурч, 60-с дээш буюу тэтгэврийн насны малчдын тоо 27.7 хувиар өссөн үзүүлэлттэй байна.

Малчдын насны бүтэцийг сумдаар авч үзвэл 15-34 насны залуучууд Өлзийт, Дэлгэрхангай, Адаацаг, Луус, Дэрэн сумдууд их, 35-59 насны идэрчүүд Гурвансайхан, Говь-Угтаал, Сайхан-Овоо, Өндөршил сумдууд их, тэтгэврийн насныхан Цагаандэлгэр, Дэлгэрцогт, Баянжаргалан, дэрэн сумдууд их байна.

Хүснэгт 1.4 малчдын тоо, насны бүлгээр, 2018 оны жилийн эцсийн байдлаар

Сумд	Нийт малчдын тоо	15-34	35-59	60+	%			эрэгтэй	эмэгтэй
					15-34	35-59	60+		
Сайнцагаан	1 371	392	800	179	28.6	58.4	13.1	811	560
Адаацаг	940	325	526	89	34.6	56	9.5	517	423
Баянжаргалан	365	117	191	57	32.1	52.3	15.6	205	160
Говь-Угтаал	482	143	291	48	29.7	60.4	10	275	207
Гурвансайхан	764	213	468	83	27.9	61.3	10.9	421	343
Дэлгэрхангай	687	252	380	55	36.7	55.3	8	390	297
Дэлгэрцогт	610	197	314	99	32.3	51.5	16.2	342	268
Дэрэн	799	268	416	115	33.5	52.1	14.4	458	341
Луус	672	227	384	61	33.8	57.1	9.1	397	275
Өлзийт	960	355	508	97	37	52.9	10.1	558	402
Өндөршил	440	140	261	39	31.8	59.3	8.9	257	183
Сайхан-Овоо	713	224	428	61	31.4	60	8.6	416	297
Хулд	775	250	446	79	32.3	57.5	10.2	471	304

Цагаандэлгэр	392	102	226	64	26	57.7	16.3	231	161
Эрдэнэдалай	2 166	665	1226	275	30.7	56.6	12.7	1177	989
Аймгийн дүн	12 136	3870	6865	1401	31.9	56.6	11.5	6926	5210

1.2. Малтай өрхийн малын бүлэглэлт

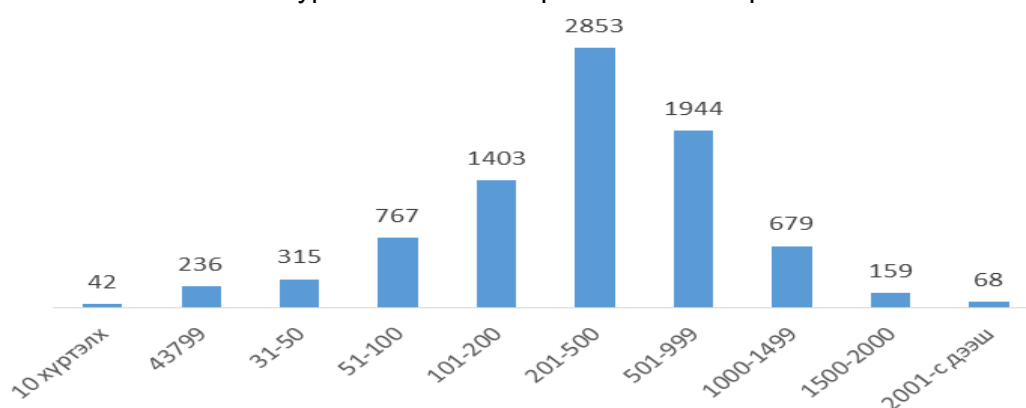
2018 оны иргэдийн хувийн малын бүлэглэлтээс авч үзвэл нийт малчин өрхийн 10.4 хувь нь 100 хүртэл малтай, 14.1 хувь нь 101-200 малтай, 36.3 хувь нь 201-500 малтай, 26.6 хувь нь 501-1000 малтай, 12.6 хувь нь 1000-аас дээш малтай байна.

Хүснэгт 1.5 малчин өрхийн бүлэглэлт

Бүлэглэлт	Малчин өрх				Дүнд эзлэх хувь			
	2015	2016	2017	2018	2015	2016	2017	2018
ДҮН	6181	6590	7001	7159	100	100	100	100
30 хүртэл малтай	157	163	133	132	2.1	2.2	1.9	1.8
31-50	198	231	192	157	3.2	3.5	2.7	2.2
51-100	515	511	522	457	8.3	7.8	7.5	6.4
101-200	1176	1168	1035	1006	19	17.7	14.8	14.1
201-500	2283	2414	2547	2599	36.9	36.6	36.4	36.3
501-999	1327	1501	1784	1904	21.5	22.8	25.5	26.6
1000-1499	409	461	586	678	6.6	7	8.4	9.5
1500-2000	79	89	136	158	1.3	1.4	1.9	2.2
2001-ээс дээш	37	52	66	68	0.6	0.8	0.9	0.9

Иргэдийн хувийн малын тоог бүлэглэж судалбал өмнөх оныхоос 30 хүртэл малтай малчин өрхийн тоо 0.1 пункт, 31-50 хүртэл малтай малчин өрхийн тоо 0.5 пункт, 51-100 малтай малчин өрхийн тоо 1.1 пункт, 101-200 хүртэл малтай малчин өрхийн тоо 0.7 пункт, 201-500 малтай малчин өрхийн тоо 0.1 пунктээр тус тус буурч, 501-999 малтай малчин өрхийн тоо 1.1 пункт, 1000-1499 малтай малчин өрхийн тоо 1.1 пункт, 1500-2000 малтай малчин өрхийн тоо 0.3 пунктээр тус тус өссөн байна.

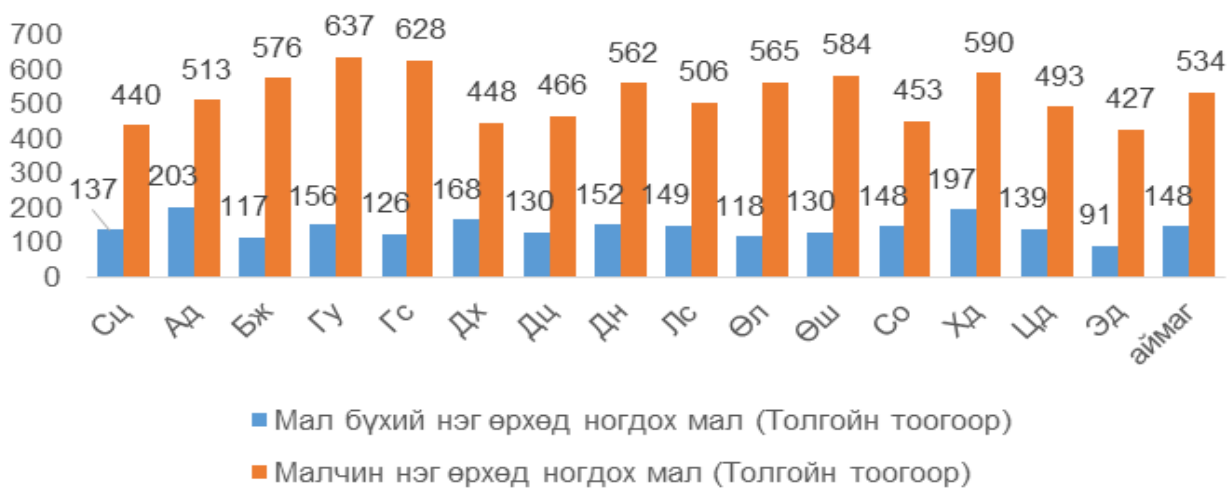
Зураг 1.3 Малтай өрхийн малын бүлэглэлт 2018 он

Хүснэгт 1.6 Малчин өрхийн бүлэглэлт, сумаар, 2018 оны жилийн эцсийн байдлаар

Сумд	Малчин өрхийн бүлэглэлт									
	Бүгд	30 хүртэл малтай	31-50 малтай	51-100 малтай	101- 200малтай	201-500 малтай	501-999 малтай	1000-1499 малтай	1500-2000 малтай	2001-аас дээш малтай
Сц	1 006	42	44	106	176	368	194	55	14	7
Ад	636	10	16	47	121	229	142	48	15	8
Бж	287	9	12	33	53	74	64	28	11	3
Гу	367	11	26	38	47	94	88	48	10	5
Гс	514	15	18	54	64	136	139	62	21	5
Дх	576	25	24	45	128	213	111	23	5	2
Дц	435	17	10	51	77	155	84	30	5	6
Дн	497	11	13	38	85	157	121	49	17	6
Лс	407	9	7	31	64	144	113	36	3	0
Өл	630	10	15	57	88	194	180	62	17	7
Өш	346	14	7	32	68	97	80	35	8	5
Со	506	6	22	43	93	197	114	29	1	1
Хд	572	6	8	37	77	211	149	74	10	0
Цд	302	12	14	22	50	99	73	26	3	3
Эд	1 385	81	79	133	212	485	292	74	19	10
НИЙТ	8 466	278	315	767	1403	2853	1944	679	159	68

Зураг 1.7 Малтай, малчин өрхөд ногдох малын тоо 2018 он

Хүснэгт 1.8 Өрх, ам бүлд ногдох мал, сумаар,

Сумд	Малтай өрх			Малчин өрх			Мал бүхий нэг өрхөд ногдох мал (Толгойн тоогоор)	Малчин нэг өрхөд ногдох мал (Толгойн тоогоор)
	2016	2017	2018	2016	2017	2018		
Сц	945	978	1 006	772	833	856	137	440
Ад	599	636	636	493	516	531	203	513
Бж	268	276	287	197	232	229	117	576
Гу	380	380	367	277	289	272	156	637
Гс	485	505	514	422	431	432	126	628
Дх	516	554	576	347	401	396	168	448
Дц	414	426	435	353	375	384	130	466
Дн	456	485	497	412	416	432	152	562
Лс	389	397	407	335	349	360	149	506
Өл	568	600	630	502	537	573	118	565
Өш	330	339	346	230	243	275	130	584
Со	473	500	506	390	422	416	148	453
Хд	522	560	572	449	455	458	197	590
Цд	287	297	302	250	252	263	139	493
Эд	1 315	1 350	1 385	1 161	1 250	1 282	91	427
аймаг	7947	8 283	8 466	6590	7001	7 159	148	534

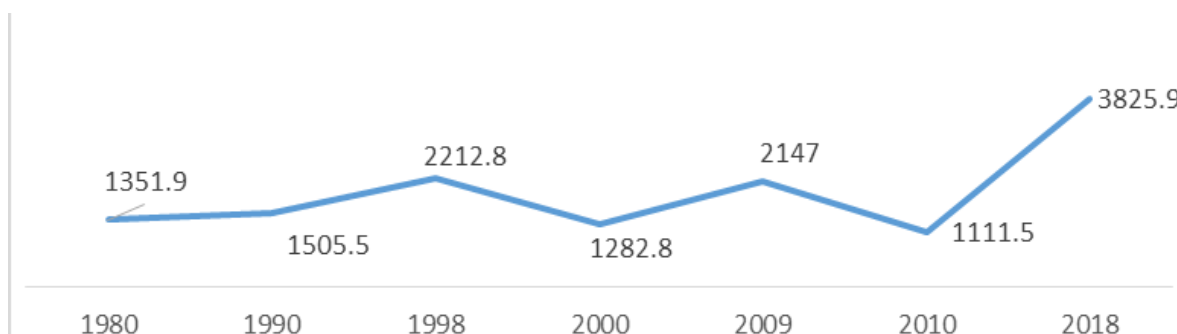
Нэг малчин өрхөд ногдох малын тоо толгойн тоогоор 534 мал ногдож байгаа нь өмнөх оноос 49 малаар өссөн үзүүлэлттэй байна.

2. МАЛ ТЭЖЭЭВЭР АМЬТДЫН ТОО, БҮТЭЦ

2.1. Малын тоо, бүтэц

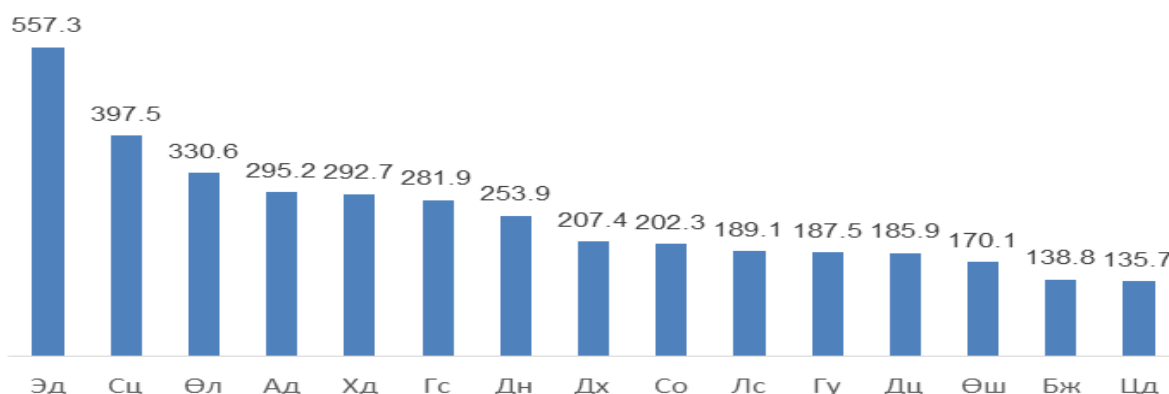
Дундговь аймаг 2018 оны жилийн эцэст 3825.9 мянган толгой мал тоолуулсан нь өмнөх оноос 232.9 мянган толгой буюу 6.5 хувиар өссөн байна. Үүний дотор тэмээ 39.6 мянга, адуу 162.9 мянга, үхэр 76.1 мянга, хонь 1831.1 мянга, ямаа 1716.6 мянган толгой болж мал сүрэг таван төрөл дээрээ өссөн байна. Нийслэл, 21 аймгаас тэмээ болон ямааны тоогоор 5-р байрт орсон байна.

Зураг 1.5 Малын тоо жил бүрийн эцсийн байдлаар мянган толгой

Дундговь аймгийн Эрдэнэдалай сум 2017 онд Монгол улсын хамгийн олон малтай сумаар шалгарч байсан бол 2018 онд хоёрдугаар байрт орлоо.

Зураг 1.6 Нийт малын тоо, сумдаар, мянган толгой, 2018 оны жилийн эцсийн байдлаар

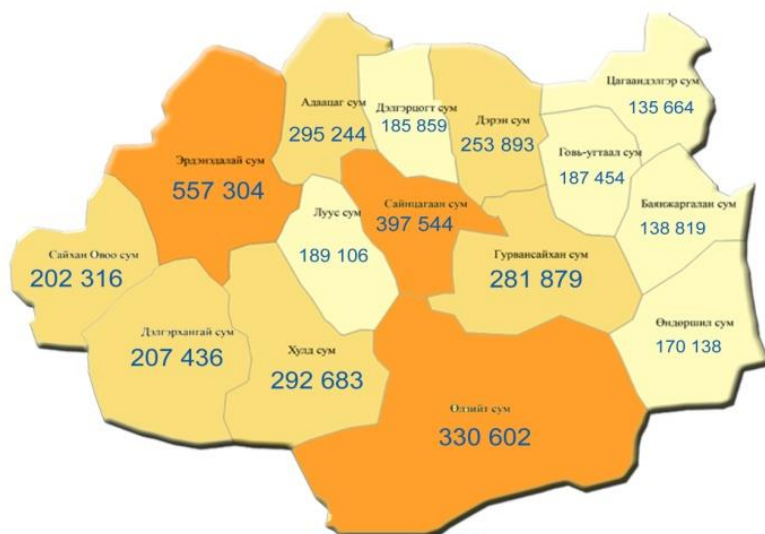

Аймгийн хамгийн олон малтай сумаар Эрдэнэдалай сум 557.3 мянган толгой, Сайнцагаан сум 397.5 мянган толгой, Өлзийт сум 330.6 мянган толгой, Адаацаг сум 295.2 мянган толгой, Хулд сум 292.7 мянган толгой мал тоолуулсан байна.

Дундговь аймгийн 2018 оны жилийн эцсийн мал тооллогын дүн

Сумд	Бүгд	үүнээс				
		адуу	үхэр	тэмээ	хонь	ямаа
Сц	397544	18 465	6 820	1 425	187 281	183 553
Ад	295244	15 345	7 590	968	137 412	133 929
Бж	138819	5 824	3 436	195	74 540	54 824
Гу	187454	6 769	3 005	456	94 694	82 530
Гс	281879	7 481	4 395	2 055	155 364	112 584
Дх	207436	8 344	2 863	5 662	75 790	114 777
Дц	185859	6 274	4 673	653	87 851	86 408
Дн	253893	10 501	5 302	1 608	122 759	113 723
Лс	189106	10 139	4 872	628	88 771	84 696
Өл	330602	10 517	2 622	12 813	146 812	157 838
Өш	170138	10 046	3 142	2 520	86 833	67 597
Со	202316	8 168	3 228	1 157	89 646	100 117
Хд	292683	13 187	3 190	6 819	140 627	128 860
Цд	135664	7 568	2 987	682	67 714	56 713
Эд	557304	24 274	17 994	1 665	274 961	238 410
Дүн	3825941	162902	76119	39306	1831055	1716559

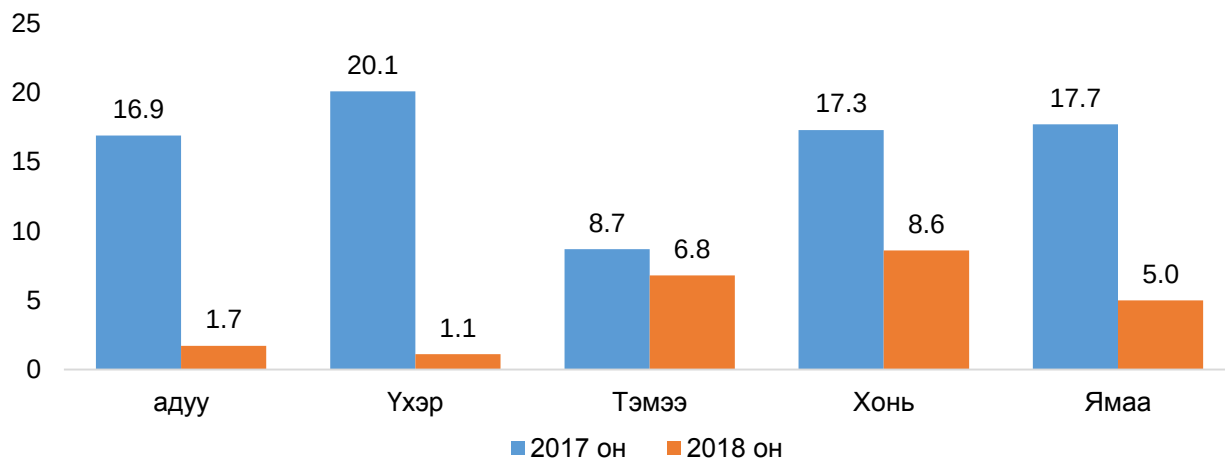
Зураг 1.7 Нийт малын тоо, сумдаар, 2018 оны жилийн эцсийн байдлаар

Аймгийн хэмжээнд малын тоо 5 төрөл дээр өссөн байна. Малын өсөлтийг төрлөөр нь авч үзвэл адуу 1.7 хувь буюу 2.7 мянга, үхэр 1.1 хувь буюу 0.8 мянга, тэмээ 6.8 хувь буюу 2.5 мянга, хонь 8.6 хувь буюу 144.9 мянга, ямаа 5.0 хувь буюу 82.1 мянган толгойгоор тус тус өслөө.

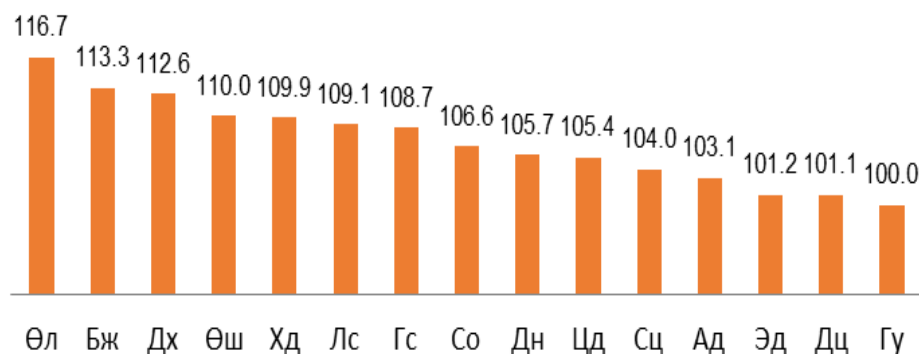
Зураг 1.8 Нийт малын тоо, сумдаар, 2018 оны жилийн эцсийн байдлаар

МАЛЫН ТООНЫ ӨСӨЛТ 5 төрлөөр, хувиар

2018 оны эцэст 15 сумын нийт малын тоо өсч үүнээс Өлзийт сум 16.7 хувь, Баянжаргалан сум 13.3 хувь, Дэлгэрхангай сум 12.6 хувь, Өндөршил сум 10.0 хувь, Хулд сум 9.9 хувь, Луус сум 9.1 хувиар өсч хамгийн их өсөлттэй гарсан байна.

Зураг 1.9 Нийт малын тооны өсөлт, хувиар, сумдаар 2018 оны жилийн эцсийн байдлаар

Нийт мал сүрэгт хонь 48.0 хувь, ямаа 45.0 хувь, адуу 4.0 хувь, үхэр 2.0 хувь, тэмээ 1.0 хувийг эзэлж байна. 2018 оныг 1980 онтой харьцуулж үзэхэд нийт сүрэгт эзлэх хонины хувь 6.0 пунктээр буурч, ямааны эзлэх хувь 20.0 пунктээр өссөн, адууны эзлэх хувь 7.0 пунктээр буурсан, үхрийн эзлэх хувь 4.0 пунктээр, тэмээний эзлэх хувь 3 пунктээр тус тус буурсан байна.

Зураг 1.10 Нийт малын тооны бүтэц хувиар

Хүснэгт 1.9 Нийт сүрэгт таван төрлийн малын эзлэх хувь, жил бүрийн эцсийн байдлаар

Бүгд	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
	100	100	100	100	100	100	100	100	100
Тэмээ	1.7	1.5	1.4	1.2	1.1	1.1	1.1	1	1
Адуу	4.6	4.4	4.3	4.3	4.3	4.5	4.5	4	4
Үхэр	1.7	1.6	1.6	1.8	1.9	2	2	2	2
Хонь	47.7	46.2	46.4	46.2	45.8	45.8	47	47	48
Ямаа	44.4	46.3	46.3	46.5	46.9	46.6	45.4	46	45

Хамгийн олон мал тоолуулсан сум, баг

Нийт малын тоогоор, мян.толгой

сумын түвшинд	тоо	багийн түвшинд	Нийт мал	тоо
Эрдэнэдалай	557 304	Эрдэнэдалай	4-р баг, Рашаант	128 458
Сайнцагаан	397 544	Эрдэнэдалай	5-р баг, Цагаан-Овоо	108 299
Өлзийт	330 602	Сайнцагаан	4-р баг, Үйзэн	93 101
Адаацаг	295 244	Өзийт	2-р баг, Буянт-2	93 055
Хулд	292 683	Сайнцагаан	3-р баг, Далай	91 484

Адууны тоогоор, мян.толгой

сумын түвшинд	тоо	багийн түвшинд	Нийт мал	тоо
Эрдэнэдалай	24 274	Сайнцагаан	2-р баг, Тэвш	6 216
Сайнцагаан	18 465	Эрдэнэдалай	4-р баг, Рашаант	6 060
Адаацаг	15 345	Өндөршил	2-р баг, Талын нар	5 552
Хулд	13 187	Адаацаг	4-р баг, Сүм	4 751
Өлзийт	10 517	Сайнцагаан	4-р баг, Үйзэн	4 614

Үхрийн тоогоор, мян.толгой

сумын түвшинд	тоо	багийн түвшинд	Нийт мал	тоо
Эрдэнэдалай	17 994	Эрдэнэдалай	4-р баг, Рашаант	4 910
Адаацаг	7 590	Эрдэнэдалай	5-р баг, Цагаан-Овоо	2 646
Сайнцагаан	6 820	Эрдэнэдалай	6-р баг, Сангийн далай	2 574
Дэрэн	5 302	Эрдэнэдалай	2-р баг, Өнгөт	2 539
Луус	4 872	Эрдэнэдалай	3-р баг, Тэнгэлэг	2 413

Хамгийн олон мал тоолуулсан сум, баг

Тэмээний тоогоор, мян.толгой

сумын түвшинд	тоо	багийн түвшинд	Нийт мал	тоо
Өлзийт	12 813	Хулд	2-р баг, Олдох	5 337
Хулд	6 819	Өлзийт	2-р баг, Буянт-2	3 884
Дэлгэрхангай	5 662	Өлзийт	5-р баг, Дэрт-2	2 575
Өндөршил	2 520	Дэлгэрхангай	1-р баг, Толь	2 538
Гурвансайхан	2 055	Өлзийт	1-р баг, Буянт-1	2 441

Хонины тоогоор, мян.толгой

сумын түвшинд	тоо	багийн түвшинд	Нийт мал	тоо
Эрдэнэдалай	274 61	Эрдэнэдалай	4-р баг, Рашаант	68 356
Сайнцагаан	187 281	Эрдэнэдалай	5-р баг, Цагаан-Овоо	57 430
Гурвансайхан	155 364	Өлзийт	2-р баг, Буянт-2	46 088
Өлзийт	146 812	Сайнцагаан	2-р баг, Тэвш	45 045

Хулд	140 627	Сайнцагаан	3-р баг, Далай	44 110
------	---------	------------	----------------	--------

Ямааны тоогоор, мян.толгой

сумын түвшинд	тоо	багийн түвшинд	Нийт мал	тоо
Эрдэнэдалай	238 410	Эрдэнэдалай	4-р баг, Рашаант	48 912
Сайнцагаан	183 553	Эрдэнэдалай	5-р баг, Цагаан-Овоо	43 429
Өлзийт	157 838	Өлзийт	2-р баг, Буянт-2	39 924
Адаацаг	133 929	Сайнцагаан	2-р баг, Тэвш	37 231
Хулд	128 860	Сайнцагаан	3-р баг, Далай	42 207

2.2 Хээлтэгч малын тоо

Хүснэгт 1.10 Хээлтэгч мал, 5-н төрлөөр, мянган толгой, жил бүрийн эцсийн байдлаар (сая.толгой)

ОН	2014	2015	2016	2017	2018	2018/2017	
						хувь	зөрүү
Ингэ	10.9	12.2	13	14.3	15.4	107.7	1.1
Гүү	31.3	37.6	43.1	51.8	56.6	109.3	4.8
Үнээ	17.8	21.2	24.5	29.6	30.6	103.4	1
Эм хонь	484.1	552	639.1	741.2	821.9	110.9	80.7
Эм ямаа	458.9	522.2	592.5	665.6	729.0	109.5	63.4
Бүгд	1,003.00	1,145.20	1,312.20	1,502.50	1,653.50	110.0	151

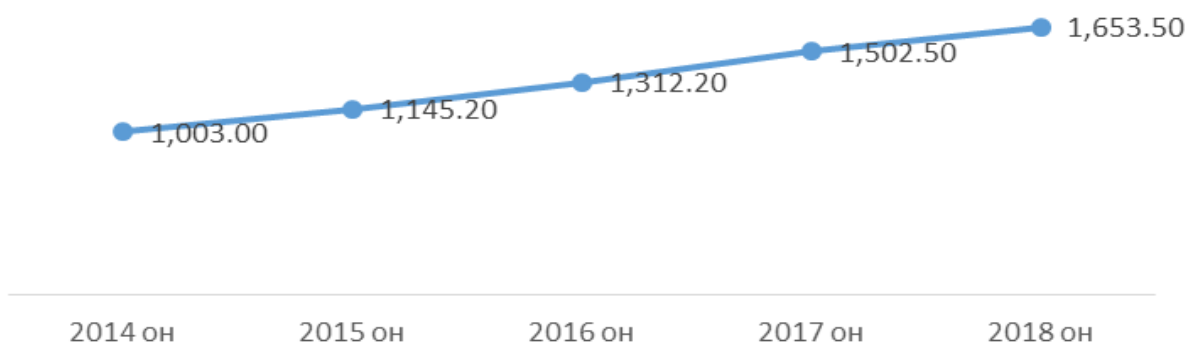
Хээлтэгч мал өмнөх оноос 10.0 хувь буюу 151.0 мянган толгой малаар өсч 1 505.5 мянган толгойд хүрсэн байна. Үүнд: Ингэ 7.7 хувь, Гүү 9.3 хувь, Үнээ 3.4 хувь, Эм хонь 10.9 хувь, Эм ямаа 9.5 хувиар тус тус өссөн байна.

Хүснэгт 1.11 Хээлтэгч мал, 5 төрлөөр нийт малд эзлэх хувь

Он	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Тэмээ	38.6	38.9	39.6	38.3	38.9	39.1
Адуу	29.3	29.8	30.4	31.5	32.3	34.8
Үхэр	38.8	38.8	38.6	39.1	39.3	40.3
Хонь	43	43.4	43.6	44.5	44	44.9
Ямаа	40.2	40.2	40.5	42.7	40.7	42.5
Нийт малын тоо	41	41.2	41.4	42.9	41.8	43.2

Хээлтэгч мал нийт малын 43.2 хувийг эзэлж байгаа бөгөөд тэмээн сүргийн 39.1 хувь, адуун сүргийн 34.8 хувь, үхэр сүргийн 40.3 хувь, хонин сүргийн 44.9 хувь, ямаан сүргийн 42.5 хувийг тус тус эзэлж байна.

Зураг 1.11 Хээлтэгч малын тоо жил бүрийн эцсийн байдлаар

Үржлийн нормоор бог малын нэг хээлтүүлэгчид 50 хээлтэгч ноогдох ёстой байтал 2018 онд нэг хуцанд 71, нэг уханд 79 хээлтэгч ноогдож байгаа нь нормоос 0.7 дахин өндөр байна.

Харин бод малд үржлийн нормоор нэг хээлтүүлэгчид 12-30 хээлтэгч ноогдох ёстой бол нэг бууранд 39, азарганд 10, буханд 31 хээлтэгч ноогдож байгаа нь үржлийн нормоор байна.

Хүснэгт 1.12 Хээлтэгч, хээлтүүлэгч малын тохироо

	Үржлийн норм	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Ингэ	20-25	40	34	35	33	37	39
Гүү	12.-15	8	9	9	9	10	10
Үнээ	35-45	29	30	32	35	31	31
Эм хонь	25-30	61	64	66	70	67	71
Эм ямаа	25-30	61	63	66	77	70	79

Хээлтэгч, хээлтүүлэгч малын тохироог өмнөх онтой харьцуулахад ингэ 2, эм хонь 4, эм ямаа 9 тоогоор тус тус өссөн байна.

2.3 Төл бойжилт

2018 оны байдлаар оны эхний эх малын 79.8 хувь буюу 1319.3 мянган эх мал төллөж, гарсан төлийн 87.8 хувь буюу 1173.7 мянган төл бойжуулав. Бойжсон төлийн тоо өмнөх оныхоос 75.4 мянган толгой буюу 0.9 хувиар буурсан байна.

Хүснэгт 1.13 Бойжуулсан төл, мянган толгой, жил бүрийн эцсийн байдлаар

Үзүүлэлт	Он, мянган толгой						
	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Гарсан төл	556.6	693.1	816.2	977	1,009.00	1259.9	1336.8
Бойжсон төл	554.3	690.8	814.4	970.9	974.7	1249.1	1173.7
Бойжилтын хувь	99.9	99.7	99.8	99.8	96.6	99.1	87.8

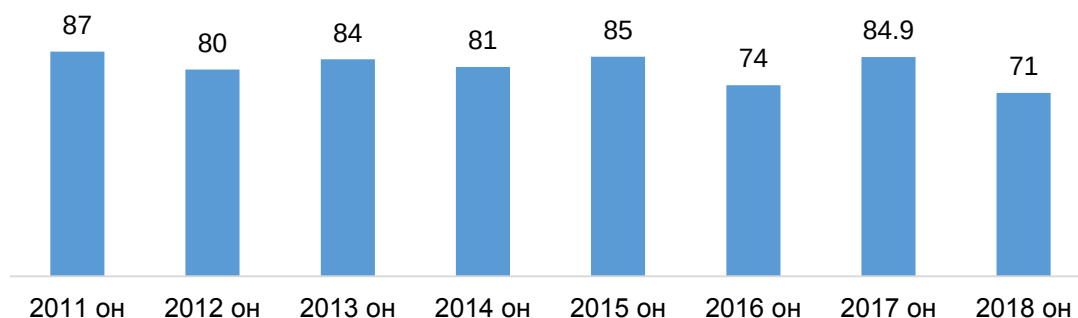
Гарсан ботгоны 96.9 хувь, унаганы 83.3 хувь, тугалны 90.1 хувь, хурганы 91.5 хувь, ишигний 83.5 хувийг бойжуулсан байна.

Зураг 1.12 Бойжуулсан төлийн тоо, мянган толгой, жил бүрийн эцсийн байдлаар

Сүүлийн 8 жилийн дундажаас харахад бойжуулсан төлийн тоо 2011 онд хамгийн бага буюу 481.0 мянган төл авсан нь 2018 онтой харьцуулахад 2.4 дахин бага байна. Аймгийн дүнгээр 100 эхээс 71 төл бойжуулсан нь өмнөх оноос буурсан байна.

Зураг 1.13 100 эхээс бойжуулсан төл, жил бүрийн эцсийн байдлаар

2.4 Том малын зүй бус хорогдол

2018 онд нийт малын 2.0 хувьтай тэнцэх 75419 мянган толгой мал хорогдсон нь өмнөх оноос 22.4 дахин буюу 72.0 мянган толгойгоор их байна.

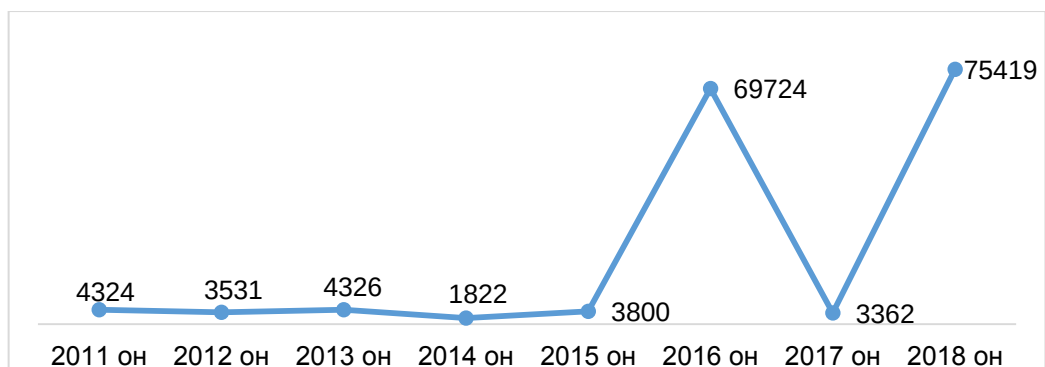
Нийт хорогдсон малын 49.1 хувийг ямаа, 36.9 хувийг хонь, 7.0 хувийг адуу, 6.9 хувийг үхэр, 0.1 хувийг тэмээ эзэлж байна.

Хүснэгт 1.14 Хорогдсон том мал, 5-н төрлөөр, жил бүрийн эцсийн байдлаар

Он	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Тэмээ	21	23	24	63	56	13	64
Адуу	114	78	60	159	2,425	153	5298
Үхэр	48	65	117	158	2,078	98	5189
Хонь	1,639	1,848	869	1,382	20,670	1813	27819
Ямаа	1,709	2,312	752	2,038	44,495	1285	37049
Бүгд	3,531	4,326	1,822	3,800	69,724	3362	75419

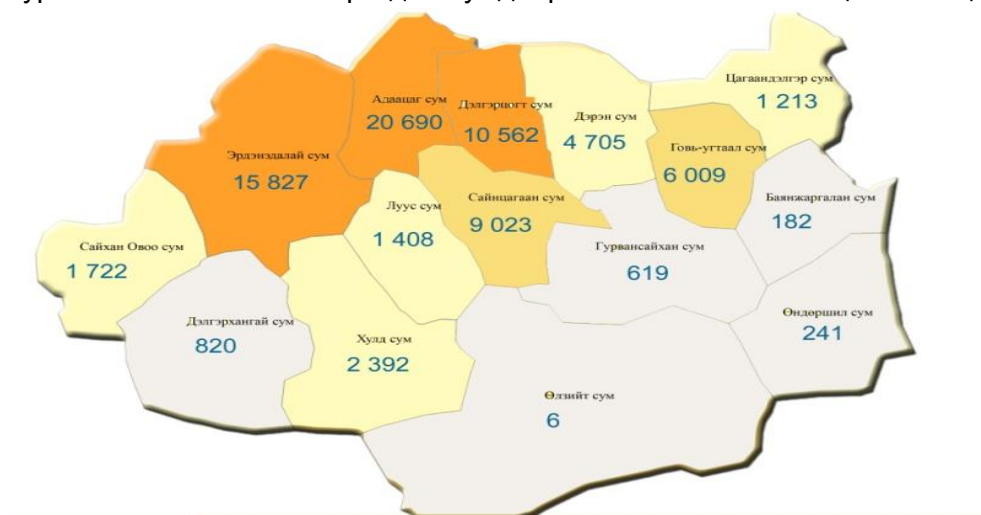
2018 онд том малын хорогдол хамгийн өндөр буюу 75.4 мянган толгой мал хорогдсон нь сүүлийн 7 жилийн байдлаар хамгийн өндөр үзүүлэлт юм.

Зураг 1.14 Хорогдсон том мал, жил бүрийн эцсийн байдлаар

2018 онд том малын хорогдлыг сумдаар авч үзвэл Адаацаг 20.7 мянга, Эрдэнэдалай 15.8 мянга, Дэлгэрцогт 10.6 мянга, Сайнцагаан 9.0 мянга, Говь-Угтаал 6.0 мянган толгой мал хорогдсон байна.

Зураг 1.15 Том малын хорогдол сумдаар 2018 оны жилийн эцсийн байдлаар

2.5 Малын хэрэглээний зарлага

2018 онд оны эхний нийт малын 24.1 хувьтай тэнцэх 865.4 мянган толгой малыг хэрэглээнд зарцуулсан байна. Малын хэрэглээний зарлага өмнөх оныхоос 228.3 мянган толгой буюу 33.9 хувиар өссөн байна.

Хүснэгт 1.15 Малын хэрэглээний зарлага

Он	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Тэмээ	2	2.2	2.4	3	3.3	7.6	5.0
Адуу	5.5	6.4	7.1	9.8	11.7	15.6	21.3
Үхэр	3.5	4	5.6	8.7	8.7	11.5	15.0
Хонь	120.8	161.7	195.6	320.1	309.3	343.3	455.4
Ямаа	114.6	142.7	170.7	297.2	276.6	295.9	368.5
Бүгд	246.4	317	381.4	638.8	609.5	673.9	865.4

Оны эхний нийт малын 24.1 хувь, тэмээний 13.6 хувь, адууны 13.3 хувь, үхрийн 19.9 хувь, хонины 27.0 хувь, ямааны 22.5 хувийг хүнсний хэрэглээнд зарцуулсан байна.

3.2.6 Сүргийн бүтэц

2018 оны байдлаар нийт сүргийн 27.9 хувь буюу 1067.4 мянган толгой нь төл өсвөр насны мал, 28.1 хувь буюу 1076.9 мянган толгой нь нас гүйцсэн эр мал, 43.2 хувь буюу 1653.6 мянган толгой нь хээлтэгч, 0.7 хувь буюу 28.1 мянган толгой нь хээлтүүлэгч мал байна.

Хүснэгт 1.16 Сүргийн бүтэц, 5-н төрлөөр, мянган толгой, 2018 оны жилийн эцсийн байдлаар

Малын төрөл	Бүгд	Төл, өсвөр насны мал	Нас гүйцсэн эр мал	Хээлтүүлэгч	Хээлтэгч
Тэмээ	39306	7295	16243	396	15372
Адуу	162902	26402	73925	5932	56643
Үхэр	76119	20100	24389	981	30649
Хонь	1831055	577932	419611	11592	821920
Ямаа	1716559	435642	542698	9246	728973
Нийт	3825941	1067371	1076866	28147	1653557

Малын нас, хүйсээр нийт сүрэгт эзлэх хувийн жинг харьцуулж үзэхэд 2018 оны байдлаар сүрэгт хээлтэгчийн эзлэх хувийн жин 43.2 хувь, нас гүйцсэн эр малын эзлэх хувийн жин 28.1 хувь, төл өсвөр насны малын эзлэх хувийн жин 27.9 хувь, хээлтүүлэгчийн эзлэх хувийн жин 0.7 хувь байна.

Хүснэгт 1.17 Сүргийн бүтэц, 5-н төрлөөр, хувиар, 2018 оны жилийн эцсийн байдлаар

Малын төрөл	бүгд	Төл, өсвөр насны мал	Нас гүйцсэн эр мал	Хээлтэгч	Хээлтүүлэгч
Тэмээ	100.0	18.6	41.3	39.1	1.0
Адуу	100.0	16.2	45.4	34.8	3.6
Үхэр	100.0	26.4	32.0	40.3	1.3
Хонь	100.0	31.6	22.9	44.9	0.6
Ямаа	100.0	25.4	31.6	42.5	0.5
Нийт	100.0	27.9	28.1	43.2	0.7

3. МАЛЖУУЛЛАЛТ, ХУДАГ УСНЫ ТАЙЛАН

3.1 Малжуулалтын талаар авсан арга хэмжээний тайлан

Монгол Улсын Засгийн газрын Ядуурлыг бууруулах үндэсний хөтөлбөрийн хүрээнд малгүй болон мал цөөтэй иргэдийг малжуулах арга хэмжээг авч, нилээдгүй хөрөнгө, мөнгийг зарцуулж байна. Малжуулах арга хэмжээ нь орон нутаг, гадаад улс орон, олон улсын байгууллага, төрийн бус байгууллага зэрэг олон төрлийн байгууллагын санхүүжилтээр хийгдэж байна.

Хүснэгт 1.18 Малжуулах арга хэмжээнд хамрагдсан өрх, ам бүл, малын тоо

Үзүүлэлт	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Өрхийн тоо	196	228	320	317	279	236	278
Ам бүлийн тоо	741	899	1204	1150	955	803	901
Малын тоо	7967	8019	11205	12734	10633	10462	12208

Малжуулах арга хэмжээнд хамрагдсан өрхийн тоо өмнөх оныхоос 42 өрхөөр буюу 18.0 хувиар өссөн байна.

Хүснэгт 1.19 Малжуулах арга хэмжээнд хамрагдсан өрх, ам бүл, малын тоо, сум

Сумд	2018 оны малжуулалтын тайлан		
	өрхийн тоо	ам бүлийн тоо	малын тоо
Сайнцагаан	1456	16	56
Адаацаг	1697	42	150
Баянжаргалан	186	2	4
Говь-Угтаал	700	12	33
Гурвансайхан	320	8	32
Дэлгэрхангай	1316	29	117
Дэлгэрцогт	933	18	48
Дэрэн	868	39	116
Луус	371	6	22
Өлзийт	1060	35	116
Өндөршил	398	4	5
Сайхан-Овоо	390	20	39
Хулд	566	14	56
Цагаандэлгэр	1108	17	51
Эрдэнэдалай	839	16	56
Нийт	12208	278	901

Малжуулах арга хэмжээгээр 278 өрхөд нийт 12.2 мянган толгой мал олгогдсон байна. Нэг өрхөд дунджаар 44 толгой мал олгосон байна. Хамгийн олон өрх малжуулсан сумдаар Адаацаг 42 өрх, Дэрэн 39 өрх, Өлзийт 35 өрх, Дэлгэрхангай 29 өрх, Сайхан овоо 20 өрхүүдийг тус тус малжуулсан байна.

Хүснэгт 1.20 Малжуулах арга хэмжээнд зарцуулсан хөрөнгийн тайлан, 2018 оны жилийн эцсийн байдлаар

	Нийт зарцуулсан хөрөнгийн хэмжээ /сая.төг/				Үүнээс: (2018 он)		
					Гадаад орон, олон улсын байгууллагын төсөл, хөтөлбөрийн хөрөнгө мян.төг	Орон нутгийн хөрөнгө мян.төг	Бусад мян.төг
	2015	2016	2017	2018			

ДҮН	1,573.30	852.20	754.7	952.9	38.2	675.2	239.5
-----	----------	--------	-------	-------	------	-------	-------

3.2 Шинээр гаргасан, засварласан худаг

Монгол Улсын Засгийн газраас усны нөөцийн эх үүсвэрийг зохистой ашиглах замаар хүн ам, малын усны хангамжийг нэмэгдүүлэх, бэлчээрийн ашиглалтыг сайжруулахад анхаарал хандуулж, худаг, уст цэгийг шинээр гаргах, сэргээн засварлахад зориулан тодорхой хэмжээний хөрөнгө зарцуулж байна.

2018 онд 53 худаг шинээр ашиглалтанд орсноос инженерийн хийцтэй 49, энгийн уурхайн 4 худаг байна.

Хүснэгт 1.21 Шинээр гаргасан худгийн тоо, жил бүрийн эцсийн байдлаар

Он	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Шинээр гаргасан худгийн тоо, бүгд	21	53	71	70	29	53
Үүнээс: Инженерийн хийцтэй	21	46	47	67	27	49
Энгийн уурхайн	-	7	24	3	2	4

Хүснэгт 1.22 Шинээр худаг гаргахад зарцуулсан хөрөнгө, 2018 оны жилийн эцсийн байдлаар

Он	Шинээр худаг гаргахад зарцуулсан хөрөнгийн хэмжээ, сая төг							Үүнээс: /2018 он, сая төг/	
								Улсын төсвийн хөрөнгөөр	Малчид иргэдийн өөрийн хөрөнгөөр
	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018		
Дүн	877	289.5	674	585.4	558.6	223.1	472	281.1	190.9

4. ГАЗАР ТАРИАЛАН

Тариалсан талбай аймгийн хэмжээгээр 2018 онд төмс 19.65 га, хүнсний ногоо 12.34 га нийт 32.08 га-д тариалалт хийсэн байна.

Хүснэгт 1.23 Газар тариалангийн үйлдвэрлэл, хураасан ургац, жилийн эцсийн байдлаар

Он	Хураасан ургац тонн					2018/2017	
	2014	2015	2016	2017	2018	Хувь	зөрүү
Төмс	142.1	110.2	121.7	169	126.04	74.579882	-42.96
Хүнсний ногоо	39.3	45.1	63.2	77.2	61.9	80.181347	-15.3

Гар	9,307.20	7,603.60	8,692.20	8,561.00	8,878.90	103.71335	317.9
тэжээл							

2018 онд аймгийн хэмжээнд 126.0 тонн төмс, 61.9 тонн хүнсний ногоо хураан авч, 8878.9 тонн гар тэжээл бэлтгэсэн байна.

2019.01.07

Сумд	2017				2018				Бэлтгэсэн гар тэжээл (тонн)	
	Төмс		Хүнсний ногоо		Төмс		Хүнсний ногоо		2017	2018
	нийт тариалсан талбай (га)	нийт хураасан ургац (тонн)	нийт тариалсан талбай (га)	нийт хураасан ургац (тонн)	нийт тариалсан талбай (га)	нийт хураасан ургац (тонн)	нийт тариалсан талбай (га)	нийт хураасан ургац (тонн)		
Адаацаг	9.87	25.0	5.02	9.80	0.5	1.3	0.4	3.2	135.7	488.1
Баянжаргалан	1.00	1.90	0.50	1.30	0.3	2.0	0.8	5.0	95.0	53.9
Говь-Угтаал	0.50	0.50	0.50	0.50	0.1	4.6	0.3	4.1	14.5	441
Гурвансайхан	2.24	12.0	6.07	3.73	0.5	0.6	0.5	0.6	1100	265.9
Дэлгэрхангай	1.00	0.05	0.30	0.36	1.0	10.3	1.2	5.6	179.0	119.8
Дэлгэрцогт	5.10	5.40	0.79	5.70	1.5	10.2	0.8	1.8	126.4	506.1
Дэрэн	2.40	1.20	0.50	0.27	1.3	2.5	0.2	1.5	1263.	879.5
Луус	1.99	2.99	0.44	1.41	0.0	0.6	0.0	0.6	102.0	124.5
Өндөршил	0.73	0.73	0.42	0.39	0.7	2.3	0.4	2.9	80.0	52
Өлзийт	2.00	1.10	0.30	0.42	0.4	0.6	0.4	0.3	155.4	74.7
Сайнцагаан	0.80	0.27	0.50	0.48	4.8	45.6	1.7	18.8	379.0	435.6
Сайхан-Овоо	5.30	26.5	1.60	8.47	5.3	26.5	2.2	13.2	590.0	207.6
Хулд	2.60	0.00	2.60	0.35	2.1	2.0	2.5	1.5	440.0	202
Цагаандэлгэр	0.50	5.00	0.30	0.60	0.3	2.0	0.4	0.8	61.0	78.2
Эрдэнэдалай	3.00	4.19	2.50	1.48	0.8	15.0	0.7	2.0	3840.	4950
Дүн	39.03	86.8	22.3	35.2	19.6	126.	12.4	61.8	8561	8878

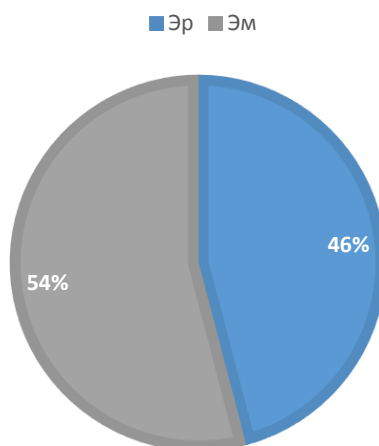
ГУРАВДУГААР БҮЛЭГ. ХҮН АМЫН, АЖИЛ ЭРХЛЭЛТ АЖИЛГҮЙДЭЛ

1. Хөдөлмөрийн насны хүн ам

Дундговь аймгийн хувьд 2018 оны жилийн эцсийн байдлаар нийт хүн ам 46820 болж өмнөх оноос 0.94 хувиар буюу 437 хүнээр өссөн байна.

Ажиллах хүчний түүвэр судалгааны дүнгээр аймгийн хэмжээнд хөдөлмөрийн насны хүн ам буюу 15 болон түүнээс дээс насны хүн амын тоо 30836 болж өнгөрсөн оны мөн үеэс 1.0 хувиар өссөн байна.

ХӨДӨЛМӨРИЙН НАСНЫ ХҮН АМ ХҮЙСЭЭР

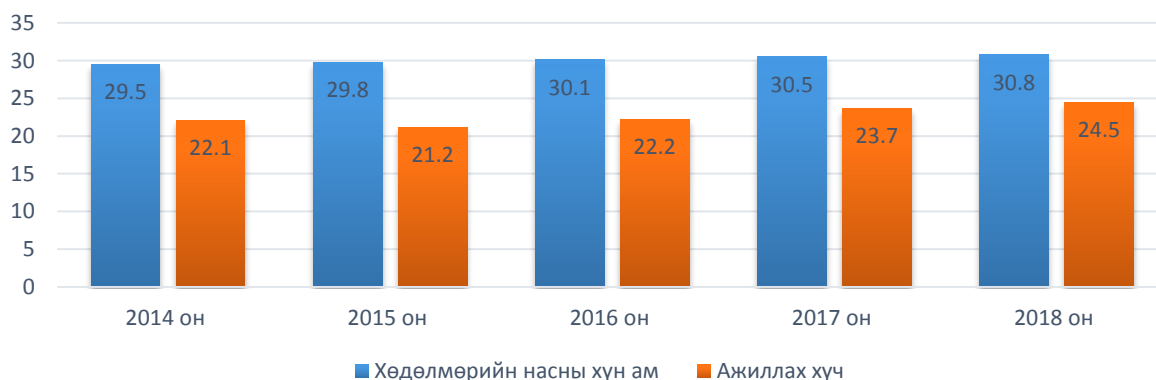

Хөдөлмөрийн насны нийт хүн амын 45.9 хувь буюу 14162 нь эрэгтэйчүүд, 54.1 хувь буюу 16674 нь эмэгтэйчүүд байна.

2. Эдийн засгийн идэвхтэй хүн ам / Ажиллах хүч/

Эдийн засгийн идэвхтэй хүн ам буюу ажиллах хүч нь нийт ажиллагчид болон ажилгүй иргэдийн дүнгээр тодорхойлогдоно. 2018 оны эцсийн байдлаар эдийн засгийн идэвхтэй хүн 24547 болж өмнөх оноос 3.8 хувиар өссөн байна. Энэ нь нийт хүн амын 52.4 хувийг бүрдүүлж өмнөх оноос 1.4 хувиар өссөн байна.

Хөдөлмөрийн насны хүн ам ба эдийн засгийн идэвхтэй хүн ам 2010-2018 он

Эдийн засгийн идэвхтэй хүн амын 49.7 хувь болох 12205 нь эрэгтэйчүүд , 50.3 хувь буюу 12342 нь эмэгтэйчүүд байна.

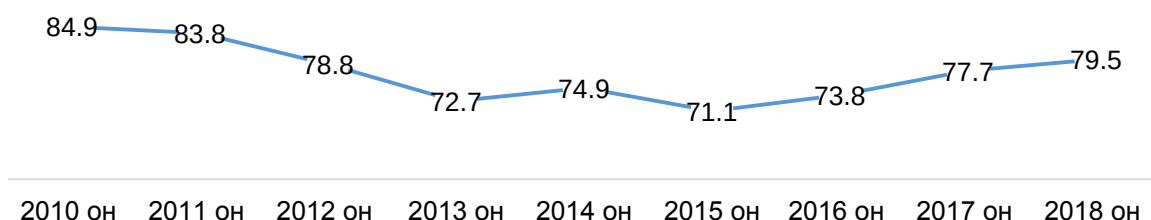
Эдийн засгийн идэвхтэй нийт хүн амын 95.0 хувийг ажиллагчид, 0.5 хувийг ажилгүй иргэд бүрдүүлж байна.

3. Ажиллах хүчний үндсэн үзүүлэлтүүд

2018 оны жилийн эцэст Ажиллах хүчний түүвэр судалгаагаар гаргасан үзүүлэлтүүдээр ажил эрхлэлтийн үзүүлэлтүүдийг тооцож харвал:

Ажиллах хүчний оролцооны түвшин 79.6 болж өмнөх оноос 1.9 пунктээр өссөн байна. Энэ нь хөдөлмөрийн насны 100 хүн тутмын 80 нь эдийн засгийн идэвхтэй хүн ам байна гэсэн үг юм.

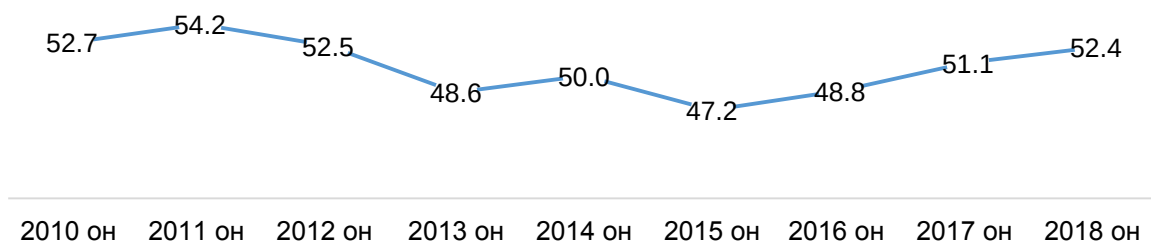
Ажиллах хүчний оролцооны түвшин

Тус аймгийн хувьд ажиллах хүчний оролцооны түвшин 2015 оноос хойш тогтмол өсч байгаа нь хөдөлмөрийн насны хүн амын дунд эдийн засгийн идэвхтэй хүн амын тоо тогтмол нэмэгдэж байгааг харуулж байна.

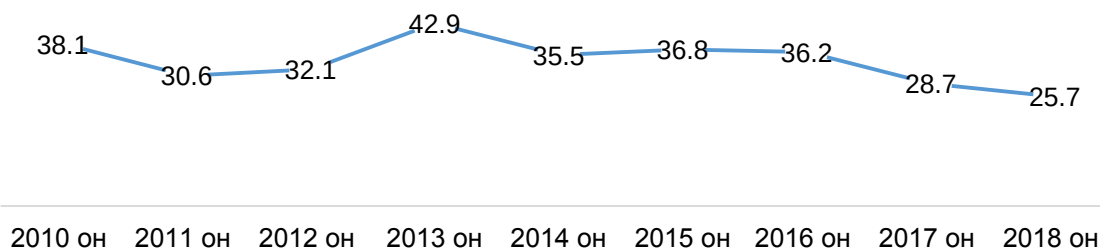
Ажиллах хүчний идэвхийн ерөнхий коэффициент 52.4 болж өмнөх оноос 1.3 пунктээр өссөн нь нийт хүн амд эзлэх ажиллах хүчний буюу эдийн засгийн идэвхтэй хүний тоо өсч 100 хүн тутмын 52 нь эдийн засгийн идэвхтэй хүн ам байгааг харуулж байна.

АХИЕК 2010-2018 он

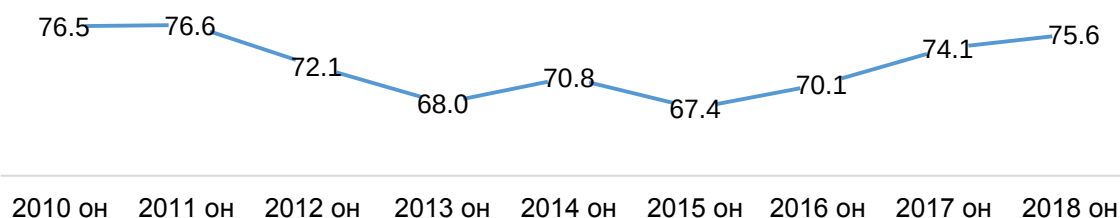
Эдийн засгийн ачаалал 25.7 болж өмнөх оны мөн үеэс 3.0 пунктээр буурсан үзүүлэлтэй байна. Энэ нь эдийн засгийн идэвхтэй 100 хүн тутмын 26 нь эдийн засгийн идэвхгүй буюу ажил идэвхтэй хайх сонирхолгүй иргэд болон хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэд байна гэсэн үг юм.

Эдийн засгийн ачаалал

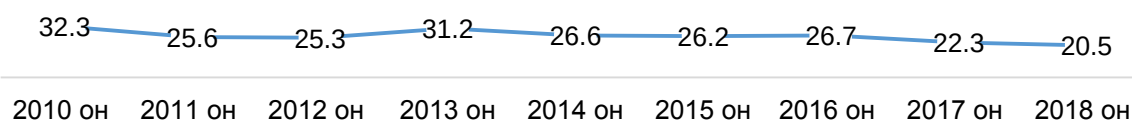
Хөдөлмөр эрхлэлтийн түвшин 75.6 болж өссөн нь хөдөлмөрийн насны 100 хүн тутмын 76 нь ажиллагчид буюу хөдөлмөр эрхэлж байгааг харууллаа. Энэхүү үзүүлэлт сүүлийн жилүүдэд тогтмол өсч байгаа нь дараах графикаас харагдаж байна.

Хөдөлмөр эрхлэлтийн түвшин

Эдийн засгийн идэвхгүй байдлын түвшин 20.5 болж өмнөх оны мөн үеэс 1.8 пунктээр буурсан нь хөдөлмөрийн насны 100 хүн тутмын 21 нь эдийн засгийн идэвхгүй байгааг харуулсан байна.

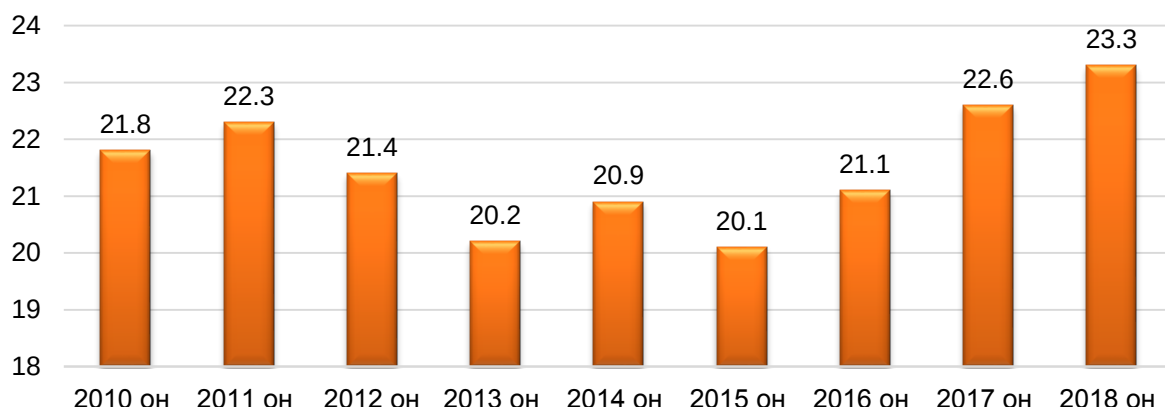
ЭЗИБТүвшин 2013-2018 он

4. Ажиллагчид

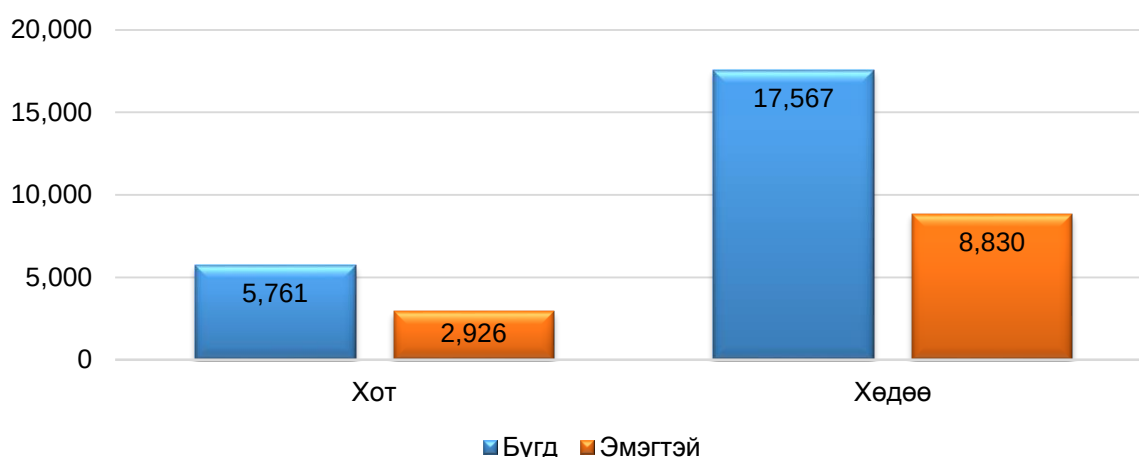
Аймгийн хэмжээнд ажиллагчдын тоо 23328 болж өмнөх оноос 3.2 хувиар буюу 708 хүнээр өссөн байна. Нийт ажиллагчдын 50.4 хувь буюу 11757 нь эмэгтэйчүүд, 49.6 хувь буюу 11571 нь эрэгтэйчүүд байна. Ажиллагчдын тоо 2015 оноос хойш тогтмол өсч байна.

Ажиллагчдын тоо

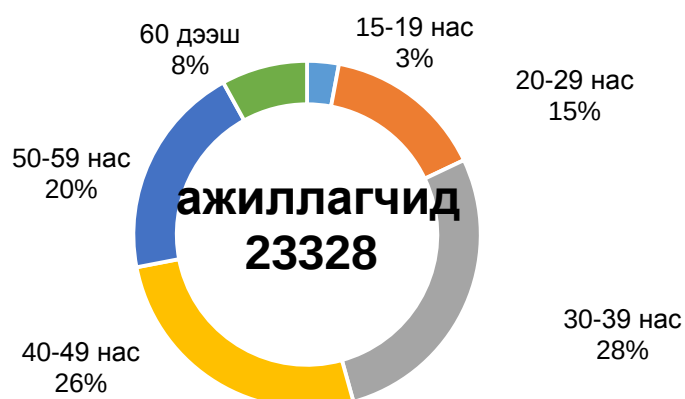

Ажиллагчдыг суурьшлаар авч үзвэл нийт ажиллагчдын 75.3 хувь буюу 17567 нь хөдөөд, тэдгээрийн 50.3 хувийг эмэгтэйчүүд эзэлж байна. Харин аймгийн төвд нийт ажиллагчдын 24.7 хувь буюу 5761 хүн ажил эрхэлж байгаагийн 50.8 хувийг эмэгтэй ажиллагчид бүрдүүлж байна.

Ажиллагчидын тоо суурьшлаар

Нийт ажиллагчдын 28.0 хувь буюу 6471 нь 30-39 насныхан, 26.0 хувь буюу 6133 нь 40-49 насныхан, 20.0 хувь буюу 4666 нь 50-59 насныхан, 15.0 хувь буюу 3499 нь 20-29 насныхан, 8.0 хувь 1870 нь 60-69 насныхан, 3.0 хувь буюу 688 нь 15-19 ажиллагчид байна. 60 болон түүнээс дээш насны ажиллагчдын 48.2 хувийг эмэгтэйчүүд 51.8 хувийг эрэгтэйчүүд бүрдүүлж байна. Харин 15-19 насны нийт хөдөлмөр эрхэлж байгаа хүний 64.8 хувийг эрэгтэйчүүд эзэлж байна.

Нийт ажиллагчдыг боловсролын түвшинээр авч үзвэл 22.0 хувь нь суурь боловсролтой, 31.0 хувь нь техник мэргэжлийн дунд, 18.0 хувь нь дээд боловсролтой, 11 хувь бага боловсролтой, 9.0 хувь нь бүрэн дунд боловсролтой байгаа бол 5.0 хувь буюу 1151 хүн боловсролгүй ажиллагчид байгаа бол магистрын түвшиний боловсролтой ажиллагчид 127 байна.

Ажиллагчдыг эдийн засгийн салбарын ангилалаар дараах хүснэгтэд харууллаа. Нийт ажиллагчдын 47.5 хувь нь хөдөө аж ахуйн салбарт, 1.8 хувь нь уул уурхайн салбарт үүний 93.4 хувь нь эрэгтэйчүүд, 7.0 хувь нь боловсруулах үйлдвэрийн салбарт тэдгээрийн 63.9 хувь нь эмэгтэйчүүд, Бөөнийн болон жижиглэн худалдааны салбарт нийт ажиллагчдын 11.5 хувь, боловсролын салбарт 9.3 хувь тэдгээрийн 80.8 хувийг эмэгтэйчүүд, эрүүл мэндийн салбарт 2.9 хувь тэдгээрийн 81.8 хувийг эмэгтэйчүүд эзэлж, Төрийн удирдлагын салбарт нийт ажиллагчдын 5.5 хувь буюу 1285 хүн ажиллаж байна.

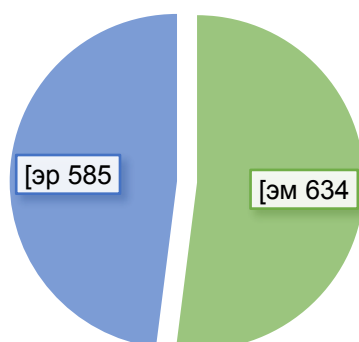
Ажиллагчид эдийн засгийн салбараар -2018

	Хүйс		
	Бүгд	Эрэгтэй	Эмэгтэй
Ажиллагчид эдийн засгийн салбараар			
<i>Хөдөө аж ахуйн салбарт</i>	11,087	6,342	4,746
<i>Уул уурхай олборлох салбарт</i>	423	395	28
<i>Боловсруулах үйлдэр</i>	1,627	588	1,039
<i>Цахилгаан хий дулааны салбарт</i>	215	127	89
<i>Усан хангамж, бохир ус зайлуулах систем, хог, хаягдлын менежмент</i>	154	62	92
<i>Барилгын салбарт</i>	383	355	28
<i>Бөөний болон жижиглэн худалдаа,</i>	2,693	1,181	1,513
<i>Тээвэр ба агуулахын үйл ажиллагаа</i>	861	742	120
<i>Зочид буудал нийтийн хоолны үйлчилгээ</i>	501	123	378
<i>Мэдээлэл, холбоо</i>	183	91	91
<i>Санхүүгийн болон даатгалын үйл ажиллагаа</i>	305	61	243
<i>Үл хөдлөх хөрөнгийн үйл ажиллагаа</i>	28	28	0
<i>Мэргэжлийн шинжлэх ухаан болон техникийн үйл ажиллагаа</i>	124	61	64
<i>Удирдлагын болон дэмжлэг үзүүлэх үйл ажиллагаа</i>	56	29	28
<i>Төрийн удирдлага ба батлан хамгаалах үйл ажиллагаа, албан журмын</i>	1,285	675	609
<i>Боловсрол</i>	2,159	413	1,746
<i>Хүний эрүүл мэнд ба нийгмийн халамжийн үйл ажиллагаа</i>	676	123	553
<i>Урлаг, үзвэр, тоглоом наадам</i>	208	57	151
<i>Үйлчилгээний бусад үйл ажиллагаа</i>	359	119	240

5. Ажилгүй иргэд

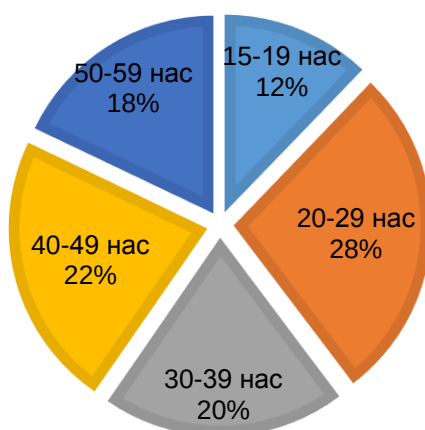
Ажиллах хүчний түүвэр судалгаагаар 2018 оны жилийн эцэст 15 ба түүнээс дээш насны ажилгүй иргэдийн тоо 1219 болж өмнөх оноос 184 хүнээр буюу 35.5 хувиар өссөн байна. Энэ нь нийт хүн амын 2.6 хувийг, хөдөлмөрийн насны хүн амын 3.9 хувийг, эдийн засгийн идэвхтэй хүн амын 5.0 хувийг тус тус эзэлж байна. Ажилгүй иргэдийн 48.0 хувь буюу 585 нь эмэгтэйчүүд, 52.0 хувь буюу 634 нь эрэгтэйчүүд байна.

Ажилгүй иргэдийн хүйсийн харьцаа 2018 он

Нийт ажилгүй иргэдийн 68.0 хувь буюу 823 нь хөдөөд, 32.0 хувь буюу 396 нь аймгийн төвд амьдарч байна. Насны бүтцээр авч үзвэл 20.0 хувийг 30-39 насныхан, 28.0 хувийг 20-29 насныхан, 22.0 хувийг 40-49 насныхан, 18.0 хувийг 50-59 насныхан, 12 хувийг 15-19 насныхан бүрдүүлж байна.

Ажилгүй иргэд насны бүтцээр 2018 он

Ажилгүй иргэдийн 34.0 хувь нь техникийн, 25.0 хувь нь дээд боловсролтой, 16.0 хувь нь суурь, 10.0 хувь нь бүрэн дунд боловсролтой, 8.0 хувь нь тусгай мэргэжлийн дунд боловсролтой байгаа бол 5.0 хувь нь бага боловсролтой 2.0 хувь буюу 28 нь боловсролгүй иргэд байна. Дээд боловсролтой ажилгүйчүүдийн 52.4 хувь, суурь боловсролтой ажилгүйчүүдийн 50.8, боловсролгүй иргэд 100 хувь эмэгтэйчүүд байгаа бол бусад түвшинд дэх ихэнх хэсгийг эрэгтэйчүүд бүрдүүлжээ.

Ажилгүй иргэд боловсролоор, хүйсээр

Боловсрол	Бүгд	Хүйс	
		эрэгтэй	эмэгтэй
Боловсролгүй	28	0	28

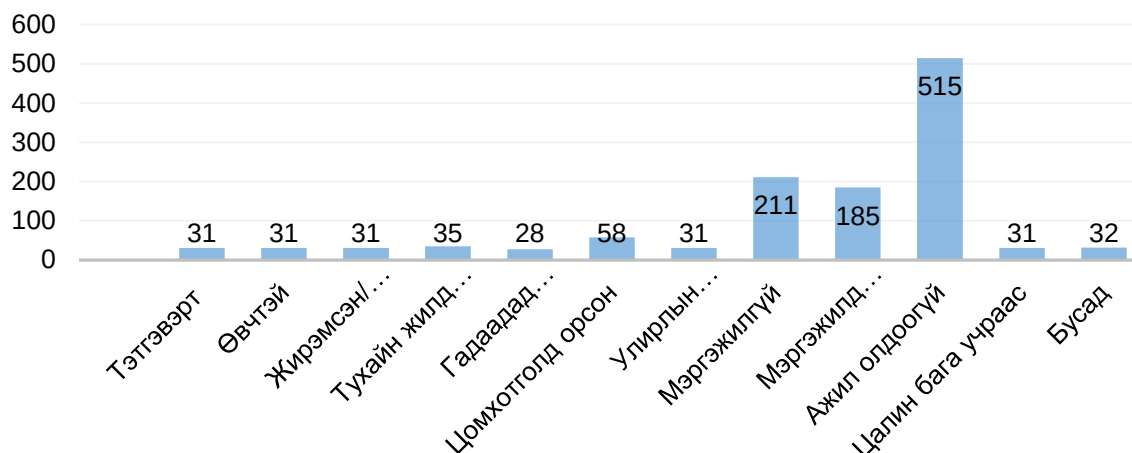
Бага	56	28	28
Суурь	193	95	98
Бүрэн дунд	117	57	60
Техникийн болон мэргэжлийн	421	244	177
Тусгай мэргэжлийн дунд	95	64	31
Дипломын дээд болон бакалавр	309	147	162
Бүгд	1219	634	585

Ажилгүй иргэдийг шалтгаанаар авч үзвэл 42.2 хувь нь ажил олдоогүй, 17.3 хувь нь мэргэжилгүй, 15.2 хувь нь мэргэжилд тохирох ажил олдоогүй, 4.8 хувь нь цомхтголд орж ажилгүй болсон, 2,9 хувь нь тухайн жил сургууль төгсөөд ажилгүй байгаа бол цалин хөлс бага, улирлын чанартай ажилдаг, өвчтэй, тэтгэвэрт, жирэмсэн хүүхэд асарсан зэрэг бусад шалтгаанаар ажилгүй байгаа иргэд тус тус 2.5 хувийг эзэлж байна.

Ажилгүй иргэд шалтгаанаар, хүйсээр

Ажилгүй байгаа шалтгаан	Бүгд	Хүйс	
		эрэгтэй	эмэгтэй
Тэтгэвэрт	31	0	31
Өвчтэй	31	31	
Жирэмсэн/ хүүхэд асарсан	31	0	31
Тухайн жилд сургууль төгссөн	35	0	35
Гадаадад амьдарч байгаад ирсэн	28	28	
Цомхотголд орсон	58	58	0
Улирлын чанартай ажилладаг	31	31	
Мэргэжилгүй	211	120	91
Мэргэжилд тохирох ажил олдоогүй	185	123	62
Ажил олдоогүй	515	243	272
Цалин бага учраас	31	0	31
Бусад	32	0	32
Бүгд	1,219	634	585

Ажилгүй иргэд шалтгаанаар 2018 он

6. Ажилгүйдлийн түвшин

Хүн амын ажил эрхлэлтийг хамгийн гол үзүүлэлт бол ажилгүйдлийн түвшин байдаг. 2018 оны ажиллах хүчний түүвэр судалгаагаар тооцож гаргасанаар ажилгүйдлийн түвшин 5.0 хувьд хүрч өмнөх оны мөн үеэс 0.6 пунктээр өссөн байна.

Энэ нь улсын дундаж үзүүлэлтэй харьцуулахад 3.8 пунктээр, төвийн бүсийн дундажаас 2.6 пунктээр тус тус бага байна. Төвийн бүсийн аймгуудын дунд төв аймгийн ажилгүйдлийн түвшин 2.6 хувь байгаа нь хамгийн бага, Дархан-Уул аймаг 19.6 хувь байгаа нь хамгийн их үзүүлэлт байна.

Ажил эрхлэлтийн түүвэр судалгаагаар тооцож гаргасан ажилгүйдлийн түвшин бүсээр болон бүсийн аймгуудтай харьцуулсан байдлаар 2016-2018 он

"Аймаг, нийслэл"	2016 он	2017	2018
Улсын дүн	10.0	8.8	8.8
Баруун бүс	12.1	10.7	8.9
Хангайн бүс	10.6	9.8	7.1
Төвийн бүс	9.2	8.3	7.6
Дорноговь	9.9	6.1	5.3
Дундговь	5.1	4.4	5
Өмнөговь	14.3	16.4	7.3
Сэлэнгэ	8.1	6.6	5.6
Төв	2.7	3.2	2.6
Дархан	15.4	14.2	19.6
Говьсүмбэр	18.1	7.8	11.7
Зүүн бүс	11.4	10.4	8.7
Улаанбаатар	9.1	7.5	7.6

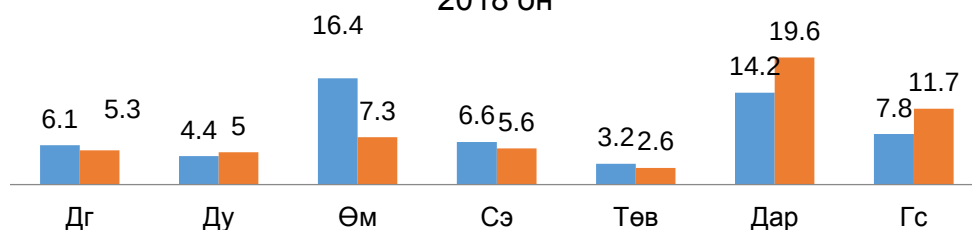
Аймгийн ажилгүйдлийн түвшинг сүүлийн 5 жилээр улс болон төвийн бүстэй харьцуулан дараах графикт харуулж байна. Улсын дундаж, төвийн бүсийн ажилгүйдлийн түвшин сүүлийн 2 жил буурсан бол тус аймгийн хувьд 2018 онд өссөн байна.

ДУНДГОВЬ АЙМГИЙН АЖИЛГҮЙДЛИЙН ТҮВШИН УЛС БОЛОН БҮСТЭЙ
ХАРЬЦУУЛСАНААР 2013-2017 ОН

Төвийн бүсийн аймгуудын ажилгүйдлийн түвшинг өнгөрсөн 2018 онтой харьцуулахад Дорноговь, Өмнөговь, Сэлэнгэ, Төв аймагуудад ажилгүйдлийн түвшин 0.6-9.1 пунктээр буурсан бол Дархан, Говьсүмбэр, Дундговь аймгуудад 0.5-5.4 пунктээр өсчээ. Өмнөговь аймгийн хувьд ажилгүйдлийн түвшин 9.1 пунктээр буурсан нь хамгийн өндөр үзүүлэлт юм.

Төвийн бүсийн аймгуудын ажилгүйдлийн түвшин 2017-
2018 он

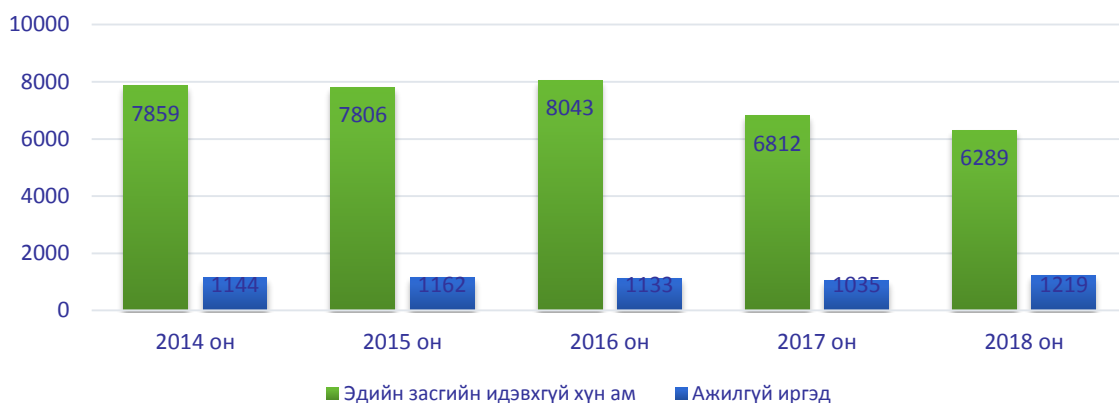
Улсын хэмжээнд эмэгтэйчүүдийн дунд ажилгүйдэл 7.1 хувь, эрэгтэйчүүдийн дунд ажилгүйдэл 8.3 хувь болж өнгөрсөн оноос буурчээ. Дундговь аймгийн хувьд эмэгтэйчүүдийн дунд ажилгүйдлийн түвшин 4.7 хувь болж өссөн бол, эрэгтэйчүүдийн дунд 5.2 хувь болж өмнөх оны мөн үеэс 0.6 пунктээр буурсан байна.

он	Улс		Дундговь	
	эрэгтэй	эмэгтэй	эрэгтэй	эмэгтэй
2015		8.2	6.7	6.2
				4.6
2016		11.6	8.2	6.7
				3.4
2017		9.6	7.8	5.8
				2.8
2018		8.3	7.1	5.2
				4.7

7. Эдийн засгийн идэвхгүй хүн ам

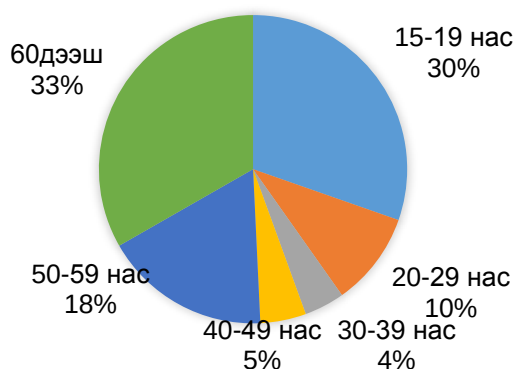
Эдийн засгийн идэвхгүй хүн ам 6289 болж өнгөрсөн оноос 7.7 хувиар буюу 523 хүнээр буурсан байна. Энэ нь иргэдийн ажил хайх болон хийж идэвх нэмэгдсэн байгааг харуулж байна.

Эдийн засгийн идэвхгүй хүн ам ба ажилгүй иргэдийн тоо

Эдийн засгийн идэвхгүй хүн амын 68.9 хувийг эмэгтэйчүүд, 31.1 хувийг эрэгтэйчүүд эзэлж байна. Суурьшлаар авч үзвэл 50.3 хувь буюу 3164 нь хөдөө, 49.7 хувь нь буюу 3125 нь аймгийн төвд байна. 15 ба түүнээс дээш насны эдийн засгийн идэвхгүй хүн амыг насны бүтцээр авч үзвэл 30.0 хувь нь 15-19 насныхан, 10.0 хувь нь 20-29 насныхан, 4.0 хувь нь 30-39 насныхан, 5.0 хувь нь 40-49 насныхан, 18.0 хувь нь 50-59 насныхан, 33.3 хувь нь 60 болон түүнээс дээш насныхан бүрдүүлж байна.

Эдийн засгийн идэвхгүй хүн ам насны бүлгээр

Нийт эдийн засгийн идэвхгүй хүн амын 40.1 хувь нь тэтгэвэрт тэдгээрийн 68.6 хувийг эмэгтэйчүүд, 29.4 хувь нь суралцагчид байгаагийн 69.4 хувийг эмэгтэйчүүд, 10.9 хувь нь хүүхдээ асарсны 95.5 хувь нь эмэгтэйчүүд, 10.5 хувь нь хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэд байгаагийн 45.3 хувь нь эмэгтэйчүүд, 7.3 хувь нь өвчтэй байсаны 73.5 хувь нь эмэгтэйчүүд, 0.9 хувь нь гэрийн ажилтай, 0.4 хувь нь өндөр настан асарсан бүгд эмэгтэй, 0.4 хувь нь ажил хийхийг хүсээгүй гэсэн шалтгаантай иргэд 100 хувь эрэгтэйчүүд байна.

Эдийн засгийн идэвхгүй хүн ам шалтгаанаар

Шалтгаан	Бүгд	эрэгтэй	эмэгтэй
Бүгд	6289	1957	4332
Гэрийн ажилтай	57	57	0
Суралцдаг	1847	566	1281
Тэтгэвэрт	2525	793	1732
Хөгжлийн бэрхшээлтэй	658	359	298
Ажил хийхийг хүсээгүй	28	28	0
Хүүхэд асарсан	685	31	654
Өвчтэй байсан	461	123	339
Өвчтөн, өндөр настан асарсан	28	0	28

8. Ажил хайгч иргэн ба ажлын байрны зуучлал

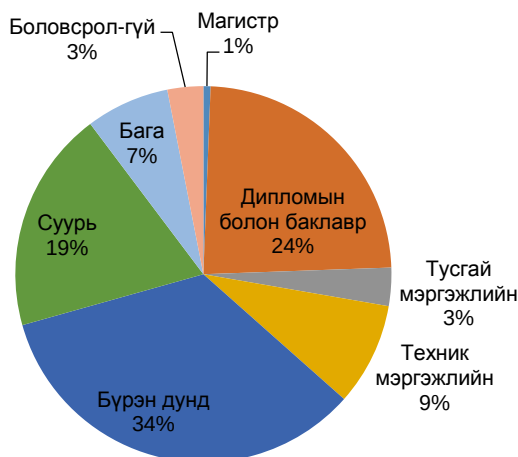
2018 оны жилийн эцсийн байдлаар аймгийн ХХҮГазарт бүртгүүлсэн ажил хайгч иргэдийн тоо 487 болж өмнөх оны мөн үеэс 46.5 хувиар буурсан байна. Ажил хайгчдын 54.2 хувийг эмэгтэйчүүд 45.8 хувийг эрэгтэйчүүд эзэлж байна.

Бүртгэлтэй ажилгүйчүүд, жил бүрийн 12 сарын байдлаар

Ажил хайгч иргэдийн 24.0 хувь нь дипломын болон баклаврын дээд, 3.0 хувь нь тусгай мэргэжлийн дунд, 9.0 хувь нь техникийн болон мэргэжлийн, 34.0 хувь нь бүрэн дунд, 19.0 хувь нь суурь, 7.0 хувь нь бага, 3.0 хувь нь боловсролгүй иргэд, 0.6 хувь нь магистрын түвшиний боловсролтой иргэд байна.

**Ажил хайгч иргэн, боловсролын түвшингээр, 2018 оны
12 сарын байдлаар**

Аймгийн ХХҮГазрын мэдээгээр 2018 оны жилийн эцсийн байдлаар нийт 635 хүн ажлын байранд зуучлагдсан нь өмнөх оны мөн үеэс 126 хүнээр буюу 24.5 хувиар өссөн байна. Ажлын байранд зуучлагдсан иргэдийн 43.1 хувийг эмэгтэйчүүд эзэлж байгаа бол эдийн засгийн үйл ажиллагааны салбараар авч үзэхэд 9.6 хувь нь ХАА, ан агнуур, ойн аж ахуй, 32.8 хувь нь үйлчилгээний бусад үйл ажиллагаа, 3.9 хувь нь барилга, 4.9 хувь нь төрийн удирдлага ба батлан хамгаалах үйл ажиллагаа, 9.3 хувь нь уул уурхай олборлолт, 11.2 хувь нь удирдлагын болон дэмжлэг үзүүлэх, 11.8 хувь нь боловсролын салбар, 3.8 хувь нь бөөний болон жижиглэн худалдаа, 2.8 хувь нь цахилгаан эрчим хүч, уур агааржуулалт, 3.9 хувь нь хүний эрүүл мэнд нийгмийн халамжийн чиглэлд зуучлагдсан бол үлдсэн хувь нь бусад салбарт зуучлагджээ.

АЖЛЫН БАЙРНЫ ЗУУЧЛАЛ, 2018 оны жилийн эцсийн байдлаар

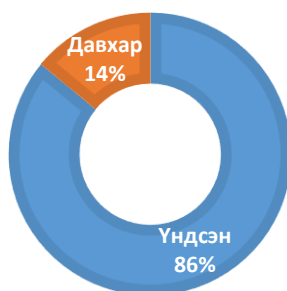
Эдийн засгийн салбарын ангилал	Ажилд зуучилсан иргэд	үүнээс: эмэгтэй	Эдийн засгийн салбарын эзлэх хувь
ХАА, ан агнуур, ойн аж ахуй	61.0	20.0	9.6
Уул уурхай олборлох үйлдвэр	59.0	16.0	9.3
Боловсруулах аж үйлдвэр	6.0	2.0	0.9
Цахилгаан эрчим хүч, хий, уур агааржуулалт	18.0	3.0	2.8
Усан хангамж, бохир ус, зайлуулах систем, хог	3.0	1.0	0.5
Барилга	25.0	1.0	3.9
Бөөний ба жижиглэн худалдаа	24.0	15.0	3.8
Тээвэр ба агуулахын үйл ажиллагаа	0.0	0.0	0.0
Зочид буудал, зоогийн газар	0.0	0.0	0.0
Мэдээлэл холбоо	2.0	1.0	0.3
Санхүүгийн болон даатгалын үйл ажиллагаа	14.0	11.0	2.2
Үл хөдлөх хөрөнгийн үйл ажиллагаа	3.0	3.0	0.5
Мэргэжлийн шинжлэх ухаан болон техникийн үйл ажиллагаа	1.0	1.0	0.2
Удирдлагын болон дэмжлэг үзүүлэх үйл ажиллагаа	71.0	24.0	11.2
Төрийн удирдлага ба батлан хамгаалах	31.0	16.0	4.9

<i>үйл ажиллагаа</i>			
Боловсрол	75.0	53.0	11.8
Хүний эрүүл мэнд ба нийгмийн халамжийн үйл ажиллагаа	25.0	14.0	3.9
Урлаг, үзвэр, тоглоом наадам	9.0	5.0	1.4
Үйлчилгээний бусад үйл ажиллагаа	208.0	88.0	32.8
Хүн хөлслөн ажиллуулдаг өрхийн үйл ажиллагаа	0.0	0.0	0.0
Олон улсын байгууллага, суурин төлөөлөгчийн үйл ажиллагаа	0.0	0.0	0.0
Бүгд	635.0	274.0	100.0

9. Албан бус секторт ажиллагчид

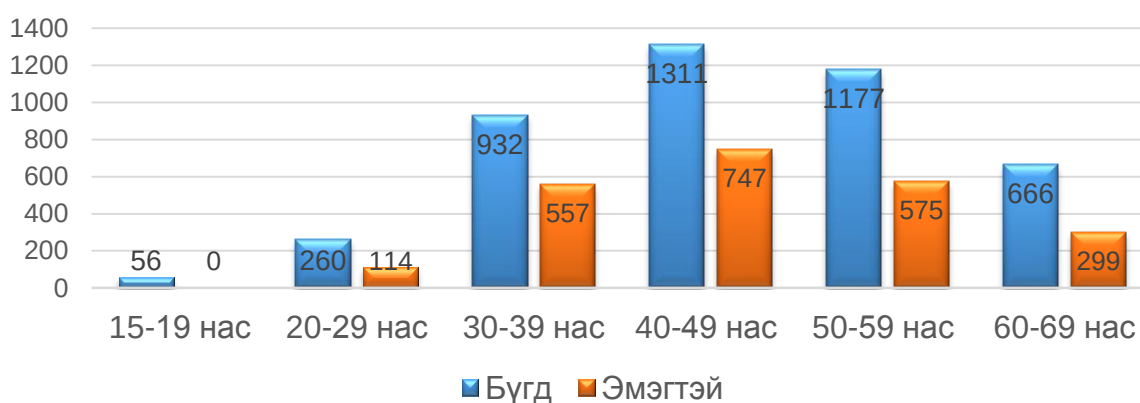
2018 оны ажиллах хүчний түүвэр судалгааны үр дүнгээр үндсэн ажлаараа албан бус секторт ажиллагчдын тоо 4402 болж өмнөх оны мөн үеэс 49.2 хувиар өссөн бөгөөд тэдгээрийн 52.1 хувийг эмэгтэйчүүд, 47.9 хувийг эрэгтэйчүүд эзэлж байна. Харин давхар ажлаараа албан бус секторт ажиллагчдын тоо 717 байгаагийн 62.9 хувийг эмэгтэйчүүд бүрдүүлж байна.

АЛБАН БУС СЕКТОРТ АЖИЛЛАГЧИД

Үндсэн ажлаараа албан бус секторт ажиллагчдын 29.8 хувийг 40-49 насныхан, 26.7 хувийг 50-59 насныхан, 21.2 хувийг 30-39 насныхан, 15.1 хувийг 60-69 насныхан эзэлж байгаа бол 7.1 хувийг 30-аас доош насныхан бүрдүүлж байна.

Үндсэн ажлаараа албан бус секторт ажиллагчид

Үндсэн ажлаараа албан бус секторт ажиллагчдын 32.0 хувь буюу 1407 хүн бөөний болон жижиглэн худалдааны салбар ажиллаж тэдгээрийн 53.6 хувийг эмэгтэйчүүд, 29.8 хувь буюу 1310 хүн боловсруулах үйлдвэрлэлийн салбарт ажиллаж тэдгээрийн 59.5 хувийг эмэгтэйчүүд, 14.8 хувь буюу 653 хүн тээвэр агуулахын салбарт ажиллаж байгаагийн 8.7 хувийг эмэгтэйчүүд бүрдүүлж байна.

Давхар ажлаараа албан бус секторт ажиллаж байгаа 717 иргэний 33.2 хувь нь хөдөө аж ахуйн чиглэлээр, 14.2 хувь худалдаа үйлчилгээний чиглэлээр 12.6 хувь нь үйлдвэрлэл гар урлал барилгын чиглэлээр ажиллаж байгаа бол үлдсэн хувь нь бусад энгийн ажил мэргэжлийн чиглэлээр давхар хөдөлмөр эрхэлж байна.

Үндсэн ажлаараа албан бус секторт ажиллагчид

Ажиллагчид салбараар	Бүгд	эмэгтэй
Уул уурхай, олборлолт	179	28
Боловсруулах үйлдвэрлэл	1,310	780
Усан хангамж, бохир ус зайлуулах систем, хог, хаягдлын менежмент б	31	0
Барилга	117	0
Бөөний болон жижиглэн худалдаа, машин мотоциклийн засвар үйлчилг	1,407	754
Тээвэр ба агуулахын үйл ажиллагаа	653	57
Зочид буудал, байр сууц болон нийтийн хоолны үйлчилгээ	342	249
Боловсрол	32	0
Үйлчилгээний бусад үйл ажиллагаа	331	240
Бүгд	4402	2109

10.Хавсралт хүснэгтүүд

Ажил эрхлэлтийн үзүүлэлтүүд

Он	Нийт хүн амын тоо	Хөдөлмөрийн насны хүн ам	Ажиллах хүч	Ажиллагчдын тоо	Эдийн засгийн идэвхгүй хүн ам	Бүртгэлтэй ажилгүйчүүд
2010 он	45.9	28.5	24.2	21.8	9224	848
2011 он	45.0	29.1	24.4	22.3	7455	638
2012 он	44.6	29.7	23.4	21.4	7514	828
2013он	44.4	29.7	21.6	20.2	9272	829
2014 он	44.2	29.5	22.1	20.9	7859	366
2015 он	44.9	29.8	21.2	20.1	7806	512
2016 он	45.5	30.1	22.2	21.1	8043	519
2017 он	46.4	30.5	23.7	22.6	6812	633
2018 он	46.8	30.8	24.5	23.3	6289	487

Ажил эрхлэлтийн үзүүлэлтүүд,

Он	АХОТ	АХИЕК	ЭЗА	ХЭТ	Ат	ЭЗИБТ
2010 он	84.9	52.7	38.1	76.5	10.1	32.3
2011 он	83.8	54.2	30.6	76.6	8.8	25.6

2012 он	78.8	52.5	32.1	72.1	8.5	25.3
2013 он	72.7	48.6	42.9	68.0	6.3	31.2
2014 он	74.9	50.0	35.5	70.8	5.3	26.6
2015 он	71.1	47.2	36.8	67.4	5.5	26.2
2016 он	73.8	48.8	36.2	70.1	5.5	26.7
2017 он	77.7	51.1	28.7	74.1	4.4	22.3
2018 он	79.5	52.4	25.7	75.6	4.4	20.5

АХОТ-Ажиллах хүчний оролцооны түвшин
 АХИЕК-Ажиллах хүчний идэвхийн ерөнхий коэффициент
 ЭЗА-Эдийн засгийн ачаалал
 ХЭТ-Хөдөлмөр эрхлэлтийн түвшин
 АТ-Ажилгүйдлийн түвшин
 ЭЗИБТ-Эдийн засгийн идэвхгүй байдлын түвшин

Хөдөлмөрийн насны 1000 хүнд ногдох ажиллах хүч, ажиллагсадын тоо

Он	Хөдөлмөрийн насны хүн ам	Ажиллах хүч	Ажиллагчдын тоо	ХН-ны 1000 хүнд ногдох	
				Ажиллах хүч	Ажиллагчдын тоо
2010 он	28.5	24.2	21.8	849.1	764.9
2011 он	29.1	24.4	22.3	838.5	766.3
2012 он	29.7	23.4	21.4	787.9	720.5
2013 он	29.7	21.6	20.2	727.3	680.1
2014 он	29.5	22.1	20.9	749.2	708.5
2015 он	29.8	21.2	20.1	711.4	674.5
2016 он	30.1	22.2	21.1	737.5	701.0
2017 он	30.5	23.7	22.6	777.0	741.0
2018 он	30.8	24.5	23.3	795.5	756.5

ТАВДУГААР БҮЛЭГ. АЖ ҮЙЛДВЭР, БАРИЛГА

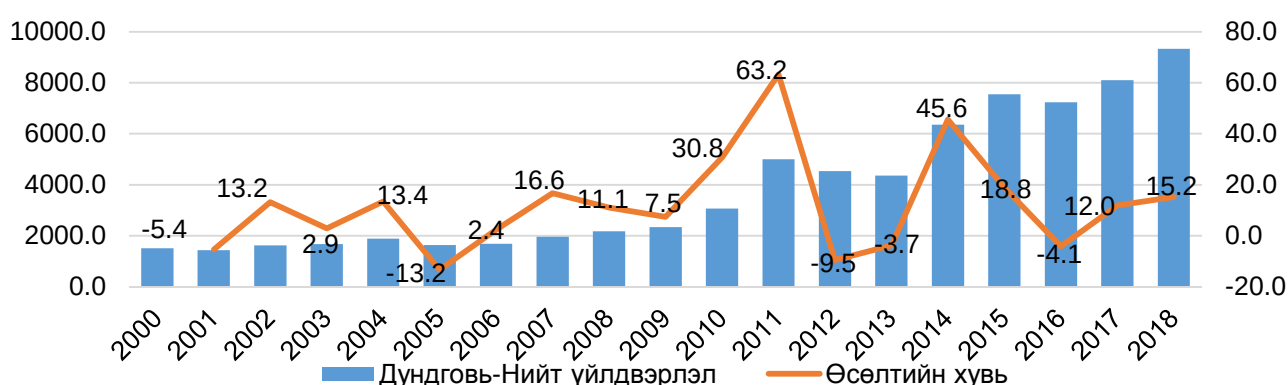
1.Аж үйлдвэр

Дундговь аймгийн аж үйлдвэрийн бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэлт 2018 онд /оны үнээр/ нийт 9330.3 сая төгрөг болсон байна. Энэ нь өмнөх онтой харьцуулахад 15.2 хувиар буюу 1232.5 сая төгрөгөөр өссөн үзүүлэлт юм. Дээрх өсөлтөнд уул уурхай олборлох аж үйлдвэр 19.6 хувиар, цахилгаан дулааны эрчим хүч үйлдвэрлэл, усан хангамж үйлдвэрлэл 14.9 хувиар өссөн нь голлон нөлөөлсөн байна. Аж үйлдвэрийн салбарын бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэлт, өсөлтийн хувийг Зураг.1-д харууллаа.

Зураг.1

Аж үйлдвэрийн салбарын бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэлт, өсөлтийн хувь /2000-2018 он/

Мөн тухайн онд өмнөх онтой харьцуулбал боловсруулах аж үйлдвэрийн салбар 4.5 хувиар өссөн байна.

Хүснэгт-1. Аж үйлдвэрийн нийт бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэлт/дэд салбараар, сая.төг/

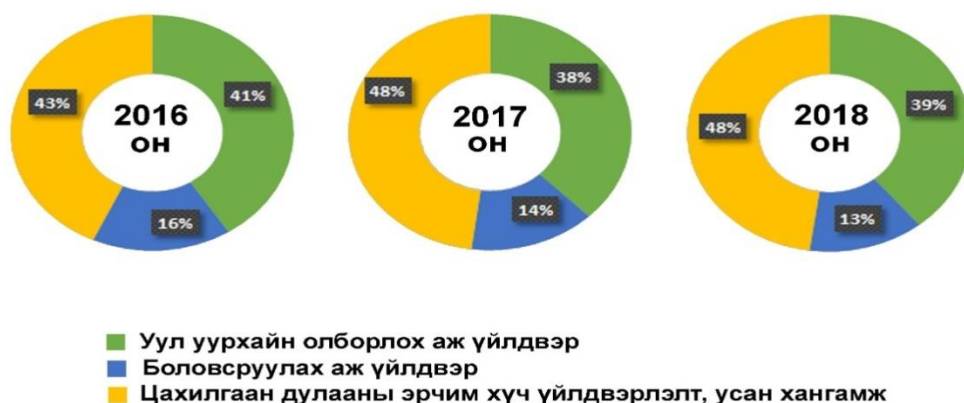
	2000	2005	2010	2015	2016	2017	2018	2018/ 2017 %
Дундговь-Нийт дүн	1118.4	1643.7	3066.5	7542.6	7233.1	8097.8	9330.3	115.2
Уул уурхайн олборлох аж үйлдвэр	81.9	170.5	797.31	4033.5	2959.9	3049.5	3648.3	119.6
Нүүрс	78.3	136.1	218.6	393.7	500.6	379.9	427.3	112.5
Гөлтгөнө	3.6	16	285.0	876	233.6	676.9	654.1	96.6
Жонш		18.4	293.7	2763.8	2225.7	1992.7	2566.9	128.8
Боловсруулах аж үйлдвэр	688.7	922.1	801.06	1059.2	1152.9	1170.4	1225.8	104.7
Хүнсний бүтээгдэхүүн, ундаа үйлдвэрлэл	618.7	706.2	636.4	653.6	836.7	879.6	944.0	107.3
Хүснэгт маягт үйлдвэрлэл	6.7	10.6	10.9	17.6	14.7	19.1	22.4	117.3
Боловсруулах бусад үйлдвэр	63.3	205.3	153.7	388	301.5	271.7	259.4	95.5
Цахилгаан дулааны эрчим хүч үйлдвэрлэлт, усан хангамж	347.8	551.1	1468.1	2449.9	3120.3	3877.9	4456.2	114.9
Цахилгаан, дулаан, уур үйлдвэрлэл	257.4	447.7	1322.7	1947.3	2605.4	3200.4	3773.3	117.9
Ус ариутгал ус хангамж	68.2	103.4	145.4	502.6	514.9	677.5	682.9	100.8
Цахилгаан	22.2	0						

2018 оны байдлаар аж үйлдвэрийн бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэлтийн 47.8 хувийг цахилгаан, дулааны эрчим хүч үйлдвэрлэл, усан хангамж, 39.1 хувийг уул уурхайн

олборлох аж үйлдвэр, 13.1 хувийг боловсруулах аж үйлдвэр тус тус эзэлж байна. Үйлдвэрийн салбарын бүтцийн өөрчлөлтийг сүүлийн 3 жилээр харууллаа. Зураг.2-т Аж үйлдвэрийн салбарын сүүлийн 3 жилийн бүтцийн өөрчлөлтийг дэд салбаруудаар харууллаа. 2018 оны салбарын бүтцийг өмнөх онтой харьцуулбал боловсруулах аж үйлдвэрийн салбар 13 хувь болж 1 пунктаар буурч уул уурай олборлох салбар 39 хувь болж өмнөх онтой харьцуулбал 1 пунктаар өссөн байна.

Зураг.2

Аж үйлдвэрийн салбарын бүтэц хувиар

1.1 Уул уурхай олборлох аж үйлдвэр

2019 оны 1 сарын 1-ны байдлаар Дундговь аймгийн нутаг дэвсгэрт ашигт малтмалын ашиглалтын тусгай зөвшөөрөл 13 сумын нутагт 98, хайгуулын тусгай зөвшөөрөл 12 сумын нутагт 115, нийт 213 тусгай зөвшөөрөл байгаа бөгөөд эдгээрийн нийт талбайн хэмжээ 783 мянган га буюу нийт нутаг дэвсгэрийн 10.5 хувийг эзэлж байна.

Хүснэгт-2. Ашиглалт хайгуулын зөвшөөрөл олгосон байдал /сумаар/

Сумын нэр	Ашиглалтын тусгай зөвшөөрөл		Хайгуулын тусгай зөвшөөрөл		Бүгд	Талбайн хэмжээ Мян.га	Газар нутгийн хэдэн хувийг эзлэх
	тоо	Талбай Мян.га	тоо	Талбай Мян.га			
1.Дэлгэрцогт					0	0	0.00
2.Дэрэн			3	6.3	3	6.3	1.73
3.Говь-Угтаал	11	5.1	3	3.9	14	9	3.31
4.Цагаандэлгэр	3	4.4	6	11	9	15.4	4.44
5.Баянжаргалан	29	22.2	11	24.2	40	46.4	14.50
6.Өндөршил	7	30.7	20	142	27	172.7	35.45
7.Гурвансайхан	13	49	13	62.7	26	111.7	20.44
8.Өлзийт	9	19	30	135.1	39	154.1	9.95
9.Хулд	4	4.3	20	126.3	24	130.6	21.44
10.Луус	2	0.2	10	46.7	12	46.9	14.82
11.Дэлгэрхангай	19	8.3	11	55.4	30	63.7	10.24
12.Сайхан-Овоо	1	1.4			1	1.4	0.34
13.Эрдэнэдалай	6	5.8	6	12.5	12	18.3	2.49
14.Сайнцагаан	6	5.3			6	5.3	1.58

15.Адаацаг	3	0.2	1	1	4	1.2	0.36
Дүн/давхардсан тоогоор/	113	155.9	134	627.1	247	783.0	10.5
Давхардаагүй тоогоор	98	155.9	115	627.1	213	783.0	10.5

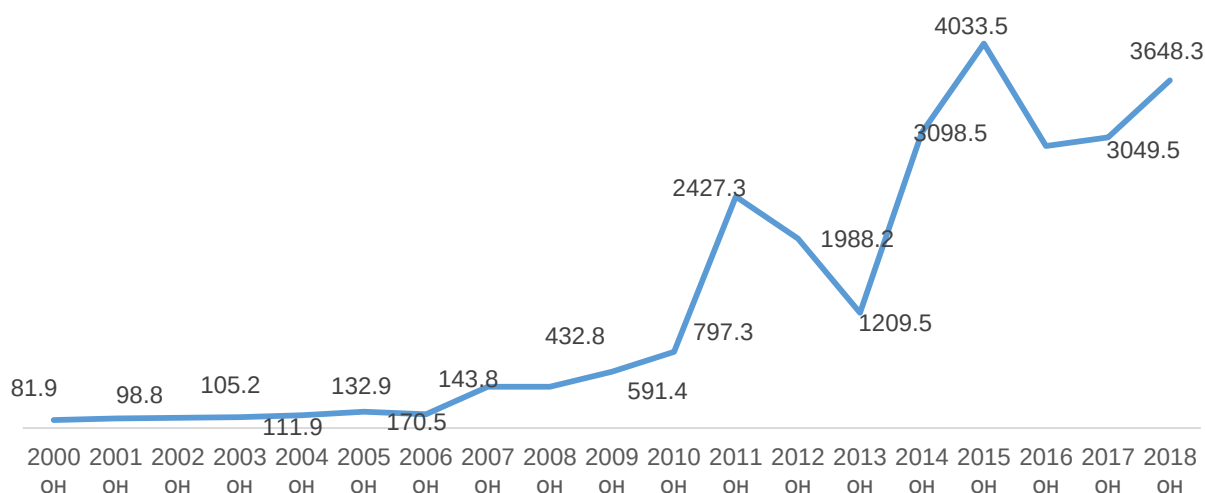
Ашиглалтын 98 тусгай зөвшөөрлийн 30 нь жоншны, 24 нь нүүрсний /7 орд/, 17 нь гөлтгөний /3 орд/, 5 нь барилгын материалын, 7 нь төмөр-цайрын, 5 нь алтны, 2 нь шохойн чулууны, 1 нь өнгөт металлын, 1 нь бал чулууны, 1 нь литийний, 1 нь перлитын орд газар байна. Эдгээрийг 74 аж ахуйн нэгж эзэмшиж байгаагийн дотоодын хөрөнгө оруулалттай-40, хамтарсан хөрөнгө оруулалттай-17, гадаадын 100% хөрөнгө оруулалттай-17 байна.

Хайгуулын 115 тусгай зөвшөөрлийг 92 аж ахуйн нэгж эзэмшиж байгаагийн дотоодын хөрөнгө оруулалттай - 72, хамтарсан хөрөнгө оруулалттай- 8, гадаадын 100 хувь хөрөнгө оруулалттай – 12 аж ахуй нэгж байна.

Уул уурхай, олборлох аж үйлдвэрийн нийт бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэлт 2018 онд 3648.4 сая төгрөг болж өмнөх онтой харьцуулахад 19.6 хувиар буюу 598.9 сая төгрөгөөр өссөн байна. /Зураг.3/

Зураг.3

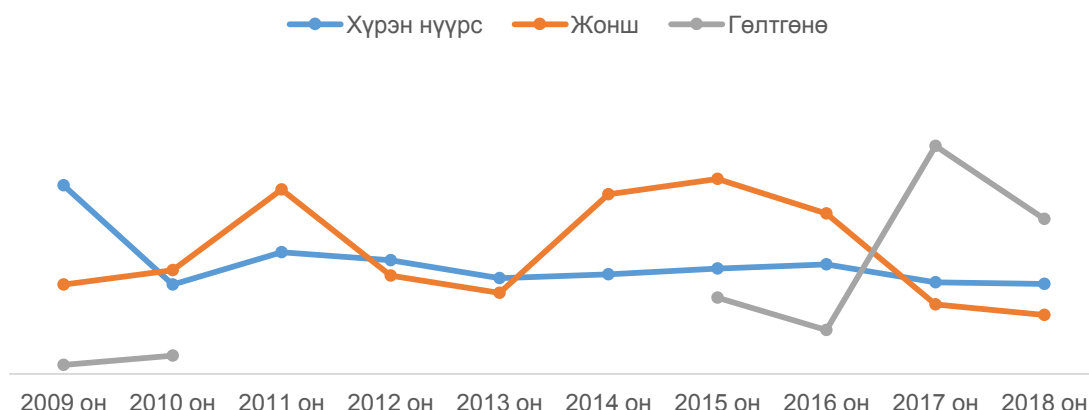
Уул уурхайн олборлох аж үйлдвэрийн бүтээгдэхүүн
үйлдвэрлэлт/сая төг/

Гол нэр төрлийн бүтээгдэхүүнүүдийг өмнөх онтой харьцуулахад гөлтгөнө биет хэмжээгээр 32 хувиар, мөнгөн дүнгээр 3.4 хувиар буурсан бол нүүрс биет хэмжээгээр 2 хувиар буурч, мөнгөн дүнгээр 12.5 хувиар өссөн, жонш олборлолт биет хэмжээгээр 15.5 хувиар буурч, мөнгөн дүнгээр 28.8 хувиар өссөн байна. /Зураг.4,Хүснэгт.2/

Зураг.4

Уул уурхайн гол нэр төрлийн бүтээгдэхүүний өсөлт, бууралт /биет хэмжээгээр/

Хүснэгт-3. Уул уурхайн гол нэр төрлийн бүтээгдэхүүн

Нэр төрөл	Хэмжих нэгж	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2018 /2017%
Хүрэн нүүрс	мян.тн	31.5	14.9	20.3	19	16	16.6	17.6	18.3	15.3	15	98.0
Жонш	мян.тн	14.9	17.3	30.8	16.4	13.5	30	32.6	26.8	11.6	9.8	84.5
Гөлтгөнө	мян.тн	1.5	3	0	0	0	0	12.7	7.3	38.1	25.9	68.0

2018 онд ашигт малтмалын нөөц ашигласны төлбөрөөс орон нутгийн төсөвт 792.5 сая төгрөг, усны төлбөрөөс 57.9 сая.төгрөг, газрын төлбөрөөс 259.2 сая.төгрөгийн орлого орсон байна.

Хүснэгт-4. Ашигт малтмалын тусгай зөвшөөрлөөс төсөвт орсон төлбөр

№	Нэр төрөл	Хэмжих нэгж	2013	2014	2015	2016	2017	2018
1	Ашигт малтмалын нөөц ашигласны төлбөр	Сая.төг	814.3	876.9	784.1	4579.7	1465.4	792.5
2	Газрын төлбөр	Сая.төг	120	131	149	160.5	128.8	259.2
3	Усны төлбөр	Сая.төг	27.1	25.8	34.1	29.9	22.8	57.9

1.2 Боловсруулах аж үйлдвэр

Боловсруулах аж үйлдвэрийн салбарын нийт үйлдвэрлэл 2018 онд 1225.8 сая төгрөг болж, өмнөх онтой харьцуулахад 4.7 хувиар өссөн байна. Тус салбарын энэхүү өсөлтөнд хүнсний бүтээгдэхүүн, ундаа үйлдвэрлэл өмнөх онтой харьцуулбал 7.3 хувиар, хүснэгт маягт үйлдвэрлэл 17.5 хувиар тус тус өссөн нь голлон нөлөөлсөн байна. Харин боловсруулах үйлдвэрийн бусад үйлдвэрлэл 4.5 хувь буюу 12.3 сая.төгрөгөөр буурсан байна. / Зураг.5 /

Зураг.5

Гол нэр төрлийн бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэлийг өмнөх онтой харьцуулахад хүснэгт маягт, талх, бялуу, архи, ундаа, хиама, тараг, ааруул, модон эдлэл үйлдвэрлэл өссөн бол нарийн боов, чихэр, цэвэр ус, гоймон, хэрчсэн гурил, вакум цонх хаалга, оёдол эсгүүр үйлдвэрлэл буурсан үзүүлэлттэй байна. Боловсруулах аж үйлдвэрийн гол нэр төрлийн бүтээгдэхүүнүүдийг сүүлийн 10 жилээр өсөлт бууралтыг хүснэгт-4 д харууллаа.

Хүснэгт-5. Боловсруулах аж үйлдвэрийн гол нэр төрлийн бүтээгдэхүүн

Гол нэр төрлийн бүтээгдэхүүн	Хэмжих нэгж	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2018/2017
Хүснэгт маягт	м,х,д,х	167.4	156.8	149.7	116.6	210.7	197.1	250.5	210.1	272.9	320.1	1.17
Талх	тн	89.1	116.6	100.6	109.7	75.3	89.5	99.5	115.2	116.8	126.2	1.08
Нарийн боов	тн	89	174.5	107.6	105.4	102.4	93.1	98.7	112.8	115.4	111.5	0.97
Чихэр	тн	0	0	0	0	1.5	1.8	2.5	2.5	3.4	3.3	0.97
Бялуу	тн	0	0	0	0	0	0.9	2.3	3.7	1.1	2.1	1.91
Архи	мян.л	65.3	70	52.8	44.3	27	18.5	17.1	27.1	27.9	29.3	1.05
Ундаа	мян.л	9	6.4	7.5	3.4	4.3	1.6	1.4	2	1.7	8.6	5.06
Цэвэр ус	мян.л	6.1	3.2	5.7	2.1	5	5.7	8.4	7	15.4	24.1	1.56
Гоймон	тн	0	4.9	9.2	20.1	28.8	23.8	20.6	20.2	20.4	16.6	0.81
Хэрчсэн гурил	тн	0	0	0	0	5	9.4	8.8	9.1	9.6	4.2	0.44
Хиама зүйл	тн	4.8	4.5	5.1	2.6	4	1.7	1.5	0.4	0.4	0.8	2.00
Тараг	мян.л	2.9	8	5.6	7.6	11.7	18.2	9.3	12.9	5.4	6	1.11
Хоормог	мян.л	2.1	1.2	2.5	2.7	1.1	0.6	0.2	0.7	0.7	0.5	0.71
Ааруул	тн	2.4	1.3	1.2	2.4	0.7	1.5	1.6	1.1	0.9	3.3	3.67
Вакум хаалга, цонх	м ²	775	800	610	550	493	812	331	500	220	207	0.94
Блок	мян.ш	16	21.8	11.6	8.5	45.6	78.6	28.7	41.6	20	7.2	0.36
Оёдол эсгүүр	мян.төг	13170	11916	13059	24379	281756	194144	76204	92103	67765	54427	0.80
Модон эдлэл үйлдвэрлэл	мян.төг	38421	36205	47860	89201	120714	144975	214948	208273	102643	151560	1.48

Боловсруулах аж үйлдвэрийн нийт үйлдвэрлэлийг бүтцээр нь авч үзвэл хүнсний бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэл 75.2 хувь, хэвлэх үйлдвэр 1.6 хувь, боловсруулах үйлдвэрийн бусад салбарын үйлдвэрлэл 23.2 хувийг тус тус эзэлж байна. Энэ нь өнгөрсөн онтой харьцуулахад хүнсний үйлдвэрлэлийн эзлэх хувь 2.5 пунктээр, хүснэгт маягт үйлдвэрлэлийн эзлэх хувь 0.3 пунктээр өссөн үзүүлэлт бол харин боловсруулах үйлдвэрлэлийн бусдын эзлэх хувь 2.9 пунктээр буурсан үзүүлэлттэй байна.

Аймгийн боловсруулах бусад салбарын үйлдвэрлэлийн дийлэнх хувийг жижиг дунд бизнес эрхлэгчид бүрдүүлж байна. Монгол улсын төрөөс жижиг дунд үйлдвэрлэгчидийг дэмжих зорилгоор тогтмол хэрэгжүүлдэг сангуудын мэдээллийг харвал “Жижиг дунд үйлдвэрийг дэмжих сан” сүүлийн 3 жил буюу 2016, 2017, 2018 онд тус аймагт зээл олгогдоогүй бөгөөд Жижиг дунд үйлдвэрийн бодлогын сангаас 2017 онд 1 ААН 1 төсөл, 2018 онд 2 ААН 2 төсөлд нийт 900 сая төгрөгийн зээл авсан байна. 2019 онд тус аймагт “Жижиг дунд үйлдвэрийг дэмжих сан” –аас 1 тэрбум төгрөг хуваарьлагдаад байна.

Жижиг дунд үйлдвэрийг дэмжих зорилготой Сум хөгжүүлэх сан сүүлийн жилүүдэд тогтмол зээл олгосон байна. Сум хөгжүүлэх сан 2018 онд аймгийн хэмжээнд 63 төсөлд 713.2 сая төгрөгийн зээлийг олгосон бөгөөд үүний үр дүнд 48 ажлын байр хадгалагдаж, шинээр 79 ажлын байр нэмэгджээ. Зураг.6

Хүснэгт-6. Сум хөгжүүлэх сангийн зээл олголт, сумаар

Сум	2017 он				2018 он			
	төслийн тоо	зээлийн хэмжээ /мян.төг/	Шинэ ажлын байр	Хадгалагдсан ажлын байр	төслийн тоо	зээлийн хэмжээ /мян.төг/	Шинэ ажлын байр	Хадгалагдсан ажлын байр
Сайнцагаан	26	555,600	77	41	20	318,200	30	26
Луус	11	72,830	11	-	1	20,000	-	1
Хулд	12	91,000	12	-	8	56,500	8	-
Дэлгэрхангай	4	32,000	4	-	-	-	-	-
Сайхан-Овоо	11	38,500	6	11	-	-	-	-
Эрдэнэдалай	-	-	-	-	15	127,000	18	14
Адаацаг	22	84,500	11	11	6	65,500	6	-
Дэлгэрцогт	10	69,350	10	-	4	40,000	3	1
Дэрэн	-	-	-	-	-	-	-	-
Цагаандэлгэр	-	-	-	-	-	-	-	-
Говь-Угтаал	19	112,200	11	8	-	-	-	-
Баянжаргалан	5	41,500	5	-	-	-	-	-
Өндөршил	6	51,000	4	2	1	10,000	-	1
Гурвансайхан	2	33,000	2	-	4	39,000	6	1
Өлзийт	3	16,100	3	3	4	37,000	8	4
Нийт	131	1,197,580	156	76	63	713,200	79	48

Зураг.6

Сум хөгжүүлэх сангийн зээл олголт

1.3 Цахилгаан дулаан үйлдвэрлэл, усан хангамж

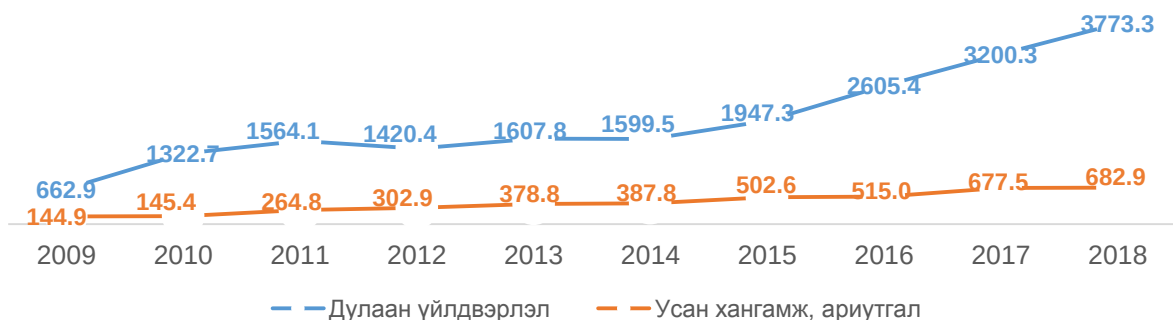
Дундговь аймгийн төв болон 14 сум бүхэлдээ төвлөрсөн эрчим хүчний системд холбогдсон бөгөөд тус аймагт Багануур-Зүүн өмнөд бүсийн Цахилгаан Түгээх Сүлжээ ТӨХК-ийн Дундговь Цахилгаан Түгээх сүлжээ салбар ажиллаж байна. Дулаан хангамжийн хувьд аймгийн төв Сайнцагаан сумын аж ахуй нэгжүүд болон аймгийн айл өрхийн хэрэглэгчдэд Ган-Илч ХХК, Тэвшийн говь ХХК болон Дундговь-Ус ОНӨУҮГ, Ариунболор ХХК-ууд дулаан үйлдвэрлэн түгээж байна. Мөн аймгийн нийт 14 сумаас 11 сум нь төвлөрсөн халаалтын системд холбогдоод байгаа бөгөөд үүнээс 6 суманд Ган-Илч компани дулаанаар ханган ажиллаж байна.

Дундговь аймгийн төв болон 14 сумын нийт хүн амын цэвэр усны хэрэглээг газрын гүний усаар хангаж байна. Тус аймгийн усан хангамж болон цэвэр бохир усны хангамж ариутгалын салбарт Дундговь-Ус ОНӨУҮГ дангаараа үйл ажиллагаагаа явуулж аймгийн иргэдийн эрэлт хэрэгцээг ханган ажиллаж байна. Дундговь –Ус ОНӨУҮГ нь Дундговь аймгийн төв Сайнцагаан сумын хүн ам, албан газар, аж ахуй нэгжийг цэвэр усаар хангах, бохир усыг татан зайлуулж цэвэрлэн халдваргүйжүүлэх, нийтийн халуун усны ашиглалт, 2.1, 0.5 мв хүчин чадалтай нам даралтын зуухны ашиглалтыг хариуцаж дулаан үйлдвэрлэх түгээх үйлчилгээг холбогдох тусгай зөвшөөрлүүдийн дагуу хариуцан ажилладаг 100 хувийн орон нутгийн өмчит аж ахуйн тооцоотой үйлдвэрийн газар юм.

Цахилгаан дулаан үйлдвэрлэл, усан хангамжийн салбар 2018 онд 4456.1 сая төгрөгт хүрч өмнөх оноос 14.9 хувиар буюу 578.2 сая төгрөгөөр өссөн байна. /Зураг.7/

Зураг.7

ДУЛААНЫ ЭРЧИМ ХҮЧ ҮЙЛДВЭРЛЭЛ, УСАН ХАНГАМЖ /САЯ ТӨГ/

Мөнгөн дүнгээр авч үзвэл өмнөх онтой харьцуулахад дулаан үйлдвэрлэл 3773.3 сая төгрөгт хүрч, 17.9 хувь буюу 573 сая төгрөгөөр, усан хангамж ариутгал 682.9 сая төгрөгт хүрч 0.8 хувиар буюу 5.4 сая төгрөгөөр тус тус өссөн байна. Салбарын гол нэр төлийн бүтээгдэхүүнийг биет хэмжээгээр өмнөх онтой харьцуулвал сувагжуулалт 8.2 хувиар өссөн бол дулааны эрчим хүч 9.9 хувиар, түгээсэн цэвэр ус 0.3 тус тус буурсан байна.

Хүснэгт-7. Цахилгаан дулаан үйлдвэрлэл, усан хангамжийн салбарын гол нэр төрлийн бүтээгдэхүүн

Үзүүлэлт	Хэмжих нэгж	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2018/ 2017
Цахилгаан дулааны эрчим хүч үйлдвэрлэл, усан хангамж												
Дулааны эрчим хүч	мян.ккл	32.9	113.4	79.6	69.4	69.9	68.1	80.7	87.8	101.2	91.2	90.1
Түгээсэн цэвэр ус	мян.м³	50.7	40.9	70.9	58.7	80	76.4	100.3	89.1	122.3	121.9	99.7
Сувагжуулалт	мян.м³	28	26.8	41.2	37.7	44.8	49.8	66.9	67.7	78.3	84.7	108.2

2. Барилга

Дундговь аймгийн хэмжээнд 2018 онд 9515.0 сая төгрөгийн барилга угсралт их засварийн ажил хийгдэж, өнгөрсөн онтой харьцуулахад 18.9 хувиар өссөн байна. Энэ онд 8971.8 сая төгрөгийн барилга угсралтын ажил, 543.5 сая төгрөгийн их засварын ажил хийжээ. /Зураг.8./

Зураг.8

БАРИЛГА УГСРАЛТ, ИХ ЗАСВАРЫН АЖИЛ /САЯ.ТӨГ/

2018 онд 700.0 сая төгрөгийн орон сууцны барилга, 3330.5 сая төгрөгийн худалдаа үйлчилгээний зориулалттай барилга, 1350.0 сая төгрөгийн эмнэлгийн зориулалттай барилга, 85 сая төгрөгийн конторын зориулалттай барилга, 1254.2 сая төгрөгийн орон сууцны бус бусад барилга, 97.5 сая төгрөгийн эрчим хүчний зориулалттай барилга, 1509.9 сая төгрөгийн сургуулийн барилга, 629.0 сая төгрөгийн спорт биеийн тамирын зориулалттай барилга, 15.7 сая төгрөгийн далан суваг, шугамын ажил, 543.2 сая төгрөгийн орон сууцны бус их засварын ажил хийгдсэн байна.

Хүснэгт-8. Дундговь аймгийн барилга угсралт, их засварын ажлын бүтэц /сая.төг/

№	Барилгын төрөл	2014 он	2015 он	2016 он	2017 он	2018 он	2018/2017 хувь
1	Орон сууцны барилга	4110.3	557.7	1950.0	1620.0	700.0	43.2
2	Орон сууцны барилга, гарааштай	3032.0	400.0	0.0		0.0	-
3	Худалдаа, үйлчилгээний	768.4	1436.7	4033.2	1462.3	3330.5	227.8
4	Эмнэлэг	376.0	861.0	179.3	300.0	1350.0	450.0
5	Цэцэрлэг	2122.8	258.5	0.0	-	-	-
6	Сургууль	2260.6	4818.0	130.0	-	1509.9	-
7	Соёлын	1140.0	2280.7	599.5	-	-	-
8	Спорт, биеийн тамир	187.7	1562.5	0.0	-	629.0	-
9	Конторын	1117.1	809.5	1460.5	80.3	85.0	105.9
10	Орон сууцны бус бусад барилга	731.1	1259.2	376.6	459.7	1254.2	272.8
11	Эрчим хүчний	4503.8	128.7	195.0	44.9	97.5	217.3
12	Хатуу хучилттай авто зам	0.0	1655.7	413.9	820.7	0.0	0.0
13	Сайжруулсан хөрсөн зам	0.0	1655.7	95.0	-	-	-
14	Далан, суваг, шугам	2081.1	453.6	0.0	164.3	15.7	9.5
15	Бусад (бусад зам, талбайн ажил)	1219.7	1886.7	220.3	268.3	-	-
16	Орон сууцны барилгын их засвар	116.4	0.0	1350.4	169.0	0.0	0.0
17	Орон сууцны бус барилгын их засвар	1734.3	1022.2	0.0	2562.1	543.2	21.2
18	Инжежерийн барилга байгууламжийн их засвар	397.2	0.0	94.5	52.0	0.0	0.0
	Нийт	25898.6	21046.3	11098.3	8003.6	9515.0	118.9

2018 онд манай аймагт өрнөсөн томоохон бүтээн байгуулалтаас дурдвал аймгийн төвд Захын урд төлд байрлах 16 айлын орон сууц, Бүрд зочид буудал зоогийн газар, Жаргалант худалдааны төвийн барилга зэрэг томоохон барилга баригдсан байна.

3.Тээвэр холбоо

Тээвэр: 2018 оны байдлаар зорчигч тээвэр 29.6 мянга болж өмнөх оноос 1 хувиар өсч, зорчигч эргэлт мөн 1 хувиар өсч 8140 мян.хүн.км болсон байна.

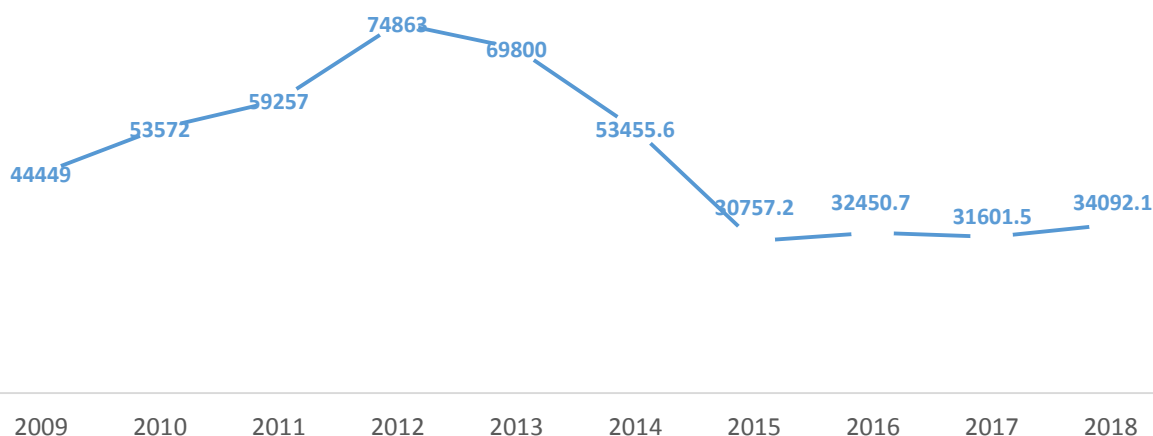
Хүснэгт-9. Зорчигч тээврийн мэдээ

Үзүүлэлт	хэмжих нэгж	2009	2014	2015	2016	2017	2018	2018/ 2017
Зорчигч эргэлт	мян.хүн.км	13743	12530.6	5961.7	12004.8	8057.5	8140	101.0
Зорчигчид Орлого	мян.хүн мян.төг	24.9	30.2	18.8	43.6	29.3	29.6	101.0
		44449	53455.6	30757.2	32450.7	31601.5	34092.1	107.9

Зорчигч тээврийн орлого 34.1 сая төгрөг болж өмнөх оноос 7.9 хувиар буюу 2.5 мянган төгрөгөөр өссөн байна. /Зураг.9/

Зураг.9

ЗОРЧИГЧ ТЭЭВРИЙН ОРЛОГО, МЯН.ТӨГ

Холбоо: Дундговь аймгийн хувьд Өлзийт, Дэлгэрхангай сумдаас бусад бүх сумд шилэн кабельд холбогдсон бөгөөд сумдууд шилэн кабель ашиглаж өндөр хурдаар интернэтэд холбогдож байна. Мөн 2018 онд тус аймгийн төвд Харилцаа холбооны салбарын тэргүүлэгч компаниудын нэг Юнител группын Юнивишн компани өрхийн интернэтийн холбоос, телевизийн суваг, суурин утас гурвыг нэгтгэсэн гурвалсан үйлчилгээ Юнивишн IPTV үйлчилгээг амжилттай нэвтрүүлсэн байна. Үүрэн телефоны сүлжээний хувьд юнител, мобиком бүх сумдад, скайтелын сүлжээ 11 сум /Цагаандэлгэр, Өлзийт сумдын сүлжээ ажиллахгүй байгаа/, жимобайл 14 суманд /Гурвансайханаас бусад/ сүлжээтэйгээс мобиком компани 10 суманд, юнител компани өөрийн сүлжээтэй Дэлгэрхангай, Цагаандэлгэр сумаас бусад бүх сумдад 4 жи технологи нэвтрүүлж хэрэглэгчиддээ өндөр хурдны интернет ашиглах боломжийг хангаж өгсөн байна.

Хүснэгт-10. Үүрэн телефоны сүлжээ

Сумд	Мобиком	Скайтел	Юнител	Жи-Мобайл
Дэлгэрцогт	4жи	3жи,	4жи	3 жи
Дэрэн	4жи	3жи, 2жи	4жи	2жи
Говь-Угтаал	4жи	3жи, 2жи	4жи	3жи
Цагаандэлгэр	4жи		2жи	2жи
Баянжаргалан	4жи	3жи, 2жи	4жи	2жи
Өндөршил	3жи	3жи, 2жи	4жи	2жи

Гурвансайхан	4жи	3жи, 2жи	4жи	-
Өлзийт	2жи		4жи	3жи
Хулд	2жи	3жи,	4жи	3жи
Луус	2жи	3жи,	4жи	3жи
Дэлгэрхангай	2жи	-	2жи	3жи
Сайхан-овоо	4жи	-	4жи	3 жи
Эрдэнэдалай	4жи	3жи,	4жи	3 жи
Сайнцагаан	4жи	3жи, 2жи	4жи	3жи
Адаацаг	4жи	3жи,	4жи	2 жи

Холбооны салбарын мэдээгээр 2018 онд тарифын орлого 431.3 сая төгрөг болж өмнөх онтой харьцуулахад 0.6 хувиар өссөн байна. Интернэт цэгээр үйлчлүүлэгчдийн тоо 1318 болж өмнөх онтой харьцуулахад 3.5 дахин буурсан бол суурин телефон цэгийн тоо 518 болж мөн 9.7 хувиар буурчээ.

Хүснэгт-11. Холбооны мэдээ

Үзүүлэлт	Хэмжих нэгж	2010	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2018 /2017
Тарифын орлого	сая.төг	193	259.22	325.2	428.6	366.4	433.8	431.3	99.4
Үүнээс хүн амын	сая.төг	108.6	76.812	99.35	88.6	85.3	74	44.4	60.0
Суурин телефон цэг	тоо	796	695	686	647	640	518	468	90.3
Интернет цэгийн үйлчлүүлэгчдийн тоо	тоо	4830	10884	13573	9863	9329	4665	1318	28.3

4.Бизнес регистрийн сан.

Статистикийн хэлтсийн бизнес регистрийн санд 2018 оны байдлаар аймгийн хэмжээнд нийт 1057 аж ахуй нэгж бүртгэлтэй байгаа нь өнгөрсөн оноос 9.5 хувиар өссөн үзүүлэлт байна. Үүнээс 138 төсөвт байгууллага, 158 төрийн бус байгууллага, 21 төрийн болон орон нутгийн өмчит үйлдвэрийн газар, 648 ААНБ байна. Нийт аж ахуй нэгжийг үйл ажиллагаа эрхлэлтийн байдлаар, сумаар хүснэгт-11. д харууллаа.

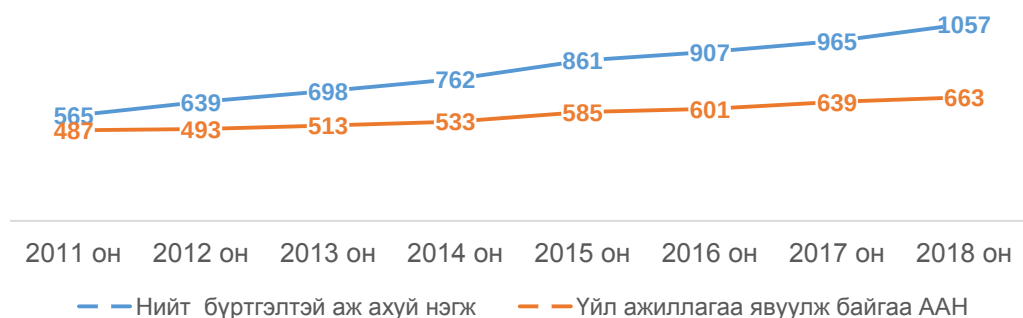
Хүснэгт-12. Бизнес регистрийн санд бүртгэлтэй нийт аж ахуй нэгж, үйл ажиллагаа эрхлэлтийн байдлаар, сумаар

Сумын нэр	Үйл ажиллагаа явуулж байгаа		Үйл ажиллагаа эхлээгүй байгаа		Үйл ажиллагаа түр зогсоосон		Үйл ажиллагаа бүрэн зогсоосон		Бусад		Нийт	
	2017	2018	2017	2018	2017	2018	2017	2018	2017	2018	2017	2018
Дэлгэрцогт	20	20	3	3	0	0	0	1	0	0	23	24
Дэрэн	15	16	4	3	1	1	2	2	0	0	22	22
Говь-Угтаал	18	18	2	3	3	3	0	0	0	0	23	24
Цагаандэлгэр	14	15	5	4	0	0	0	1	0	0	19	20
Баянжаргалан	19	22	7	11	1	2	1	1	0	0	28	36
Өндөршил	25	23	3	4	12	14	1	1	0	0	41	42
Гурвансайхан	22	22	0	8	5	7	1	1	0	0	28	38
Өлзийт	21	20	5	8	5	5	1	2	0	0	32	35
Хулд	28	30	4	5	6	9	1	1	0	0	39	45
Луус	19	18	2	9	0	1	0	0	0	0	21	28
Дэлгэрхангай	24	26	4	5	3	4	4	2	0	0	35	37
Сайхан-Овоо	30	31	1	1	4	3	0	0	1	1	36	36
Эрдэнэдалай	37	37	3	6	8	8	1	1	0	0	49	52
Сайнцагаан	324	338	100	112	96	110	14	22	1	1	535	583
Адаацаг	23	27	4	1	5	6	2	1	0	0	34	35
Нийт	639	663	147	183	149	173	28	36	2	2	965	1057

Нийт ААН-ийн 62.7 хувь нь буюу 663 ААН, байгууллага идэвхтэй үйл ажиллагаа явуулж байна. Бизнес регистрийн санд бүртгэлтэй нийт ААНБ болон үйл ажиллагаа идэвхтэй явуулж байгаа ААНБ-н тоог сүүлийн жилүүдээр графикт харууллаа. /Зураг.10/

Зураг.10

БИЗНЕС РЕГИСТРИЙН САНД БҮРТГЭЛТЭЙ ААН, ҮҮНЭЭС ҮЙЛ АЖИЛЛАГАА ЯВУУЛЖ БАЙГАА ААН-Н ТОО

Үйл ажиллагаа явуулж байгаа аж ахуй нэгж, байгууллагыг салбараар авч үзвэл 33 хувь буюу 220 нь бөөний болон жижиглэн худалдааны чиглэлээр үйл ажиллагаа эрхэлж байна. Дэлгэрэнгүйг Зураг.11-т харууллаа.

Зураг.11

Үйл ажиллагаа явуулж байгаа аж ахуй нэгж байгууллага /эдийн засгийн салбараар, 2018 он/

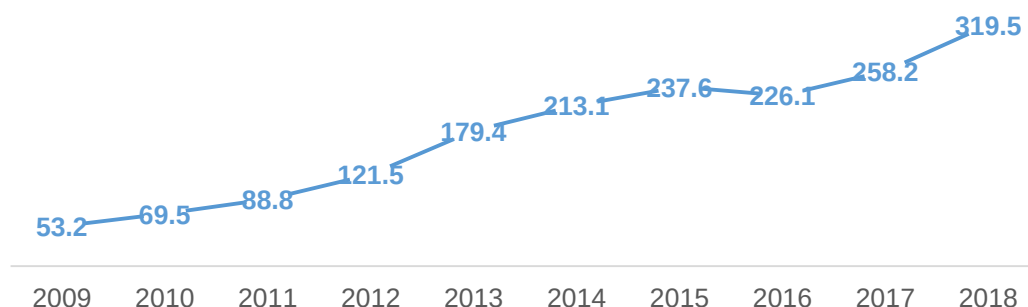
5. Дотоодын нийт бүтээгдэхүүн /ДНБ/

ДНБ нь тухайн нутаг дэвсгэрийн хүрээнд дотоод гадаадын аж ахуй нэгж, байгууллага, иргэдийн нэг жилийн хугацаанд шинээр бий болгосон нийт нэмэгдэл өртгийн хэмжээ юм. ДНБ-ийг үйлдвэрлэлийн, эцсийн ашиглалтын, орлогын гэсэн 3 аргаар тооцдог бөгөөд Аймгийн ДНБ-ийг Монгол улсын Үндэсний Статистикийн хорооноос харьяатын зарчмыг баримтлан тооцож байна. Аймаг бүсийн ДНБ-ийг үйлдвэрлэлийн болон орлогын аргыг хослуулан тооцдог.

2018 оны аймгийн дотоодын нийт бүтээгдэхүүн оны үнээр урьдчилсан гүйцэтгэлээр 319.5 тэрбум төгрөг болж өмнөх онтой харьцуулахад 23.8 хувиар буюу 61.3 тэрбум төгрөгөөр өссөн байна./Зураг.12/

Зураг.12

Дотоодын нийт бүтээгдэхүүн/оны үнээр, тэрбум.төг/

Дундговь аймгийн ДНБ 2018 оны урьдчилсан гүйцэтгэлээр төвийн бүсийн ДНБ-ий 11 хувийг эзлэж байна./Зураг.13/

Зураг.13

Төвийн бүсийн ДНБ бүтэц-2018

Аймгийн ДНБ-ийг бусад төвийн бүсийн аймгуудтай харьцуулан сүүлийн жилүүдээр хүснэгтэд харууллаа.

Хүснэгт-13. Төвийн бүсийн аймгуудын ДНБ, сая.төг

Төвийн бүсийн аймгууд	2013	2014	2015	2016	2017	2018*	2018/2017
Дорноговь	273119	308754.4	261319.1	272288.4	296014.8	349617.2	118.1
Дундговь	179401	213115	237565.8	226072.5	258177	319543.6	123.8
Өмнөговь	454724.4	335829.8	281273.5	404035.8	714470.2	597384.9	83.61
Сэлэнгэ	492578.3	586241.7	574519.5	555423	598216.1	680615.3	113.8
Төв	374514.9	474494.1	542576.3	510608.8	510446.5	594206.5	116.4
Дархан-Уул	305144	362087.7	367262.7	387260.4	409544.4	435751.1	106.4
Говьсүмбэр	57641.5	72860.8	83724.4	83354.9	83959.4	91702.8	109.2

2018 оны ДНБ-ий бүтцийг салбараар авч үзвэл ХАА-н салбар 61 хувь, тэр дундаа мал аж ахуйн салбар 60.8 хувийг аж үйлдвэрийн салбар 15 хувь, барилгын салбар 0.1 хувь үйлчилгээний салбар 24 хувийг тус тус эзэлж байна. ДНБ-ий бүтцийг эдийн засгийн салбараар дэлгэрэнгүй хүснэгт 14-т харууллаа.

Хүснэгт-14. Дундговь аймгийн ДНБ-ний бүтэц

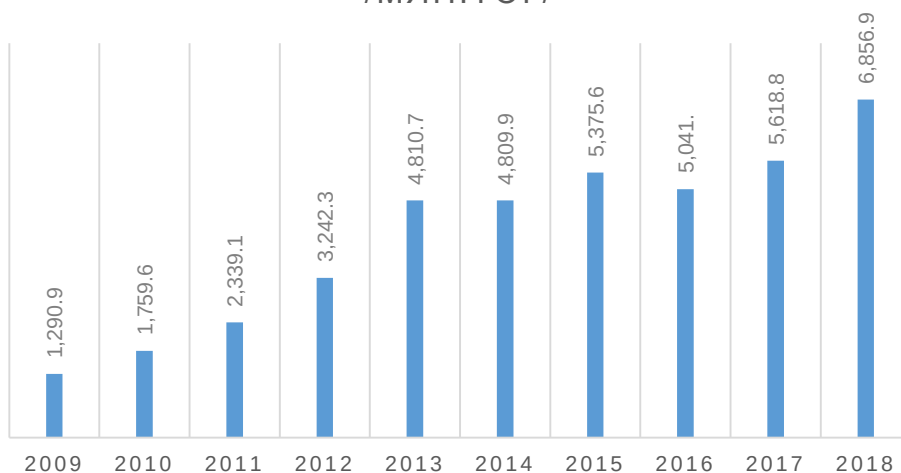
Салбар	2013	2014	2015	2016	2017	2018*	Эзлэх %
ДНБ, зах зээлийн үнээр /сая.төг/	179401	213115	237565.8	226072.5	258177	319543.6	
Хөдөө аж ахуй	108700.8	130102.3	142675.6	124658.5	146308.6	194903.7	61.0
Газар тариалан	151	236	200.1	378.8	431.9	432.6	0.1
Мал аж ахуй	108549.7	129866.3	142475.5	124253.5	145876.7	194416.4	60.8
ХАА-н бусад	0	0	0	26.2	0	54.8	0.0
Үйлдвэрлэл	21319.2	22001.2	28305.9	31922.3	37832.3	47813.1	15.0
Уул уурхай, олборлох	867.5	1329.4	3296.1	2472.1	2018.5	2669.7	0.8

Боловсруулах	18251	18133.2	22584.8	26195.3	32818.9	42119.7	13.2
Цахилгаан, хий, уур хангамж; усан хангамж	1726.9	2055	2146.4	2992.6	2766.7	2730.7	0.9
Барилга	473.7	483.6	278.7	262.4	228.2	292.9	0.1
Үйлчилгээ	49381.1	61011.6	66584.3	69491.7	74036.1	76826.8	24.0
Худалдаа, зочид буудал, зоогийн газар	8051.5	8337.5	7633.5	7338.3	7911.6	9207.6	2.9
Тээвэр, мэдээлэл, холбоо	4466	5038.6	4925.7	4241	5367	5371.6	1.7
Санхүү, бизнесийн бусад үйл ажиллагаа	12137.5	14433.9	18053.1	19002.4	21008.1	20726.5	6.5
Бусад үйлчилгээ	24726.1	33201.6	35972	38910	39749.4	41521.1	13.0

Аймгийн 1 хүнд ногдох ДНБ 2018 онд 6856.9 мянган төгрөгт хүрсэн байгаа нь өмнөх оны үзүүлэлтээс 22 хувиар өссөн үзүүлэлт юм. Зурагт аймгийн нэг хүнд ноогдох ДНБ-ийг сүүлийн 10 жилээр харууллаа. /Зураг.14/

Зураг.14

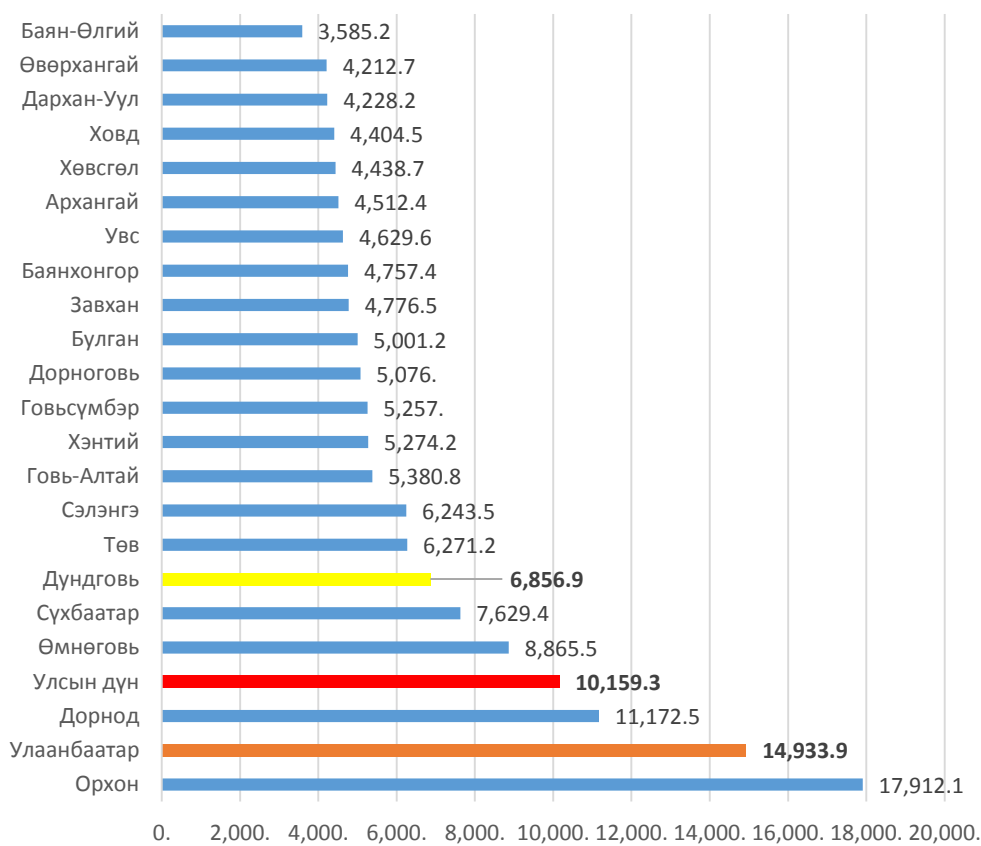
АЙМГИЙН НЭГ ХҮНД НОГДОХ ДНБ /МЯН.ТӨГ/

Нэг хүнд ногдох ДНБ 2018 онд улсын дундаж 10159.3 мянган төгрөг, Улаанбаатар хот 14933.9 мянган төгрөг байгаа бол Орхон аймгийн нэг хүнд ногдох ДНБ хамгийн өндөр буюу 17912.1 мянган төгрөг байна. Манай аймгийн хувьд 6856.9 мянган төгрөгт хүрсэн нь 21 аймгаас нэг хүнд ногдох ДНБ-ээрээ 5 дугаарт эрэмбэлэгдсэн үзүүлэлт юм. Зурагт нэг хүнд ноогдох ДНБ-ийг Улсын дундаж, Улаанбаатар хот болон 21 аймгуудаар зэрэгцүүлэн харууллаа. /Зураг.15/

Зураг.15

Нэг хүнд ногдох ДНБ-2018 /оны үнээр, мян.төг/

2018*- 2018 оны ДНБ-ийг урьдчилсан гүйцэтгэлээр тооцсон болно.

6.Хүн амын амьжиргаа

Нэг өрхийн сарын дундаж орлого 2018 онд 1110.1 мянган төгрөг, /төвийн бүс/, дундаж зарлага 1215.6 мянган төгрөг /төвийн бүс/ байна. 2018 онд Дундговь аймгийн ядуурлын хамралтын хүрээ буюу ядуурлын түвшин 21.7 хувь болж 2016 онтой харьцуулахад 1.2 пунктээр буурсан байна.

Хүснэгт-15.Хүн амын амьжиргааны доод түвшин , нэг хүнд ногдохоор, бүсээр, төгрөгөөр

Бүс	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Баруун	97000	104300	115600	132000	146600	164200	164800	166500	178000	190700
Хангай	91500	105100	116800	130900	149600	167200	170800	173500	182600	194300
Төв	91700	106600	117500	132400	149700	164300	163000	166200	175600	187100
Зүүн	90900	103500	113000	130500	144500	160800	163700	165700	174000	187600
Улаанбаатар	101600	118100	126500	149900	169000	185400	183700	185300	198600	217900

Хүснэгт-16. Нэг өрхийн сарын дундаж орлого, бүсээр, төгрөгөөр /2014-2018/

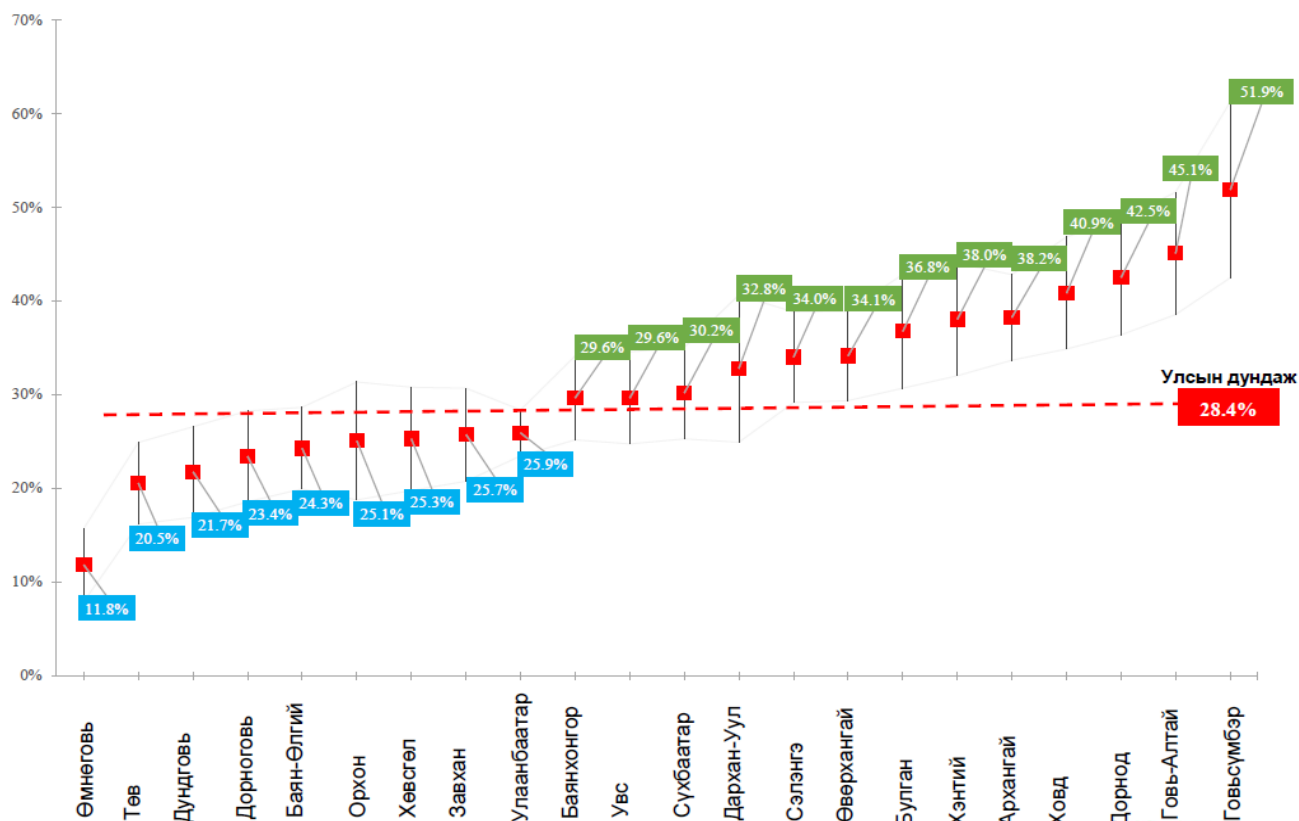
Бүс	Нийт орлого	Мөнгөн орлого				Бусдаас үнэгүй авсан	Өөрийн аж ахуйгаас хэрэглэсэн хүнсний бүтээгдэхүүн
		Цалин хөлс	Тэтгэвэр тэтгэмж	Өрхийн үйлдвэрлэл үйлчилгээний орлого	Бусад		
Улсын дундаж							
2014	1080145	500,649.	143,520.	221,665.	108,558.	46,083.	59,670.
2015	1047255	503,714.	163,776.	182,810.	94,818.	50,508.	51,629.
2016	944153	477,742.	165,621.	131,723.	88,173.	43,022.	37,872.
2017	1035506	517,121.	182,497.	153,270.	83,299.	54,724.	44,595.
2018	1181067	577,813.	210,235.	185,014.	109,310.	55,949.	42,746.
Баруун бүс							
2014	961,164.	264,129.	149,209.	268,412.	81,122.	48,163.	150,129.
2015	935,349.	281,986.	173,158.	223,579.	93,965.	42,980.	119,681.
2016	845,148.	310,695.	167,838.	153,084.	78,204.	41,838.	93,489.
2017	962,028.	316,353.	186,892.	220,713.	84,395.	47,109.	106,566.
2018	1,029,765.	340,773.	210,842.	259,019.	79,662.	48,447.	91,022.
Хангайн бүс							
2014	916,879.	322,090.	119,977.	245,275.	86,118.	44,661.	98,758.
2015	905,494.	328,148.	144,479.	219,650.	77,276.	52,613.	83,328.
2016	791,391.	310,085.	144,790.	161,212.	54,558.	51,712.	69,034.
2017	863,339.	346,504.	151,183.	166,454.	51,742.	65,885.	81,571.
2018	990,774.	362,522.	192,290.	215,554.	84,610.	54,060.	81,738.
Төвийн бүс							
2014	998,055.	374,420.	138,232.	266,970.	85,709.	57,118.	75,606.
2015	990,418.	372,408.	153,643.	262,299.	73,148.	54,963.	73,957.
2016	919,635.	404,619.	159,290.	166,010.	88,378.	53,635.	47,703.
2017	1,001,923.	446,409.	166,620.	194,673.	73,047.	65,187.	55,987.
2018	1,110,126.	490,181.	188,640.	217,276.	94,319.	62,055.	57,655.
Зүүн бүс							
2014	944,222.	295,533.	146,036.	282,508.	80,959.	58,914.	80,272.
2015	1,004,362.	342,123.	160,987.	250,464.	81,892.	72,841.	96,055.
2016	801,978.	328,192.	156,036.	156,516.	59,936.	44,414.	56,884.
2017	798,207.	289,592.	169,962.	186,992.	43,583.	43,902.	64,176.
2018	1,010,245.	344,814.	205,359.	223,890.	104,646.	71,797.	59,739.
Улаанбаатар							
2014	1,249,877.	744,295.	154,243.	166,910.	141,636.	39,278.	3,515.
2015	1,169,820.	719,515.	174,128.	113,811.	113,243.	46,166.	2,957.
2016	1,073,118.	652,244.	178,410.	95,100.	110,607.	35,081.	1,676.
2017	1,188,933.	717,687.	203,869.	106,746.	108,294.	49,616.	2,721.
2018	1,368,251.	817,821.	227,730.	130,799.	135,625.	53,676.	2,600.

Хүснэгт-17. Нэг өрхийн сарын дундаж зарлага, бүсээр, төгрөгөөр /2014-2018/

Бүс	Нийт зарлага	Мөнгөн зарлага			Бусдаас үнэгүй авсан	Өөрийн аж ахуйгаас хэрэглэсэн хүнсний бүтээгдэхүүн
		Хүнсний зүйлийн зарлага	Хүнсний бус бараа, үйлчилгээний зарлага	Бусдад өгсөн бэлэг тусламж		
Улсын дундаж						

2014	1076557	249,905.	694,486.	26,413.	46,083.	59,670.
2015	1064808	239,436.	694,983.	28,252.	50,508.	51,629.
2016	966197	213,122.	649,613.	22,568.	43,022.	37,872.
2017	1092384	227,385.	743,825.	21,855.	54,724.	44,595.
2018	1240731	248,186.	867,251.	26,599.	55,949.	42,746.
Баруун бүс						
2014	1,033,864.	173,910.	638,459.	23,203.	48,163.	150,129.
2015	1,035,776.	166,251.	684,535.	22,329.	42,980.	119,681.
2016	949,986.	161,580.	635,781.	17,298.	41,838.	93,489.
2017	1,125,623.	171,202.	776,699.	24,047.	47,109.	106,566.
2018	1,140,718.	194,981.	781,021.	25,247.	48,447.	91,022.
Хангайн бүс						
2014	957,304.	180,292.	607,743.	25,850.	44,661.	98,758.
2015	958,610.	166,131.	624,117.	32,421.	52,613.	83,328.
2016	850,171.	153,186.	548,779.	27,460.	51,712.	69,034.
2017	948,972.	161,625.	616,845.	23,046.	65,885.	81,571.
2018	1,076,582.	167,530.	749,376.	23,878.	54,060.	81,738.
Төвийн бүс						
2014	1,042,339.	217,548.	654,155.	37,912.	57,118.	75,606.
2015	1,104,285.	220,192.	714,391.	40,782.	54,963.	73,957.
2016	989,820.	203,133.	662,439.	22,910.	53,635.	47,703.
2017	1,084,863.	206,873.	733,093.	23,723.	65,187.	55,987.
2018	1,215,629.	210,585.	846,125.	39,209.	62,055.	57,655.
Зүүн бүс						
2014	975,474.	171,266.	624,992.	40,030.	58,914.	80,272.
2015	1,108,526.	189,373.	722,395.	27,862.	72,841.	96,055.
2016	837,518.	158,491.	559,884.	17,845.	44,414.	56,884.
2017	879,312.	172,983.	581,347.	16,904.	43,902.	64,176.
2018	1,101,459.	200,434.	743,267.	26,222.	71,797.	59,739.
Улаанбаатар						
2014	1,176,706.	332,780.	780,610.	20,523.	39,278.	3,515.
2015	1,097,901.	307,887.	717,543.	23,348.	46,166.	2,957.
2016	1,034,986.	267,146.	708,587.	22,496.	35,081.	1,676.
2017	1,188,837.	290,395.	825,252.	20,853.	49,616.	2,721.
2018	1,377,888.	323,168.	975,197.	23,247.	53,676.	2,600.

Ядуурлын хамралтын хүрээ, аймгаар, хувиар, 2018 он

Хүснэгт-18. Ядуурлын үндсэн үзүүлэлт, аймгаар, хувь

Ядуурлын үзүүлэлтүүд	Ядуурлын хамралтын хүрээ		Ядуурлын гүнзгийрэлт		Ядуурлын мэдрэмж	
	2016	2018	2016	2018	2016	2018
Улсын дүн	29.6	28.4	7.7	7.2	2.9	2.7
Баян-Өлгий	34.4	24.3	9.	5.2	3.4	1.8
Говь-Алтай	43.3	45.1	12.2	13.4	4.7	5.1
Завхан	47.5	25.7	14.6	5.	5.7	1.8
Увс	24.2	29.6	6.	7.2	2.3	2.5
Ховд	36.8	40.9	9.3	10.9	3.4	4.1
Архангай	37.6	38.2	8.4	9.9	2.8	3.5
Баянхонгор	38.8	29.6	8.2	4.3	2.8	1.1
Булган	31.4	36.8	7.	11.3	2.2	4.4
Орхон	23.5	25.1	6.6	6.5	2.5	2.5
Өвөрхангай	41.1	34.1	11.7	7.6	4.4	2.4
Говьсүмбэр	52.4	51.9	17.5	12.2	7.9	4.2
Дархан-Уул	33.4	32.8	8.1	9.6	2.9	4.1
Дорноговь	23.2	23.4	6.3	5.2	2.6	1.7
Дундговь	22.9	21.7	5.4	6.3	1.8	2.5
Өмнөговь	15.4	11.8	2.6	2.2	0.8	0.7
Сэлэнгэ	36.4	34.	11.	7.9	4.6	2.7
Төв	17.3	20.5	3.7	5.4	1.3	2
Дорнод	41.5	42.5	12.3	12.	4.8	4.6

Сүхбаатар	47.	30.2	13.7	6.6	5.4	2.4
Хэнтий	43.8	38.	11.7	10.8	4.3	4
Улаанбаатар	24.8	25.9	6.4	6.7	2.5	2.6

Танилцуулгыг бэлтгэсэн:

Т.Бямбасүрэн

С. Доржханд

Г.Ариунжаргал

Н.Түвшинжаргал

Б. Отгонсүрэн

Утас: 70593714, 70593715

2019 оны 06 сарын 28

СТАТИСТИКИЙН ХЭЛТСИЙН

ДАРГА

Б.ЭНХТУЯА

Статистикийн мэдээллийн нэгдсэн сан

www.1212.mn

**Дундговь аймгийн
статистикийн хэлтэс**

www.dundgovi.nso.mn